

1931-32

31/32

56683

**A BUDAPESTI
MAGY. KIR. ÁLLAMI ELEMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET**

1931—32. ÉVI

ÉRTESÍTŐJE

**A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE:**

FRANK ANTAL DR.

MB. IGAZGATÓ

CÍM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. — TELEFON: A. 534—85.

BUDAPEST

STÁDIUM SAJTÓVÁLLALAT RÉSZÉNYTÁRSASÁG, VI. KERÜLET, RÓZSA-UTCA 111. SZ.

56683

GYERTYÁNFFY ISTVÁN

I.

1. Gyertyánffy István nem a múlté.

A millénium felé közeledő Magyarország népoktatásának általánosan elismert vezérééről: Gyertyánffy Istvánról akarok megemlékezni. Nagyságának jellemzésére itt bevezetésül csak annyit érintek, hogy ilyen emlékünnepegy rendezése nemcsak kötelességünk, hanem büszkeséggel tölti el intézetünket az a tudat, hogy jogunk van erre a megemlékezésre. Jogunk abból származik, hogy 25 éven át (1873—1898) intézetünk igazgatója volt. 1873-ban foglalta el intézetünk igazgatói székét, miután ezt a bizalmat megelőzőleg (1870) szerénységből elhárította magától s erejének kipróbálására inkább a székelykeresztúri tanítóképző-intézet igazgatói állását fogadta el.

Felolvasásom tartalma szempontjából jeleznem kell azt, hogy életrajzi adatokra csak mellékesen térek ki. Megemlékezésem lényegét abban látom, hogy pedagógiájának örökértékű gondolatait, nevelői tetteit, vázlatosan felelevenítsem, és megéreztessem azt, hogy ezek nemcsak a múltban voltak értékesek, hanem a jelenben és a jövőben is hivatottak arra, hogy nevelői munkánkat tökéletesebbé tegyék.

Gyertyánffy pedagógiájában átfogó szerep jut annak a gondolatnak, amely szerint a népnevelésnek nemzetmentő jelentősége van. Nemzetmentő munkát végez a tanító, ha mind az iskolában, mind az iskolán kívül, a népkultúrát szolgálja. Abban a beszédben, amellyel a székelykeresztúri tanítóképző-intézetet megnyitotta, vázolta a nép anyagi és szellemi műveltségének alacsony színvonalát, amelynek emelésére jó tanítók kellenek. Azt mondja: „Legyünk azon, hogy tanítói nevünket megtartsuk és érvényre emeljük az iskolán belül, mint azon kívül is.” Sze-

rinte a tanító nemcsak iskolamester, hanem népművelő is. Amikor Gyertyánffy István az iskolai munkát jobbra akarja tenni, akkor mindig a népre gondol. A népre irányított gondolkodásban a magyar élet, a magyar faj kérdését látja.

Gyertyánffy István szellemi világát csak az értékes (akár régi, akár új) gondolat ragadja meg s ezt addig akarja az emberek fülébe harsogni, amíg a tevécs csirájába nem indul. Ilyen gondolat a népnevelés ügye, amelynek honmentő jelentőségét egy nap alatt akár százszor is mondaná el, csak hogy eleven ereje legyen.

A népnevelésre vonatkozó gondolatának megvalósítására alkalmas intézményeket is szervezett; először Székelykeresztúron a tanítóképző-intézetet, majd Budapesten — az intézmények sorozatát magába foglaló — Pedagógiumot, amelyben mindenkorú fiatalság részesülhetett nevelésben és megfelelő kiképzésben. Voltak ott 6 éven aluli gyermekek az árvaházban, 6—10 éves gyermekek a gyakorkló népiskolában, 10—14 éves gyermekek a gyakorkló polgári iskolában, 14—18 éves ifjak a tanítóképző-intézetben, 18—21 éves ifjak a polgári iskolai tanárképző-intézetben és ezen felüli ifjak a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek kollégiumában.

Gyertyánffy István szerint a népiskola munkája nem attól függ, hogy milyen az iskola épülete, milyen a felszerelése, hanem a tanító lelkétől. A tanító az iskolában az, ami a Nap a világegyetemben. Valamint XIV. Lajos mondotta: „En vagyok az állam“, úgy mondhatja a tanító: „En vagyok az iskola“. Még a tantervtől sem függ a tanító munkája. Azt mondja „Megnyitó beszédé“-ben: „... képezni fogjuk magunkat a keresztényi erények legfőbbjeiben: tűrni, szeretni és jóttenni. Akár egy szóval: szeretni. Ez a programunk. Ennyi az egész tanterv.“

Szinte megható az a vallomás, amellyel az ilyen tanítót emeli, amellyel a tanítói munka nemzetmentő jellemére utal. Azt mondja: „Egy kitüntetésre, egy címre vágyom: megérdemelni a néptanító nevet.“

„A néptanítók valóságos misszionáriusok“, amint azt „A Budapesti állami elemi és polgári iskolai tanítóképezde

multja és jelene“ című munkájában mondja. E hivatás-szeretet kialakulásában lényeges szerepet játszik az inter-nátus is.

Az emberölő háborúban — a mondás szerint — mondja Gyertyánffy, pénz, pénz és megint csak pénz kell; az embernevelő háborúhoz: jellem, jellem és megint csak jellem fog kívántatni. (Megnyitó beszéd 16. l.) A következő megállapításból érezzük, hogy Gyertyánffy István miben látja a jellem leglényegesebb alkotó elemeit, ugyanis azt mondja: „Erkölcsei magukviseléséről, szorgalmukról, egymás iránti maguktartásáról, a törvények iránti tiszteletük állandóságáról, egyszóval jellemükről akarom és fogom is megítélni, hogy ki lesz méltó és méltóbb Önök között (t. i. a tanítónövendékek között) a tanítói pályára.“ A jellemben látja a foglalatát mindannak amire törekednünk kell. Azt mondja növendékeinek: „Tegyük a legszebb előmeneteleket az emberi tudás mezején, képezzék ki magukat jeles tanítókká, kik mind a tananyagot, mind a tanalakat, a tanítási módszert egyaránt magukévá tették, de ha nem fognak valódi nemes jellemmel bírni és ha az erkölcsiség és tiszta emberi szeretet hiányában lesznek, akkor fájdalommal kellene bevallanom, hogy hiába voltak Önök itt, akkor inkább ártalmára lesznek az emberiségnek, mint hasznára. S tán sokkal jobb lett volna a magárahagyatottság eredeti otromba nyersségében nőniök fel nagygyá az eke mellett, hogy túrkálják inkább a földet, mint az ártatlan gyermeki lelkeket.“ (M. b. 15—16. l.) Gyertyánffy István szerint ez a szilárd és nemes jellem fogja a tanítót majdan arra képesíteni, hogy átérezze azt az igazságot, amely szerint: „A tiszteletreméltó szegénység a tanítói állás legnagyobb ékessége.“ Aki erre a megértésre képtelen, „az igen jól és okosan fogja tenni, ha idejekorán búcsút vesz a tanítói pályától.“ (M. b. 16. l.)

Az embernek az erkölcsé Gyertyánffy István szerint tulajdonképen az akarat természetében határozódik meg. „...nem a tudás, nem is a képesség, hanem az akarása mindannak, ami szép, jó és igaz, teszi a valódi tanítót.“ (M. b. 16. l.)

Az akaraterő fejlesztése szükségességének hirdetése volt az első értekezésnek tartalma, amelyet 1856-ban „Az önmunkásságról” címen a székelyudvarhelyi róm. kat. főgimnázium értesítőjébe írt, és ez volt utolsó írásának is inspirálója. Első értekezésének mottójául Seneca következő mondását választotta: „A haladásnak nagyrészt teszi az, hogy akarjunk haladni.” Azt mondja, hogy tételének bizonyítékait saját lelki fejlődéséből, saját akaratvilágából merítette, amelyet székely makacsságnak nevezett. Valamint a testgyakorlatban nem a mászás, az ugrás, stb., a cél, hanem a testnek ezek által való erősödése, hasonlóképpen a szellemi munkában nem az ismerő, hanem az akaró tehetősége az elsőbbség. Szerinte az akarat az a láb, amellyel célunk felé haladhatunk. Ez a kérdés élete végéig kísérte. Amikor már régen visszavonult a folyóiratoktól (1922-ben), e sorok írójának cikke alapján a Foerster-féle voluntarizmus újból kezébe adta a tollat. Azt írja, hogy az akaratfejlesztő önképzési munka az a híd, amely az iskolai életből átvezet az élet nagy iskolájába. Ebben az írásban szelíd szemrehányással illeti a mai tanárnemzedéket. Azt mondja: „... mintha a jelenben kissé többet szeretnének foglalkozni a külföldi és hazai pedagógiai, didaktikai elméletek fejtegetésével, mint a gondozásukra és vezetésükre bízott tanítványaik egyéniségének tanulmányozásával.” Gyertyánffy István a gyakorlati munkát, az ifjúság tényleges vezetését tartotta a legkényesebb pedagógiai feladatnak. Goethe mondásával búcsúzik ekkor olvasóitól: „Szürke, barátaim, minden elmélet, csupán az élet fája az, mely zölden virít.”

Gyertyánffy István a gyakorlat embere. Azonban ez nem jelenti azt, hogy nincsen érzéke az elmélet iránt, hanem csak azt, hogy tiltakozik az olyan elméletek ellen, amelyek a való világgal elvesztették a kapcsolatot. Szerinte a tapasztalatból kell az elméletet levezetni. Nem akar hálátlan lenni az elméleti tanokkal szemben, amelyeknek maga is sokat köszönhet, azonban határozott álláspontot foglal el az egyoldalú teoretizálással szemben. Az elmélet és gyakorlat értékét velősen így fejezi ki: „Barátom Plátó, barátom Aristoteles is, de legközelebbi barátom az önta-

pasztalet és az öngondolkozás.“ (Az Ellenzéki Szellem Az Iskolában. 4. l.) Gyertyánffy István nem meddő elméletet, rideg formát, mechanikus sablont, hanem eleven életet kívánt a pedagógia területén. Azt mondja: „A kor majomi szeretettel csüng a maga teória-szülottein és nem akar kibocsátani egyet sem karjai közül . . . A tanügy külterjileg, ameddig csak a pénzzel győzni lehetett, rohamosan gyarapszik. — Így kezd nálunk az iskolai ámitás és szemfényvesztés valóságos művészetté és tudománnyá kifejlődni.“ (Az E. Sz. Az I. 45. l.)

Gyertyánffy István az úgynevezett magas régiókban hamis fényt árasztó pedagógiával szemben a hétkönapok lelkiismeretes munkáját, az eredményes gyakorlati nevelői tevékenységet dicsőíti. Ilyen becsületes, gyakorlati nevelői munkát fejtett ki egykori tanára: Szabó György, akiről Gyertyánffy, mint hálás tanítvány, következőként emlékezik meg: „... ma már a Szabó-féle tanári jellem olyan, mint a közforgalomból kiment pénz. Nincs kelete. Az ilyen ember ma már anachronismus. Nem értik meg. Az ő idealismusa — nevetséges sentimentalismus; humanitása és tanítványai iránt való szeretete — együgyűség vagy tekintély-feladás. Türelmessége — gyávaság; szívessége — lágyság; nyíltszívűsége — bárgyúság; szerénysége — élhettelenség vagy ostobaság; önfeláldozó ügybuzgalmára a rágalom és gyanúsítás töviskoszorúja várakozik. Igazságossága, egyeneslelkűsége pedig a sértett önérzet fűtyköseit zúdítja maga ellen. Óh, te Szabó-féle szánandó idealista, ki elégnek tartod csupán saját iskoládnak élni . . . Ki vagy te? Vannak-e összeköttetéseid az Olympuson? Hisz, ha belső ösztönödnék engedve, meg is jelensz néha-néha az irodalom terén, a te naiv lelkesedésed hangjait meg sem érti tán senki és bizonyos lehetsz benne, hogy a te hitelvesztett „papírjaidat nem fogják „jegyezni“ az irodalom börzén.“ (A. E. Sz. A. I. 41—42. l.).

Gyertyánffy István alapvető jelentőségűnek tartja azt az elvet, hogy bensőnket magunk, a saját erőnkkel fejlesz-
szük tovább. Ennek a legjobb eszköze a naplóírás. Azt írja unokahúgának — Pólinak —: „... a napló életed tükre, amelynek az a rendeltetése, hogy ismerd meg belőle lelke-

det . . . Tavaly végképen elhagytak iskola, tanítók és tanítónők. Azt tanácsolnám, hogy ezentúl önmagadat tedd iskolává; a tankönyved is magad fognád megírni, címe: Napló . . . Ez a kezeden lépve sző, amellyel megfoghatod a röpké gondolatokat. E gondolatok megragadása értelmi önállóságra segít. Olyan legyen ez (t. i. a napló), mint egy szellemi persely, melybe minden nap beteszsz valamit. Az ne nyugtalanítsd, hogy okoskodásaid, ítéleteid — gyengék, hiányosak, sőt épen hibásak is lehetnek, amely úton születtek, ugyanazon módon helyre is igazodnak idővel . . . — A napló nemcsak a gondolkodás gimnasztikája. Naplódni a színt és életmelegséget akkor fogod megadni, ha benne érzelmeidet, kedélyedet is visszatükrözteted. A napló az egész élet tükré. Tehát nemcsak az észé, hanem a szívé is. Sohase akarj szebbnek látszani, mint amilyen vagy. Ne palástold soha, ha ismered hibáidat és fogyatkozásaidat, sőt inkább kutasd és hozd napfényre mindazt, amiről egy belső szózat azt mondja: ez nem jó. Valamint a kis Ilkát tetteiből és beszédeiből hiúnak ítélted, épen olyan, sőt százszorta olyanabb szigorral örködjél naplódban saját tetteid és szavaid fölött is. Szerencsés az, ki önvizsgálódás útján fel tudja fedezni magában a hibát. A hibafelismerés vezet az önismeretre, mely pedig minden emberi tökéletesség alapja, kezdete. Mindnyájunkban lakik tetteinknek egy szigorú, de részrehajlatlan igazságos bírója. Közöségesen lelkiismeretnek hívják; nevezhetnéd bátran örangyalodnak is. Engedd mentől többször szóhozjutni a naplóban ezt az örangyalodat. Szent áhítattal lesd minden szavát. Amit tőle írsz, azt úgy tekintheted, mint egy külön, a te számodra készült Szentírást.“ (Dr. Kiss Áron, Komáromy László, Péterffy Sándor: Olvasókönyv a tanító- és tanítónőképző-intézetek első osztálya számára. 241. l.).

Gyertyánffy István nemcsak másoknak ajánlotta a naplóvezetést, hanem maga is vezetett több kötetre terjedő naplót, amely a Magyar Nemzeti Múzeum irattárába került. E napló feldolgozása még jobban fogja mutatni azt, hogy szerinte a nevelés munkájában a lelkületen, a nemes törekvésen, az önnevelésen és az önművelésen fordulnak meg a nagy kérdések.

Gyertyánffy István a helyes nevelői és tanítói munka elengedhetetlen feltételét látja a tanító befelé tekintésében, önellenőrzésében. Azt mondja: „... mindig kíváncsi, hogy a tanító, kivált ha gyakrabban kezdenek előfordulni iskolájában az ellenzékieskedések, kezdje azon a dolgot, hogy vegye először is önmagát szigorú bíráló alá... A valódi tanító minden adandó alkalommal számonkéri magát, hogy elég erős-e a szeretet és igazság szellemében s hogy vajjon elég hű és igaz odaadással ápolta-e mindenben a rábízott gyöngéd szellemi csírákat, szóval azon benső eredmények elérése után törekszik, melyekről rendesen legkevesebbet tud a világ, melyekért ennél fogva nem jár sem anyagi haszon, sem hír, sem dicsőség, mert sokat nem lehet kimutatni sem az évi vizsgálatok díszkirakataiban, sem a tanfelügyelő urak hivatalos rubrikáiban és dícsérő felterjesztéseiben, sem az évi tudósítványok nyomtatott öntetszélgeiseiben, sem a kegyes indulatú újságraporte-
rek tanügyi rovataiban; de amely szerény benső eredmények jövő kifejlődésükben mégis százszor többet érnek az adminisztráció és a színpadi hatáshajhászat minden csillogó mutatványainál. — Igen, igen! — Lelkiismeretes és szigorú tanítói önbírálat...“ (A. E. Sz. A. I. 13. l.).

Gyertyánffy István az önbírálatot nemcsak másoktól kívánta, hanem maga is gyakorolta. Szellemi világában a szó és a tett összhangban volt. Eszméit nemcsak hirdette, hanem meg is valósította. Elvei szerint élt.

Gyertyánffy gondolatvilágát látom abban a képesítővizsgálati tételben, amelyet a növendékek 1879-ben kidolgoztak. A tétel így hangzik: „A tanítónak nemcsak tanítványait, hanem önmagát is kell fegyelmezni tudni. Miben áll ez?“ — Négy tanítói típust vonultat fel annak az illusztrálására, hogy hányszor a tanítók az okai egyes iskolai bajoknak, kellemetlenségeknek, majd így folytatja: „S lám mindaz a sok baj, vesződés, sőt szenvedés és szerencsétlenség, ami abból — a következmények logikai láncolata szerint — majd a tanítóra, majd a tanítványra, majd mindkettőre nézve kifejlődött, milyen könnyen elhárítható lett volna, ha az illető tanítók képesek lettek volna a maga

idejében felismerni a bajt ö n m a g u k b a n.“ (E. Sz. A. I. 14. l.).

Pedagógiai ereje élénk összeköttetésbe hozta nemcsak a tanügy kiváló képviselőivel (Gönczy Pál stb.), hanem korának közoktatásügyi minisztereivel is. Kiváló tanári munkássága magáravonta báró Eötvös József figyelmét, aki 1869—70. iskolai évben a tanítóképzés tanulmányozására Svájcba küldte. — Hogy milyen közel volt annak idején Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, azt mutatja többek között az a nyilatkozata, amely szerint voltak a Néptanítók Lapjának olyan számai, amelyeket úgyszólván a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel együtt szerkesztett. A Néptanítók Lapjának 22 éven át volt a szerkesztője. Aki röviden akar tájékozódni a Néptanítók Lapja akkori szelleméről, Gyertyánffy István életbölcseiségéről és emberismeretéről, az olvassa el az e laptól való búcsúzását az 1895. év utolsó számában. Ennek a szellemnek egyik kifejezője a következő mondás: „Előtem mindig az ügy lebegett és nem az emberek. E miatt kellett sokszor kollízióba jönnöm az emberekkel. Nem kerestem — bár könnyen megtalálhattam volna — a népszerűséget. Én a kötelességteljesítésnek voltam — lehet, hogy sivár és unalmas, de — mindig következetes hirdetője.“ (Néptanítók Lapja 1895. 980 l.). 1895-ben panaszkodik az ideálok kultuszának süllyedésén, amikor azt mondja: „... e kultusz hívei maholnap, mint az özönvíz előtti mammutok kerülnek erkölcsi életünk múzeumába.“ Vajjon a jelen embere hogyan látja ezt a kérdést? Hol vannak ma az ideálok? . . . Gyertyánffy István nyomdokain azt kell hirdetnünk, hogy a gyakorlati életet az ideálok szerint kell irányítanunk, — tetteinket eszményekkel kell telítenünk.

Gyertyánffy István olyan nagy jelentőséget tulajdonít az iskola egységes nevelői szellemének, hogy azoknak az iskoláknak a tanító- és tanártestületeit, melyekben ez az egységes nevelői szellem hiányzik, a középkor rablólovagjaihoz hasonlítja. „Ezek anyagi javaiktól fosztogatták ki az embereket, amazok pedig ama szellemi javaktól fosztják meg az ifjúságot, amelyek jogosan megillették volna őket.“

(Az E. Sz. I. 23. l.). Ezzel a problémával érintkezik az a tétel, amelyet a polgári iskolai tanárjelöltek 1881-ben dolgoztak ki. A tétel így szól: „Miben állanak és meddig tartanak a tanító szabadságainak határai?” Ebbe a gondolkörbe tartozik az a tétel is, amelyet 1876-ban dolgoztak ki, amelynek címe: „Minő tényezők alapján fejlődhetik ki valamely iskolában a jó közszellem?” A jó iskolai közszellem, az egységes nevelői munkásság érdekében nemcsak a zöldsztalnál találkozott tanártársaival, hanem meghívta azokat a fehérasztalhoz is, mint erről Maszák Hugó költeménye is szól. Az intézet tanárainak nemcsak kollégája és előjárója volt, hanem melegenérző barátja is.

Akit annyira hevít a népnevelés, a népművelés gondolata és aki olyan jelentőséget tulajdonít a tanító személyének, annak természetsszerűleg el kellett jutni oda, hogy a tanítók tanítójával, a tanítóképző-intézeti tanár szellemi világával is foglalkozzék. Az erre vonatkozó — emlékiratnak — nevezett könyv „A tanítóképző-intézeti tanárok képzésének és képesítésének kérdéséről” címen jelent meg. Ebben többek között azzal a problémával foglalkozik, vajjon az egyetemen, vagy a Pedagógiumban képeztessenek-e a tanítóképző-intézeti tanárok. E kérdésben szerinte akkor foglalhatunk állást, ha előbb eldöntjük, hogy a tanítást állítsuk-e előtérbe képzésünkben, vagy a nevelést? A tudást-e, vagy az akarást? A sorok szerint az olvasóra bízva a választást, azonban a sorok között azt mondja, hogy bár elengedhetetlen a tudományos képzés, mégis lényegesebb az, hogy a tanítók leendő tanítója életpályájának morális alapjait sajátítsa el, — a népiskola szellemében, a népnevelés és népművelés nagy feladatainak világába vezettségük be. Szerinte: „A népiskolai szellem a tanítóképezdei tanári kvalifikációk valóságos kötőszere. Mindenáron megkövetelném azt, hogy a tanítóképezdei tanár — legalább a saját tantárgyában — valóságos hatványra emelt néptanító tudjon lenni... Azt tapasztaltam, hogy könnyebb egy tehetséges néptanítónak elsajátítani a tanítóképezdei tanársághoz megkívántató tudományos ismereteket, mint a nagyon kialakult szaktudósnak beleélni magát a népiskola igazi világába, szellemébe.”

Szerencsés dolognak tartanám, ha a tanítóképző-intézeti tanárképzésnek az volna a legfőbb vezérelve, hogy a tanár — Gyertyánffy István szellemében — hatványraemelt néptanító legyen. Továbbmegyek, nemcsak szerencsés dolognak tartanám ezt, hanem a jövő tanárképzés kialakítását ebben a szellemben valóban szorgalmaznunk is kellene. A tanítóképző-intézeti tanárképzés szempontjából nem az elvont tudományosság, hanem a népnevelés, a népművelés számára kell az első helyet kívánnunk. A tanítóképző-intézeti tanárjelöltnek a szükséges szaktudományi kiképzés mellett — magasabb szempontból — éppen úgy kell megmutatnunk a népnevelés és népművelés útjait, mint ahogyan azokra a tanítójelöltet rávezetjük. A jelenlegi kiképzés mellett az okleveles tanár sokszor csak óriási küzdelmek, sikertelen évek, egyéni felfedezések után jut oda, hogy megértse a népnevelés, a népművelés igazi szellemét.

Gyertyánffy István átfogó pedagógiai érzékét igazolja az a tény is, hogy meglátta, milyen nagyjelentőségű a társadalom életében a jólnevelt nő. A *Theano* című munkájából kapunk képet arról, hogy melyek a nőnevelésre vonatkozó vezérgondolatai. A sokak előtt ismeretlen Theano név Pythagoras, görög filozófus feleségének a neve. Pythagoras filozófiai iskolájához nők is tartoztak, akik között Theano volt a legkiválóbb. Theano nemes női lelkülete ragadta meg Gyertyánffy István pedagógiai világát. Ezekhez kapcsolta „Elemelkedések és eszmetöredékek” címen a hazai nőnevelésre vonatkozó gondolatait. Legfőbb vezéreszméjét így fejezi ki: „A nőt vezessük vissza megint a családi életbe.” Gyertyánffy sorra tárgyal néhány jellegzetes női típust. Így beszél a nőnemű Pató Pálokról is, mondván: „... és ha (a szándékos önámítás, a lelki tunyaság s a többi ellenére) mégis nagyon megfekszi lelküket az a gondolat, hogy jó volna már kissé többet törődni gyermekeik nevelésével, átalakulnak Pató Pálnékká: Eh, ráérünk arra még! Hiszen oly kicsinyek és gyöngédek még a lelkeink!” (*Theano* 85. l.)

Gyertyánffy István magyar lelkét követve a könyv 3. részében (1915-ből) magyar példával is törekszik a nőnevelés ügyét szolgálni, amikor a görög Theanohoz

hasonlóan bemutatja a magyar Theanot, bemutatja Csik Bánfalvai Kovács Cecília hősie életküzdelmét. A magyar Theano és leánya: özv. Csécsi Nagy Józsefné, olyan magyar nagyasszonyok, akiknek nemes életrevalósága, hűsége, igaz volta, hite, szeretete, türelme, lelki vidámsága stb., eszménye lehet a mai magyar nőnek.

A Theano-nevelés (a lányoknak jó hitvesekké, háziasszonyokká, gazdaasszonyokká, egyszóval jó családanyákká leendő nevelése) gondolatait még részletesebben fejti ki az „E p i l o g u s a T h e a n o h o z, gondolatok a Theano nevelési eszmék gyakorlati megvalósításáról“ című munkájában. Ezt a könyvet B e r t a I l o n a, az Erzsébet Nőiskola egykori igazgatója Öméltóságának, mint a Theano nevelési eszmék lelkes hívének és terjesztőjének ajánlotta. Csak néhány problémát említék ebből a klasszikus nőnevelési munkából: Valódi és ál-Theanok. A lelki harcok sebesültjeinek ápolása. A családi élet kialakulásának feltételei. Munka, szeretet és lemondanitudas, mint a Theano-erények legfőbbike. A pedagógia a papíron és a gyakorlatban stb. Kendkívül sok apró, de értékes gondolat érintése mellett a könyvön végigcsendül az a vezéreszme, hogy a nők hivatása a nemzet erkölcsi regenerálása. Így a nőnevelésben is érezzük népművelő törekvéseit.

A Theano-munkák oly elismerésben részesültek, hogy a szerző még egy harmadik nőnevelési munka megírására is vállalkozott, amely a Magyar Paedagogiai Társaság könyvtárának második köteteként „L e v e l e k a f e m i n i z m u s é s a n ő n e v e l é s k é r d é s e k ö r é b b ű l“ címen jelent meg. Itt csak egy problémára, a nők vallásossága kérdésére akarok kiterjeszkedni. Azt mondja, merő látszat és önámítás az a vallásosság, amely naponta elmorzsolja az imádságot: bocsásd meg a mi vétkeinket, miként mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek, — de e mellett a lélek mélyén mozdulatlanul fekszik a harag, a gyűlölködés, irigység, a megbocsátani nemtudás.

Korunk szereti a keresztretjtvényeket. A Theano is divatos ebből a szempontból, mert rejtvényt tartalmaz.

A rejtvény kérdőjele az, milyen viszony volt Gyertyánffy István és a magyar Theano között? Akik közelebb állottak nagy pedagógusunkhoz, tudják, hogy helyes nyomon járunk akkor, amikor Ceciliában, a magyar Theanóban Gyertyánffy István édesanyját fedezzük fel. S ebben a lelki nagyságnak újabb vonása bontakozik ki. Ha mindenki olyan emléket állítana édesanyjának, mint amilyent Gyertyánffy István állított a magyar Theanóban édesanyjának, ha mindenki úgy látná és érezné az édesanyának a jelentőségét a nemzet életében, mint ahogy Gyertyánffy látta és érezte, akkor várhatnók, hogy a nemzeti megújulás rohamlépésekkel közeledjék.

Cecilia küzdelmes életéből így természetesen megismerhetjük Gyertyánffy István ifjúkori életét is. Az olvasó itt láthatja azt a fejlődést, amelyen Gyertyánffy István a székelyudvarhelyi főgimnázium tanulmányai alatt átment, átérezheti azt a nehéz anyagi helyzetet, amely a kolozsvári orvos-sebész főiskolára való elmenetelt megelőzte. Ezzel kapcsolatban életéből csak a következő határköveket jelentő adatokat említem. 1834-ben Tibódon (Udvarhely vm.) született. Idei gyengék voltak az orvosi pályára, azért abbahagyta ezeket a tanulmányokat és tanári állásra pályázott. Jó bizonyítványai alapján (németül is tudott) 1856-ban kinevezték a székelyudvarhelyi róm. kat. főgimnázium tanárává. Külföldi tanulmányútja után 1870-ben nevezték ki a székelykeresztúri tanítóképző-intézet igazgatójává, 1873-ban pedig intézetünk igazgatójává. 1898-ban nyugalomba vonult. 32 évi — munkával eltöltött — nyugalom után 1930. évi aug. hó elején kísértük utolsó útjára: a farkasréti temetőbe.

Gyertyánffy Istvánt — tanártársai és tanítványai — többször ünnepelték. Nagyarányú ünnepélyt rendeztek 1881 június 12-én, tanári működésének 25. évfordulója alkalmából, amikor az üdvözlők egyike: dr. Kiss Áron, tanártársai nevében, átadta az ünnepeltnek az itt kiállított díszes albumot. Ennek a 3. lapján Gyulai László tanár gyönyörű festményét láthatjuk. Ez a pedagógia műsáját ábrázolja, amint egyik karjával keblére fogadja a gyermekeket, mondván: Engedjétek a gyermekeket

hozzámjönni! A másik karjával búcsút int a távozó ifjú tanítóknak: Elmenvén tanítsatok minden népeket! Ez a kép jelképezni akarja azt, hogy Gyertyánffy hogyan fogadta a tanítványait és hogyan bocsátotta el őket.

Gyertyánffy Istvánt sok egyéb alkalommal is ünnepelték; így szerkesztői működésének 10. és 20. évfordulója alkalmával is, stb.

Gyertyánffy István csakis intézetének, hivatásának, tanítványaink élt. Ezeket alapítványaival anyagilag is segítette és azok utódait hagyatékával most is támogatja. A munkában kereste, és meg is találta a boldogságot. Nemes ember, kiváló író és hivatásában teljesen felolvadó apostoli nevelő. Egyensúlyozott életében lényeges szerep jut a zenének is. Ezt akarjuk kifejezésre juttatni emlékünnepeünk műsorán szereplő énekszámokkal, amelyekkel egyúttal hódoló kegyeletünket fejezzük ki a magyar Theano előtt is, akire a saját éneklése olyan hatással volt, hogy Gyertyánffy István ezeket írja róla: „Latni lehet rajta ilyenkor lelkének boldogító átszellemültségét.”

Felolvasásom végén felteszem a kérdést, mikor mondhatjuk, hogy Gyertyánffy István nem halt meg, hanem él. Mikor mondhatjuk, hogy csak a teste szállt sírba, szelleme továbbra is vezérel bennünket? Akkor, ha 1. a tanítóképzés és a tanítóképző-intézeti tanárképzés elsősorban nem elvont tudományos rendszerekkel, hanem a nép anyagi és szellemi kultúrájával foglalkozik; 2. Ha nem a tudásnak, hanem az akaratnak adunk elsőbbséget. S ha az ilyen úton szerzett erős akarat — Gyertyánffyhoz hasonlóan — bennünket nemcsak a tényleges szolgálat, hanem még a nyugalombavonulás idején is állandó munkálkodásra serkent. 3. Ha nemcsak beszélünk arról, hogy az iskolában jellemeket kell nevelnünk, hanem ezt valóbn csináljuk is. 4. Ha nem futkosunk mindenáron az új gondolatok után, hanem a régi, értékes gondolatokat addig harsogjuk az illetékesek fülébe, amíg azok meg nem valósultak. 5. Ha mélyebb lelki-ségre törekszünk, ha ennek érdekében a naplóírást is ajánljuk s ha mindezekben a vallásra támaszkodunk. 6. Ha a pedagógiai fokmérő nem a fellegekben álló szár-

nyalás, hanem a földön mozgó gyermekek és ifjak jobbra, ideálisabbá tétele. 7. Ha a hálát, a kötelességteljesítést, a lelkiismeretességet, az ügyszolgálat, a cselekvő-szeretetet stb. az unalomig menő következetességgel és kitartással nemcsak hirdetjük, hanem a magunk életében — Gyertyánffyhoz hasonlóan — meg is valósítjuk. 8. Ha a különböző pedagógiai és didaktikai elméletek helyett vagy mellett minél többet foglalkozunk tanítványaink testi és lelki gondozásával. 9. Ha van bátorságunk jó dolgok kezdeményezésére, erőnk eszméinkért való küzdelemre és kitartásunk feladataink befejezésére. 10. Ha nemcsak tanítottuk tanítványainkat, hanem ha lelkületet is adtunk nekik; ha nemes hatásunk meglátszik a gondjainkra bízott ifjúságon; ha nevelői munkánkban Gyertyánffy apostoli nevelői lelkéből legalább egy szikrányi él.

Gyertyánffy István sokaké volt. A mienk is. Sőt mi azt érezzük, hogy elsősorban a mienk volt. Erre jogcímünk az a kegyelet, amely — Kiss Áron, Baló József és Quint József megboldogult igazgatók mélyenérző lelkén keresztül — intézetünket napjainkig vezérli. Gyertyánffy Istvánhoz való elsőbbségünk csak azt az önként vállalt kötelességet jelenti, hogy elsők akarunk lenni azok sorában, akik intézetünk egykori nagynevű igazgatójának szellemi világát terjeszteni akarják, teljes erővel törekszünk arra, hogy igaz legyen felolvasásom címe: Gyertyánffy István nem a múlté.

2. A munkáltató fizikatanítás.

A természettudományoknak a tanulók kísérleti munkáján alapuló tanítási módszere nálunk *újra* föléledt. Ezért nem akarom a történeti fejlődést — mely Rousseauig nyúlik vissza — vázolni s nem részletezem a kérdés külföldi állását sem, hiszen mindenki tudja, hogy az összes művelt nemzeteknél, beleértve a japánt is, szerepel ez a módszer, minden fokú és fajú iskolában. A hazai pedagógiai irodalom számos cikke, könyve mutatja, hogy mindenféle iskolában alkalmazzák s hogy most mégis oly sok szó esik róla, annak oka az a felfogás, hogy *általánossá és kötelezővé* kell tenni.

A középiskolai kötelező munkáltató fizikatanítás általánossá tétele érdekében a VKM 1929 óta végeztet kísérleteket s a kérdéssel a Közoktatási Tanács is foglalkozik. Ennek az eredménye az Orsz. Közokt. Tanács által kiadott „*Tájékoztató a középiskolai munkáltató fizikatanításhoz*“ c., 1931. októberében megjelent 28 lapos füzet, mely igen érdemes és használható munka.

A tanítóképző-intézetekben már 1911 óta voltak kötelező fizikai gyakorlatok, de mint a „*Magyar Tanítóképző*“ számai mutatják, a kérdéssel a tanítóképző tanárság már 1892 óta foglalkozik az illető folyóirat hasábjain. Főleg nevezetesen Szondy János 1913-ban megjelent fejtegetései, melyek a kérdést behatóan, mindenoldalulag, elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt, részletesen tárgyalják és amelyek ma, majdnem 2 évtized múlva is teljesen megállják helyüket. Akkoriban sok intézetben folyt már kisebb-nagyobb mértékben a növendékek kísérleti munkáján alapuló természet-tudományi tanítás, de a háború kitörését követő nehéz idők az okai annak, hogy a módszernek újra föl kell élednie, mert már majdnem kimult. E sorokban azt mutatom be néhány példán, miképpen akarja intézetünk a munkáltató tanítás fizikára vonatkozó részét megvalósítani, mert a mi intézetünkben uralkodó fölfogás szerint minden tárgyat a növendékek munkájára alapítva kell tanítani.

Ez alkalommal az elméleti fejtegetésektől el akarok tekinteni, csupán néhány megjegyzést bocsátok előre.

A tanítóképző-intézetekben a tanulói kísérleteken alapuló fizika-tanításnak célja nemcsak a munkáltatás, szóval azoknak a nevelői értékeknek a kiaknázása, melyek a tanulók saját, egyéni

munkájából erednek s amelyek többé-kevésbé a tanítás alakí, formális célját szolgálják. Nálunk a fizikai gyakorlatoknak a *tanítói hivatás gyakorlásához okvetlenül* szükséges kísérletező kedvet, ügyeséget kell kifejlesztetniök, meg kell ismertetniök a tanulókkal bizonyos *kísérleti eszközöket*, összeállításokat, eljárásokat s az azokkal való bánásmódot és meg kell tanítaniök alkalmas kísérleti berendezések *elkészítését*. Ez a cél már gyakorlati, tárgyi cél is. Ebből az okból igen sok kvalitatív kísérletet kell elvégeztetnünk, olyanokat, melyek a fizikai törvényszerűségek megállapítására alkalmasak.

Ezek a kísérletek nem külön, gyakorlati órán folynak le. A tanulók kísérleteit nem választjuk el a rendes tanítási órától, hanem beleillesztjük a tanítás menetébe. Az egész fizikai anyag sorban, a növendékek azonos munkájának fölhasználásával nyer tárgyalást és, amint a demonstráló tanítás alkalmazásával a tanár kísérleteiből történt az elvonás, a munkáltató tanításnál a tanulók azonos, egyszerre végzett kísérleteiből állapítatjuk meg a növendékekkel a törvényszerűséget. Számítások, szerkesztések, rajzok, grafikonok, táblázatok készítése is egyszerre, közösen történik, nem úgy, hogy a tanár a táblán elkészíti, vagy elkészítteti, hanem úgy, hogy minden tanuló saját füzetében, saját eszközeivel dolgozik, egyidőben.

A munkaasztalok felső lapja természetesen vízszintes s az azonos munkájú közös kísérletek számára legalább 10—10 azonos eszköz kell, mert 40-es osztálylétszám mellett 2 huszas csoportban 2—2 növendék dolgozik együtt. Tíz pár növendéknél több egy órán nem foglalkoztatható haszonnal, mert az állandó felügyelet és irányítás, a segítség több tanulónál az áttekinthetőség hiánya miatt lehetetlen. Azzal is számolnunk kell, hogy egy tanulókísérlet elvégzése hosszabb időt kíván, mint ugyanazon kísérlet demonstratív bemutatása. Tehát, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a tanítóképzői fizikaanyag, bármennyire nem mondható kimerítőnek, mégis sok a rendelkezésre álló időhöz viszonyítva, akkor az anyag begyakorlásán, számonkérésén kell az időt megtakarítanunk. De éppen ez a számonkérés, begyakorlás lesz kétszeres, ha feles létszámú osztállyal dolgozunk. A páros dolgozás jobb, mint az egyedüli, egyrészt azért, mert a munkaközösség érzése fejlődik általa, másrészt azért, mert a kísérletnél sokszor kell segéd és az is szükséges, hogy a tanulók gondolataikat egymással megbeszélhessék. A nálunk gyakorlatban levő gyakorlóiskolai hospitálási rendszer mellett legalább egy-egy tanuló mindig hiányzik, de ha az illetőnek párja azalatt elvégzi a kísérletet, társának mindig beszámolhat azokról s így a folytonosság nem szakad meg.

Természetesen a munkáltató tanításhoz szükséges eszközök leginkább sokkal kisebb méretben készülnek, mint az osztály előtti demonstrálásra valók. De ez nem baj, mert mindenki közvetlenül maga foglalkozik saját eszközével, annak közvetlen közelében van és így a kisebb méretű tárgyon is alapos megfigyeléseket végezhet.

Lássunk minden körből néhány kísérletet!

1. *Mérési gyakorlatok.* Kell: papírmérőszalag, különböző alakú testek, mérőhenger, tolómérő, mikrométer-csavar, cérna, ceruza, könyv, milliméterpapír.

a) A mérőszalaggal, tolómérővel hosszúságot, a milliméterpapírral szabálytalan síkidomterületet, a mérőhengerrel szilárd test- és folyadéktérfogatot méretünk. b) 100 menet cérnát csavarunk ceruzára, szorosan egymás mellé. A tekercs összhosszúságából megállapítjuk a cérna vastagságát. c) Bizonyos számú lap együttes vastagságából kiszámítjuk 1 lap vastagságát. d) Megállapítjuk, hogy a mikrométer-csavar 10 körülforgásával mennyivel megy a hegye előre. Mérünk vele. e) A kalapácsot fejére állítjuk a mérőpapíron. A szerint, hogy honnan nézzük, másnak becsüljük a kalapács hosszát: ez a parallaxis hibája. Ezért kell a mérővesszőre merőlegesen nézni. Tükörléolvasás.

2. *Sebességek.* Kell: óra, mérőszalag.

a) Begyakoroljuk, hogy 15 cm-es vonalon 15 mp alatt húzzuk végig egyenletesen ujjunkat: 1 m/mp. b) Az udvaron lemérünk 60 m-t s begyakoroljuk, hogy pontosan 1 perc alatt menjünk végig rajta: 1 m/mp-es sebesség. c) Alkalomszerűen lemérjük egy szakaszon a Duna átlagos sebességét. d) Lemérjük egy járómű átlagos sebességét útja 2 pontjának távolságával és az idővel.

3. *Egyenletes körmozgás.* Kell: zsinór, súly.

A zsinóron lógó súlyt egyenletesen körülforgatva, $\frac{1}{2}$ percnyi körülforgás idejéből megállapítjuk a keringési időt, a pályát, az ívmenti és szögsebességet több példán.

4. *Az egyenletesen gyorsuló mozgás úttörvénye.* Kell: kb. 170 cm-es léccsatorna lejtőnek, golyó, mérőszalag, stopper óra, vagy az egész osztály számára 1 metronom. A törvény megállapítása. Grafikon.

5. *A „g” meghatározása az esésből.* Kell: nedves agyaggolyó, mérőszalag, stopper óra.

A kísérlet a lépcsőházban történik. A tanulók különböző magasságokban foglalnak helyet és mérik az esés idejét.

6. *Hajítási görbék szerkesztése.*

7. *Függőn és vízszintező háromszög.* Kell: rajzpapír, tű, cérna, fülesgomb.

Népiskolai kísérlet: készítés; a vízszintező háromszög alkalmazása magasságkülönbség lépcsőzetes méréséhez.

8. *A rúgó mint mérleg.* Kell: acél, vagy kemény sárgaréz. spirális, súlysorozat, állvány. A mi állványaink 80×80 cm-es talpas keretek.

Az állvány függőleges lécre papírszalagot erősítünk s az elé akasztjuk a kis csészével ellátott rúgót. a) A papíron dg-os beosztást készítünk. b) A megterhelés és megnyúlás adataival táblázatot készítünk: a megnyúlás arányos a megterheléssel, míg az utóbbi nem. nagy. c) Megmérjük egy kődarab súlyát a készített beosztás alapján. d) Csigát akasztunk az állványra; zsinórjának egyik végére 2

kg-os súlyt akasztunk, másik végét húzzuk a dinamométerrel, 2 kg-ot mutat: a dinamométer bármely irányú erő mérésére alkalmas; a csigán a zsinór feszültsége minden állásban ugyanaz.

9. *Az erő saját irányában eltölthető.* Kell: dinamométer.

Ha a dinamométerre akár közvetlenül, akár hosszabb-rövidebb fonallal ugyanakkora súlyt akasztunk, mindig ugyanannyit mutat

10. *Tehetetlenség.* Kell: pohár, kemény papír, pénzdarab, súly.

a) a pohár szájára helyezett papíron levő pénzdarab a pohárba esik, ha a papírt hirtelen kirántjuk. b) A súlyt cérnára akasztjuk s rá is egy cérnát erősítünk. Ha az alsó cérnát gyorsan megrántjuk, elszakad, ha lassan húzzuk, a felső szál szakad el.

11. *Hatás, ellenhatás.* Kell: 2 dinamométer. Ha az egyik felső végét rögzítjük s alsó végére akasztva a másikat megfordítva, az utóbbit súllyal húzzuk, mindkét dinamométer ugyanazt a megterhelést mutatja.

12. *Két erő egyensúlya.* Lásd Fizika III. 23. és 24. ábra.

13. *Egy pontban támadó erők összetétele.* Lásd Fizika III. 27. és 28. ábra.

14. *Párhuzamos erők eredője.* Lásd Fizika III. 30. és 31. ábra.

15. *Szilárdság mérése.* Kell: állvány, mérlegcsésze, rézdrót, súlyok, csiga.

A csigán átvett drót egyik végét megrögzítjük, másik végére ismert súlyú csészébe lassankint annyi súlyt teszünk, amennyi a drótot elszakítja.

16. *A folyadékok fölhajtó ereje.* Kell: orvosságosüveg, lámpa-üveg, kemény papír, nagyobb és kisebb edény. Népiskolai kísérlet.

a) Az üres orvosságos üveget a vízbe nyomjuk: visszaugrik. b) A lámpaüveggel a víz alá szorított kemény papírfenék akkor esik le, ha a lámpacsőbe annyi vizet öntünk, hogy belül olyan magas legyen a színe, mint kívül.

17. *Közlekedő edények.* Kell: 2 tölcser, kaucsukcső, üvegcső. Népiskolai kísérlet. a) A törvény. b) Szökőkút. c) Vízszintes kijelölése a falon, táblán.

18. *A levegő nyomása.* Kell: tölcser, selyempapír.

Népiskolai kísérlet. Ha a tölcser szájára illesztjük a selyempapírt és megszívjuk a tölcser csövet, a papírt a levegő benyomja, bármilyen irányú legyen is.

19. *A húr hangjának magassága.* Kell: cérna, cérnastagságú kaucsukszál, 2 rajzszög, vonalzó, mérővessző.

Az asztalon kifeszített szálon megállapítjuk, hogy a húr hangjának magassága függ a hosszúságtól, keresztmetszettől, feszítéstől, anyagától. A hosszúságot egész pontosan kell mérni. Persze, a kifeszített és megpendített cérna hangja csak közvetlen közelből hallatszik.

20. *A síktükörben a kép ugyanolyan távol látszik a tükör mögött, mint amilyen távolságban van a tükörtől a tükröző tárgy.* Kell: mérőszalag, üveglap. Népiskolai kísérlet. A mérőszalagra mérőlegesen elhelyezzük a függőleges üveglapot. A világosság felőli

oldalán a mérőszalagra papírdarabot teszünk: képe a mérőszalagon leolvasható helyen látszik. Táblázat.

21. *Fényerősség mérés.* Kell: egyenlő gyertyák, Bunsen-féle fotométer, mérőszalag. a) Mikor világítja meg két egyenlő fényforrás ugyanolyan erősen az ernyőt? b) A megvilágítás megváltozik, ha a gyertyáról eső fény ugyanolyan távol, de más helyzetben van. c) 1 és 2, 1 és 3 gyertyát milyen távol kell állítani, hogy egyenlő megvilágítást adjanak?

22. *Fajmeleg meghatározás.* Kell: nagyobb és kisebb konzervdoboz, dugók, hőmérő, bögre, rézgolyó, borszeszlámpa.

23. *A mágneses alapjelenségek.* Kell: mágnespatkó és rúd kötőtűből, vaspap, vasszegecs (nitt), varrótű, állvány, cérna, üveglap, borszeszlámpa.

Népiskolai kísérlet. A vonzás, sarok, a lágyvas és acél viselkedése, iránytű, sarkok kölcsönös hatása, a mágnesség papíron, üvegen, fán keresztül is hat, kiizzítja a vas elveszti mágnességét.

24. *Elektromos alapjelenségek.* Kell: ebonit, üveg, pecsétviasz, kén, gyanta, prém, foncsorozott bőr, fémrúd, farúd, elektromos inga, szalma, állvány, selyem. Minden kísérletet elvégezhetünk, amit e kérdéssről demonstrálni szokás.

25. *Áramjelző készülékek.* Fizika IV. osztály számára 79. és 82. ábra.

A felsorolt néhány kísérletből megállapítható, miképpen értelmezzük a munkáltató fizikatanítást a tanítóképző-intézetekben. A felsorolásban szereplő 1—14. gyakorlat a Fizika III. könyv szerint sorba következik, hogy lássuk: minden tétel alkalmas ilyen feldolgozásra. A 12., 13., 14., 25. tétel azt mutatja, miként használjuk fel a tankönyvet kísérletek megtervezésénél. A fizika minden ágából vettem fel kísérletet és néhány népiskolai kísérletet is megemlítettem, melyeket mi is elvégeztünk növendékeinkkel és amelyeket a népiskolákban is, mint azonos munkájú, egyidejű tanuló-kísérleteket lehet végezni. Néhány olyan kísérletet is említettem, mely nem az osztályban történik. (2c., d, 5.)

Természetesen a felsoroltak az elvégezhető és elvégzendő kísérleteknek csupán egy csekély töredéke.

Ezek a kísérletek a rendes fizikai tanítási órák kísérletei. Hogy a IV. osztályban a fizikai gyakorlati órát miként értékesítsük, arra a rendelkezésemre álló téren nem tudok röviden megfelelni. Azonban e kérdéssről igen kiváló dolgozat jelent meg a Fizikai és Kémiai Didaktikai Lapok II. évfolyamában. Ez Csada Imre: A tanítóképzői fizikatanításról. Elolvasását minden tanítóképzői tanárnak ajánlom.

II.

Az iskolai év története.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 840—11—359/1931. sz. rendeletével Frank Antal dr. igazgatóhelyettest bízta meg az

intézet igazgatói teendőinek ellátásával. Balázs Béla kir. főigazgató úrnak az intézet nevében köszönjük azt a szeretetet és megértést, amelyet — mint az intézet igazgatója — tanártestületünkkel szemben tanusított és azt a segítséget, amelyben intézetünket részesítette.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 840—11—419/1931. sz. a. kelt rendeletével az igazgató állandó helyettesítésével az 1931—32. és az 1932—33. isk. évek tartamára Németh Sándor c. igazgatót bízta meg.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 640—1—92/1931. sz. rendeletével Drexler István nevelői szolgálatra beosztott polgári iskolai helyettes tanárt a dunapataji állami polgári iskolához helyezte át, helyébe Szabó Béla tanítóképző-intézeti óradíjas helyettes tanárt bízta meg intézetünkben a nevelői teendők ellátásával. (840—11—303/1931.)

Elvi jelentőségű az a miniszteri rendelet, amely 59.076/1932. VIII. d. sz. alatt az elemi iskolák gyakorlati irányú működésének kimélyítése tárgyában jelent meg. Annak ellenére, hogy eddig is a gyakorlatiasság szellemében folyt gyakorlóiskolánkban (s az egész intézetben) a tanítás, elhatároztuk, hogy újból szemlét tartunk nevelői munkánk felett, s ahol a javításra lehetőség nyílik, ott törekszünk munkánkat — amennyiben az nem függ külső tényezőktől (nagyobb gazdasági terület stb.) — még tökéletesebbé tenni. Olyan tanítókat akarunk nevelni, akik képesek lesznek majdan az életben ezt a rendeletet lélek szerint végrehajtani. Ez a gondolat vezet bennünket 1. akkor, amikor az intézetben megmutatjuk, hogyan kell az elveket a gyakorlatba átültetni; 2. akkor, amikor a növendéket arra tanítjuk, hogy munkájában majdan a község szükségleteihez kell alkalmazkodnia; 3. akkor, amikor a szótanulás (verbalizmus) ellen küzdünk; 4. akkor, amikor arra törekszünk, hogy azt tanítsuk, amire a tanítónak szüksége van; 5. akkor, amikor a növendéket tájékoztatjuk abban az irányban, mit kell majdan tennie, hogy mind ő, mind tanítványai felnőtt korukban a családdal (anyagi és szellemi feladataikat), a társadalommal, a nemzettel és az egyházzal szemben való feladataikat megoldhassák; 6. akkor, amikor a szórakozás nemes módjaira rámutatunk; 7. akkor, amikor rámutatunk arra, hogy a gyakorlatiasságnak van anyagi és szellemi oldala (az embereknek egymással való érintkezése); 8. akkor, amikor észrevétetjük azt, hogy az érdeken keresztül szolgálhatjuk az értéket. Ami arra a végső következtetésre vezet, hogy a gyakorlati életre való nevelés gondolatával ideális célt szolgálunk.

A tanítóképzés szempontjából nagyhorderejű az a miniszteri rendelet, amely 59.439/1932. VIII. d. sz. a. *a magyar beszéd- és fogalmazás intenzívebb tanítása tárgyában* megjelent. — A helyes beszéd és helyes fogalmazás olyan tanítói jellemvonás, hogyha e területeken növendékünk lényeges fogyatékságot mutat, alkalmatlan a tanítói pályára. Megnyugvással állapítjuk meg, hogy tanártestületünk eddig is gondozta ezt a kérdést, az 1929—30. isk. évben

külön módszeres értekezleten foglalkoztunk ezzel a problémával. — Szívesen üdvözljük ezt a rendeletet, amely — a Magyarosan c. folyóirattal egyetemben — segít bennünket abban, hogy módszeres értekezletünk határozatai testet öltsenek.

Nemcsak intézetünk, hanem az egész tanítóképzés szempontjából nagyjelentőségű a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 38.979. sz. rendelete, amely a tanító-, tanítónő és óvónőképző intézetek természetrajz—vegytan-szakos tanárai részére intézetünkben 3 napos értekezletet rendez.

Miután tanári munkánkban egyik legszebb gyümölcsét abban látjuk, hogy tanítványaink majdan az életben továbbképezzék magukat, ezévi módszeres értekezleteinken folytattuk és befejeztük azt a problémát, amelyet az 1930—31. iskolai évben „A továbbképzésre való nevelés” címén indítottunk meg. Ezzel egyúttal azt is akartuk kifejezésre juttatni, hogy kitartással dolgozunk bizonyos kérdéseken, hogy a megkezdett munkát be is fejezzük.

Élénken átérezzük a következő mondás igazságát: „Tartsd meg a szabályt, s a szabály megtart téged.” Ez is vezetett bennünket akkor, amikor elkészítettük intézetünk Házi Rendtartási Szabályzatát.

Ebben az évben is meglátogatott bennünket Krywald Ottó érseki biztos, aki örömmel állapította meg, hogy intézetünkben vallásos szellem él.

Lényeges mozzanata intézetünk ezévi történetének az, hogy Reményik Sándor (Végvári) megtisztelte intézetünket azzal, hogy önképzőköriünk keretében az egész ifjúsághoz szólt, költeményeiből szavalt. Ez felejtethetetlen élmény volt ifjúságunk és tanártestületünk számára.

Április hó 24-én díszes közönség előtt kegyelettel emlékeztünk meg intézetünk egykori nagynevű igazgatójáról, Gyertyánffy Istvánról. A következő műsorral törekedtünk Gyertyánffy István szellemi világából erőt meríteni jövő munkásságunkra.

1. Mozart: Himnusz. Szövege Gyertyánffy I. fordítása.
Orgonakísérettel előadja az intézet férfikara.
2. Frank Antal dr.: Gyertyánffy István nem a múlté.
3. Költmények: a) Király Pál: Gyertyánffy Istvánnak.
b) Komócsy J.: A buszonöt. Gyertyánffy Istvánnak. Elmondja: Szijjártó János V. éves növ.
c) Hetey Gábor: Gyertyánffy I. barátomnak.
d) Maszák Hugó: Gyertyánffy Rókus-utcai lakásának felavatása. Elmondja: Hülber Gyula V. éves növendék.
4. a) Két népdal. Gyertyánffy I. átírása.
b) Róbert F.: Májusban. Schubert F.: A hársfa.
Gyertyánffy I. fordításai. Előadja az intézet férfikara.

Intézetünket meglátogatták:

Az egri angolkisasszonyok tanítóképző-intézetének tanára neveléstani órát látogatott; a szegedi r. k. tanítónőképző-intézet 2 tanára rajz és német órát látogattak. A zsámbéki r. k. tanítónőképző-intézet tanára pedagógiai, tanítási, bírálati, neveléstörténelmi és lélektani órát látogatott. A győri Orsolya-rend tanítónőképző-intézet tanárai mennyiségtan és fizika órát látogattak és résztvettek a gyakorlati kiképzésen.

Örvendetes tény, hogy gyakorlóiskolánkban ebben a tanévben is több intézet, igazgató, tanár és tanító rövidebb s hosszabb ideig hospitált. A többek között vendégeink voltak: A miskolci érseki r. k. tanítónőképző-intézet V. éves növendékei az igazgató s két tanár vezetése mellett. Az esztergomi kir. kat. tanítóképző növendékei s két tanár. A kecskeméti róm. kat. tanítónőképző növendékei, igazgatója és két tanára. A kecskeméti ref. tanítónőképző igazgatója és két tanára. A szegedi kir. kat. tanítóképző-intézet gyakorlóiskolájának tanítója. A soproni róm. kat. tanítónőképzőnek több tanára. A sárospataki ref. tanítóképző-intézet gyakorlóiskolájának tanítója. A zsámbéki róm. kat. tanítónőképző-intézet tanítója. A bajai róm. kat. tanítónőképző gyakorlóiskolájának tanítója. A győri róm. kat. tanítónőképző-intézet gyakorlóiskolájának tanítója. A budapesti Angolkisasszonyok tanítónőképző-intézetének gyak. isk. tanítója. Több fővárosi és vidéki középiskolai igazgató, tanár és tanító. Többen résztvettek a gyakorlati kiképzés óráin.

Frank Antal dr. és Drozdy Gyula a kiskunfélegyházai róm. kat. tanítónőképző-intézetben hospitáltak. Ebből az alkalomból Frank Antal dr. a tanítóképző IV. évfolyamában, Drozdy Gyula pedig a gyak. iskolában tanított.

A multból alakul — a jelenen keresztül — a jövő. A tanítóképzés jövő kialakításához a multból, a szerzett tapasztalatokból is kell tanulságot merítenünk. Kérésnek is teszek eleget akkor, amikor ebből a szempontból azt vizsgálom, hogy hogyan feleltek meg a követelményeknek azok a növendékek, akik érettségi bizonyítvány alapján jöttek hozzánk.

Intézetünkben — ezideig — középiskolai érettségi bizonyítvány (és középiskolai tanári oklevél) alapján különbözeti vizsgálatot tettek összesen 41-en. Ezek közül sikerrel vizsgázott 18 (általános jó 1, általános elégséges 17), megbukott 23 (egy tárgyból 5, két tárgyból 10, több tárgyból 8). Az V. osztályba beiratkozott 16, ezek közül megbukott 3 (két tárgyból 2, osztályismétlésre 1). Tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett 18 jelölt (általános jeles 2, általános jó 1, általános elégséges 12, megbukott 3). Ez utóbbiak közül kettő javítóvizsgálaton elégséges eredménnyel oklevelet nyert.

Ha az egész év munkájáról kell röviden nyilatkoznunk, akkor azt kell megállapítanunk, hogy az I. évfolyam előmenetele — a hozott jeles és jeles-jó bizonyítványok ellenére — nagyon gyenge volt. Ettől és néhány apróbb fogyatékoságtól eltekintve, növendékeink a magatartás szempontjából szép életet éltek, a szorgalom és

előmenetel szempontjából általánosságban elismerésreméltó munkásságot fejtettek ki.

III.

Tanári testület — alkalmazottak.

1. *Frank Antal dr.*, megbízott igazgató. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség- természettudományi szakcsoport tárgyából polgári iskolákra, a filozófiából és a pedagógiából tanítóképző-intézetekre. Működik 1910 óta, ennél az intézetnél — kétévi megszakítással (főiskolai beosztás) — 1919 óta. Tanította a nevelés- és tanítástant a IV. osztályban és vezette a nevelési és tanítási gyakorlatot a IV. osztály egyik csoportjában. Heti óráinak száma 6. A cserkészcsapat parancsnoka. Az Ifj. Vöröskeresztsz csoport tanárelnöke. Az internátus vezetője. Az Apponyi Kollégium mb. igazgatója.

A Szent István Akadémia, a Magyar Paedagogiai Társaság és az Aquinói Szent Tamás Társaság rendes tagja. A Magyar Paedagogiai Társaság pénztárosa. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének fővárosi alelnöke. A Magyar Filozófiai Társaságnak, a Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaságnak, a Magyar Társadalomtudományi Társulatnak tagja. A Mária Dorothea Egyesület Tanítónői Szakosztályának választmányi tagja. A Testnevelési Rádió-bizottság tagja.

Előadást tartott: 1. *A Szent István Akadémián: A pedagógia válsága és jövő útja.* (Székfoglaló értekezés.) 2. *Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének taggyűlésén: A módszertan egységes tanítása.* (Megjelent a M. T.-ben.) 3. *A T. T. O. E.-nek XXII. közgyűlésén: A tanítóképzés központja a tanítónövendék.* (Megjelent a M. T.-ben.) 4. *A váci iskolán kívüli népművelési előadássorozat keretében: A szülők hibái a nevelésben.* 5. *A rádióban: A testnevelés hatása a lélekre.*

Ebben az évben megjelent könyve (Drozdy Gyulával együtt): Neveléstan, tanítástan, módszertan. — Cikkeket írt a Néptanítók Lapjába (A hamburgi népiskolák irányelvei. — Gyertyánffy István nem a múlté.), a Magyar Tanítóképzőbe, a Magyar Paedagogiába (Drozdy Gyula könyve: Elméleti fejtegetések és gyakorlati tanítások. — Dr. Becker Vendel füzet: A tanítóképzés reformja.), a Pestmegyei Népművelésbe (Hogyan nevelhetjük magunkat?) — Lakása: I., Fery Oszkár-utca 40.

2. *Drozdy Gyula*, gyakorlóiskolai tanító. Képesítve van elemi népiskolákra és kézimunkából középfokú iskolákra. Működik 1903 óta, ennél az intézetnél 1918 óta. Tanította a gyakorlóiskola I—IV. osztályát; résztvett a IV—V. évfolyam gyakorlati kiképzésében és az Apponyi Kollégium tanárjelöltjeinek gyakorlati kiképzésében. Heti óráinak száma: 30.

A Néptanítók Lapja szerkesztője. Az Országos Közoktatási Tanács tagja. A Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja. A Tanügyi Filmbizottság tagja. A Gyermektanulmányi és Gyakorlati

Lélektani Társaság választmányi tagja. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő bizottságának tagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének, a Társadalomtudományi Társaságnak és a Magyar Földrajzi Társaságnak tagja.

Ebben a tanévben pedagógiai előadásokat és bemutató tanításokat tartott: A Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaságban. A rádióban testnevelési előadást két ízben. A „Kaposvári Róm. Kat. Tanítóegyesület“ közgyűlésén, a „Jászberényi Egysített Róm. Kat. Tanítóegyesület“ közgyűlésén Jászkíséren, az Újpesti és Váci Általános Tanítóegyesület közgyűlésén Újpesten, a Pestmegyei Általános Tanítóegyesület pomázi járáskörének közgyűlésén, Csillaghegyen s Vácott népművelési összejövetelen.

A Néptanítók Lapjában és több tanügyi lapban neveléstani és módszertani cikkeket írt. Ebben az évben megjelent könyvei: Frank Antal és Drozdy Gyula: Neveléstan, tanítástan és módszertan tanító- és tanítónőképző-intézetek számára, az Egységes Népiskolai Vezérkönyvek sorozatában pedig két kötete jelent meg. Az egyik a III., a másik a IV. osztály beszéd- és értelemgyakorlatinak vezérkönyve. Hivatalos megbízásból több taneszközt és tankönyvet bírált, illetve a beérkezett bírálatok alapján azok engedélyezésére javaslatokat készített.

3. *Éber Rezső*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból, tornából polgári iskolákra, természettanból, kémiaiából, mennyiség-tanból tanítóképző-intézetekre. Működik 1903 óta, ennél az intézetnél 1925 óta.

A fizikai szertár őre. A fiataikorúak felügyelőbizottságának a tagja. TTOE ellenőre. TTT tagja. FHE tagja. Cikket írt a Néptanítók Lapjába. Előadást tartott a tanítói szemináriumban, TTOE-ben, a Magyar Lélektani Társulatban és több népművelési összejövetelen.

4. *Frigyes Béla*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, természetrajz-, kémia- és természettanból tanítóképző-intézetekre. Működik 1913 óta, ennél az intézetnél 1929 óta. Tanította a mennyiségtant az V., a testtant a II., a gazdaságtant az I.—IV. osztályban. Heti óráinak száma 14. A cserkészcsapat tiszte és parancsnokhelyettese. Az intézet köztartásvezető tanára.

A Természettudományi Társulatnak és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Lakása: X., Juranics-u. 13.

5. *Jaloveczky Péter*, c. igazgató, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra és a természettudományokból tanítóképző-intézetekre. Működik 1905 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a természetrajzot és vegytant az I., II., III. és IV. osztályban, az egészségtant az V. osztályban. Heti óráinak száma 18.

A Természettudományi Társulat tagja, a Magyar Paedagogiai Társaság kültagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos

Egyesületének tagja és a Házalap gondnoka. Több előadást tartott különböző egyesületekben. Természetrajzi, ásvány-vegytani szer-tárak őre. Lakása: I., Schweidel-utca 24.

6. *Dr. Keleti Gyuláné*, Zsoldos Hermin, rendes tanár. Képe-sítve van elemi népiskolákra, a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, a természetrajz-vegytan szakcsoport tárgyaiból tanítóképző-intézetekre. Működik 1911 óta, ennél az intézetnél 1930 óta irodai szolgálatot teljesít.

A Természettudományi Társulat tagja. Lakása: I., Karátsonyi-utca 8.

7. *Kishonti Barna*, rendes tanár. Képesítve van a mennyiség-természettudományi szakcsoport tárgyaiból és énekből polgári isko-lákra, énekből és zenéből tanítóképző-intézetekre. Működik 1915 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította az éneket az összes osztályokban és a zenét az összes osztályokban egy-egy csoportban, a róm. kat. egyházi éneket és zenét a III., IV. és V. osztályban, a karéneket az I—V. osztályban; résztvett a gyak. kiképzésben az V. osztályban. A zenei szertár és könyvtár őre. Heti óráinak száma 19.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Lakása: I., Böszörményi-út 46.

8. *Lux Gyula*, rendes tanár, tartalékos hadnagy, a Signum laudis, a bronz vitézségi érem és a Károly-csapatkereszt tulajdo-nosa. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudo-mányi szakcsoport tárgyaiból és németből polgári iskolákra, a ma-gyar nyelv- és irodalomból és németből tanítóképző-intézetekre. Működik 1909 óta, ennél az intézetnél 1928 óta. A háborúban katonai szolgálatot teljesített 1914 aug. 1-től 1918 nov. 12-ig, ebből 28 hónapot a tűzvonalban. Tanította a német nyelvet mind az öt osztályban, valamint a fakultatív német nyelvet a III. és az V. osztályban. Heti óráinak száma 18. A III. osztály főnöke.

Az Orsz. Köznevelésiügyi Tanács tagja, az Orsz. Tankönyv-ügyi Bizottság előadója. Miniszteri biztosként szerepelt a soproni ág. h. ev. tanítóképző-intézet képesítő vizsgálatain. Vezetője a né-met kisebbségi iskolák tanítói részére rendezett nyári tanfolyamok-nak. A Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja. Lakása: I., Orbánhegyi-út 9/a.

9. *Mesterházy Jenő*, rendes tanár, tartalékos hadnagy, a bronz vitézségi érem, az arany érdemkereszt és a Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Képesítve van elemi népiskolákra. A nyelv- és törté-nettudományi szakcsoport tárgyaiból és a tornából polgári iskolákra. Történelemből, magyar nyelv- és irodalomból, földrajzból és torná-ból tanítóképző-intézetekre. Működik 1912 óta, ennél az intézetnél 1919 jan. óta. A háborúban katonai szolgálatot teljesített 1914 aug. 2-tól 1918 nov. 9-ig, ebből az időből 39 hónapot a harcétéren. Tanította a történelmet az I., II., III. és IV. osztályban, az alkot-mánytant az V. osztályban, a földrajzot az I. és III. osztályban, vezette a játékdélutánt az I. osztályban. Résztvett a gyakorlati

kiképzésben az V. osztályban. Az V. osztály főnöke, a történelmi szertár őre. Heti óráinak száma 18.

1926 óta megbízva az áll. tanító- és tanítónőképző-intézetek testnevelési oktatásának szakfelügyeleti teendőivel. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja.

Iskolánkízüli előadásokat tartott a Székesfőváros Iskolánkízüli Népművelésügyi Bizottsága és szabad-liceumok felszólítására társadalmi egyesületekben, levante-tanfolyamokon a művészettörténet, földrajz és történelem köréből. A Fővárosi Szabad Egyetem előadásait kiegészítő esti szemináriumban *Budapest műemlékeit* ismertette. Tanulmányi kirándulásokat vezetett fenti bizottság programja alapján a zsámbéki templomromhoz, a parlamenti épület, a királyi várpalota, belvárosi plébánia-templom, Aquincum, Balaton, gödöllői királyi palota és Buda régi épületeinek a megtekintésére. A Magyar Rádió Társaság megbízásából előadást tartott „*A budavári királyi palota külső szépségei*”-ről; a Rádió-Szabad egyetem felszólítására pedig „*Az első magyar miniszterelnök*”-ről. A vall. és közoktatásügyi minisztérium Iskolánkízüli Népművelési Központjának vetíthető képsorozatot készített Buda és Pest műemlékeiről.

Befejezte a tanító- és tanítónőképző-intézetek számára írt Egyetemes Történelem c. tankönyvét (3 kötet). Tanulmányokat írt népművelési folyóiratokba (Ifjúsági Vezető, Pestvármegyei Népművelés), az Új Idők, Napkelet és a Magyar Tanítóképző-be. Lakása: I., Királyhágó-utca 22.

10. *Nagy Ferenc*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, magyar nyelv- és irodalomból, történelemből, földrajzból, tanítóképző-intézetekre. Működik 1908 óta, ennél az intézetnél 1911 óta. Tanította a magyart a III. és V., a tornát mind az öt osztályban. Résztvett a gyak. kiképzésben az V. osztályban. Az intézeti Wesselényi-Sportkör vezetője. Heti óráinak száma 19.

Az Erzsébet Népakadémia igazgatósági- és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. Az elemi iskolák IV., V. és VI. osztályai számára áll. engedélyezett és közhasználatban lévő Földrajz-könyveket írt. Lakása: I., Karátsonyi-utca 9.

11. *Németh Sándor*, c. igazgató, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból, énekből, zenéből, polgári iskolákra magyar nyelv és irodalomból, történelemből és földrajzból tanítóképző-intézetekre. Működik 1901 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a magyart az I., II. és IV., a zenét mind az öt osztályban egy-egy csoportban. Vezette a zenekart. Heti óráinak száma 18. Az önképzőkör tanár-elnöke. A IV. osztály főnöke. A magyar nyelvi és irodalmi könyvtár őre.

A Paedagogiai Társaság kültagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja. A Budapesti Nép-

főiskolai Széchenyi Szövetség társelnöke. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő bizottságának tagja.

Osszesen mintegy félszáz előadást tartott részint a fővárosban, részint a vidéken a magyar irodalom és a nemzeti műveltség tárgyai köréből. Cikkeket írt a Néptanítók Lapjába, a Pestvármegyei Népművelés, Ifjúsági Vezető c. folyóiratokba. Előadásokat tartott Pest-, Somogy- és Vas vármegye népművelési előadókat képző tanfolyamain. Novy Ferenc dr. -tképző-int. tanárral együtt tanítóképzők számára Magyar nyelvtant, Stilisztikát írt, a középiskolák számára írt Prónay-féle irodalomtörténet c. tankönyvek I. részét tanítóképzők részére átdolgozta. Lakása: I., Ugocsa-utca 3.

12. *Prochaska Ferenc dr.*, rendes tanár. Képesítése van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból, beleértve a német nyelvet is és tornából polgári iskolákra, földrajzból, magyar nyelv- és irodalomtörténelemből, történelemből, tanítóképző-intézetekre; bölcsészettudor, okl. közgazda. Működik 1919 óta, ennél az intézetnél 1929 óta.

1916 jan. 16-tól 1919 jan. 11-ig katonai szolgálatot teljesített, 24 hónapot töltött arcvonalonban, leszerelt mint népfelkelő hadnagy, a Károly-csapatkereszt tulajdonosa.

Tanította a német nyelvet az I. és IV., a földrajzot a II. és IV. osztályban. Vezette az V.-évesek gyakorlati kiképzését és a fakultatív német nyelvi gyakorlatokat az I., II. és IV. osztályban. Heti óráinak száma 19. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének titkára és a Magyar Földrajzi Társaság választmányának tagja.

25 előadást tartott a főváros különböző népművelési csoportjainál. Lakása: I., Zámori-út 16.

13. *Szabó Béla* óradíjas helyettes tanár. A nevelői teendők ellátásával megbízva. Képesítve van elemi népiskolákra, földrajz-, természetrajz-, vegytan-szakcsoport tárgyaiból, énekből, zenéből polgári iskolákra, földrajz-, természetrajz-, vegytan-szakcsoport tárgyaiból tanítóképző-intézetekre. Működik 1931 óta.

A Természettudományi Társulat tagja. Lakása: I., Fery Oszkár-utca 40.

14. *Szalatsy Richárd*, gyakorlóiskolai tanító. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, filozófiából és pedagógiából tanítóképző-intézetekre. Működik: 1901 óta, ennél az intézetnél 1927 óta. Tanította a gyakorló isk. III—VI. osztályát. Résztvett a tanítójelöltek és az Apponyi Kollégium tanárjelöltjeinek gyakorlati kiképzésében. Vezette az analfabéta tanfolyamot 1931 szept. 28—dec. 30-ig. Heti óráinak száma 30.

Előadást tartott a Pestvármegyei Ev. Tanítók közgyűlésén a természettudományi tárgyak szerepe az új tantervben és a természet- és vegytan tanításának módszere címen.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének és a Gyermektanulmányi Társaságnak tagja. Lakása: I., Tétényi-út 19.

15. *Szelényi Dezső*, rendes tanár. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra, magyar nyelv- és irodalomból, németből tanítóképző-intézetekre. Működik 1912 óta, ennél az intézetnél 1928 óta. Irodai szolgálatot teljesít.

A szegedi Népfőiskolai Orsz. Széchenyi Szövetség tiszteletbeli tagja, a Tanítóképző intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének tagja. Lakása: I., Szt. János-tér 2.

16. *Szémán István dr.*, tanítóképző-intézeti igazgató. Szabadságon van. Lakása: Miskolc, Hunyadi-utca 3.

17. *Tscheik Ernő*, rendes tanár. Középiskolai tanári oklevele van a rajzból. Kézimunkatanfolyamok önálló vezetésére képesített. Működik 1905 óta, ennél az intézetnél 1919 óta. Tanította a rajzot mind az öt osztályban, a kézimunkát az I., II. és III., a szépírást az I. osztályban. Heti óráinak száma a gyakorlati kiképzéssel 18. Az intézet Segélyző Egyesületének tanár-elnöke.

A Tanítóképző intézeti Tanárok Országos Egyesületének tagja. A Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja. A Zichy Mihály Művészegyesület választmányi tagja és pénztárosa. Kiállító festőművész. Lakása: I., Böszörményi-út 8.

18. *Váradi József*, rendes tanár, a pedagógiai szertár őre, társasági hadnagy, a vitézségi éremszalagos vas- és aranyéremkereszt tulajdonosa. Képesítve van elemi népiskolákra, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból, németből és tornából polgári iskolákra, filozófiából és pedagógiából, valamint tornából tanítóképző-intézetekre. Működik 1914 óta, ennél az intézetnél 1921 óta. Tanította a lélektan és logikát a III. osztályban, a neveléstörténetet és az iskolaszervezetant az V. osztályban, vezette a tanítási gyakorlatot a IV. és V. osztályban. Heti óráinak száma 17.

Az Angolkisasszonyok polg. isk. tanárnőképző főiskoláján a módszertan előadója és a tanítási gyakorlatok vezetője. A Magyar Paedagógiai Társaság, az Országos Széchenyi Kúria, a Magy. Társadalomtudományi Társaság, az Orsz. Gárdonyi Géza Irod. Társaság és az Országos Ifjúsági Irodalmi Társaság rendes tagja, az Országos Széchenyi Szövetség törzstagja. A népfőiskolai Széchenyi Szövetségnek központi igazgatója s a budapesti Szövetség társelnöke. A Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő bizottságának tagja, a T. T. O. E.-nek és a T. E. Sz.-nek választmányi tagja. Több szaklap munkatársa.

A kisebbségi tannyelvű elemi népiskolák tanítóinak bajai tanfolyamán ismertette: 1. A nemzeti kisebbségekre vonatkozó törvényes intézkedéseket. 2. Az 1925. évi népiskolai és kisebbségi tantervet. 3. Az olvasmánytárgyalás módszerét, vonatkozással az A, B és C típusú népiskolákra.

A fővárosban és néhány községben népművelési előadásokat tartott. Lakása: I., Németvölgyi-út 33.

19. *Holler Aranka* okl. elemi népiskolai tanítónő, óraadó. Tanította a gyakorlóiskola III—VI. osztályában a női kézimunkát heti 1 órában. Lakása: I., Alkotás-utca 39/a.

20. *Horvay Ede*, óraadó. Ny. c. tanítóképző-intézeti igazgató. Tanította a hegedűt mind az öt osztályban és az ág. h. ev. egyházi éneket a III., IV. és V. osztályban. Heti óráinak száma 6. Lakása: I., Böszörményi-út 31.

21. *Pázmán József*, áll. főgimn. rendes tanár, óraadó. Tanította a tót nyelvet heti 2 órában. Lakása: VIII., József-körút 28.

22. *Glatz József*, ág. h. ev. vallástanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 4 órában. Lakása: Rákosszentmihály, Rákóczi-út 39.

23. *Széles Sándor*, ref. vallástanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 8 órában. Lakása: I., Győri-út 12.

24. *Vajda János*, r. kat. önálló hittanár. Tanította a hittant a tanítóképző-intézetben és a gyakorlóiskolában heti 16 órában. Lakása: I., Fery Oszkár-u. 34.

Leventeoktatók: *vitéz Vargha Ferenc, Zacharia Sándor és Bánhidny István* főoktató. Oktatták a leventéket heti 2 órában.

Az intézeti orvos: *Vladár Márton* dr., m. kir. egészségügyi főtanácsos, az Erzsébet-kórház főorvosa. 1911 óta működik az intézetnél. Lakása: I., Pauler-utca 8.

Gazdasszony: Özv. Pessina Vilmos né. 1924 óta működik az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kertész: Szláby József. 1911 óta teljesít szolgálatot. Az intézetben lakik.

I. oszt. altiszt: Horváth István. 1912 óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kisegítő szolgál: Kanizsai József. 1929 óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

IV.
A) NÖVENDEKEK.

a) I. OSZTÁLY.

Osztályfő: ÉBER REZSŐ.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Baumann Árpád	1916. febr. 2.	Budapest	r. k.
2.	Benyó József	1914. okt. 12.	Nagyszalánc	r. k.
3.	Brezovits Ferenc	1915. aug. 9.	Sárvár	r. k.
4.	Budai Endre	1917. júl. 5.	Budapest	ref.
5.	Burghárd Ferenc	1917. ápr. 5.	Budapest	r. k.
6.	Cseh Ferenc	1914. márc. 27.	Selmecbánya	r. k.
7.	Csermendy László	1917. aug. 9.	Budapest	r. k.
8.	Csizmadia Mihály	1915. jún. 27.	Budapest	ág.h.ev.
9.	Csohány Aladár	1915. szept. 2.	Ölyvös	g. k.
10.	Dér Zoltán	1913. júl. 3.	Sajóvárkony	r. k.
11.	Éliás Mihály	1915. szept. 15.	Szokolya	r. k.
12.	Fodor Béla	1917. júl. 2.	Kaba	ref.
13.	Gregersen György	1917. máj. 1.	Budapest	ág.h.ev.
14.	Hermel Ödön	1917. ápr. 16.	Kassa	ág.h.ev.
15.	Hoffmann Sándor	1915. nov. 11.	Budapest	r. k.
16.	*Horváth István	1914. aug. 9.	Budapest	r. k.
17.	Huszár József	1917. ápr. 15.	Budapest	r. k.
18.	Kálmán Mihály	1915. dec. 19.	Budapest	ref.
19.	Kovács István	1914. okt. 12.	Budapest	r. k.
20.	Kovács Pál	1915. aug. 9.	Budapest	ág.h.ev.
21.	Kutsera Ferenc	1917. szept. 5.	Budapest	r. k.
22.	Malek Tibor	1917. ápr. 12.	Budapest	r. k.
23.	Maraffkó László	1917. jan. 1.	Budapest	r. k.
24.	Matusek Géza	1913. nov. 17.	Tótszentpál	r. k.
25.	Márton Ferenc	1916. ápr. 6.	Nógrádszakál	r. k.
26.	Mihályffy László	1914. okt. 29.	Felsővámos	r. k.
27.	Nagy Lajos	1917. ápr. 2.	Nagykörü	r. k.
28.	Rauschenberger A.	1917. máj. 14.	Budapest	r. k.
29.	Sárpataky Jenő	1917. nov. 13.	Budapest	g. k.
30.	Stein János	1917. márc. 20.	Budapest	r. k.
31.	Szabó Ferenc	1916. aug. 16.	Iszkaszentgyörgy	ref.
32.	Szalontai Sándor	1916. júl. 3.	Rákospalota	r. k.
33.	Szilágyi Demeter	1915. márc. 31.	Arad	r. k.
34.	Szóllósi András	1915. szept. 14.	Budapest	ág.h.ev.
35.	Szupp Lambert	1917. febr. 11.	Budapest	r. k.
36.	Tornyos Miklós	1914. dec. 1.	Botfa	r. k.
37.	Tóth Sándor	1917. okt. 21.	Tápiógyörgye	r. k.
38.	Vagner Oszkár	1916. dec. 30.	Budapest	r. k.
39.	Viasz Károly	1917. febr. 10.	Budapest	ref.
40.	Virág János	1914. febr. 25.	Hort	r. k.
41.	Weitz Győző	1916. júl. 20.	Kovácspalota	r. k.
42.	Wrabel Imre	1916. nov. 13.	Mór	r. k.

*Kimaradt.

II. OSZTÁLY.

Osztályfő: JALOVECZKY PÉTER.

Sor- szám	Növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Adamecz István	1914. júl. 25.	Tápiógyörgye	r. k.
2.	Asbóth Ferenc	1916. okt. 6.	Budapest	ref.
3.	Bellay László	1915. jún. 24.	Málé	r. k.
4.	Boer György	1913. febr. 6.	Budapest	g. k.
5.	Borbás János	1913. okt. 16.	Budapest	r. k.
6.	Bőze Tibor	1916. aug. 30	Sirok	r. k.
7.	Burucs Sándor	1915. dec. 10.	Devecser	r. k.
8.	Cseke Ferenc	1914. jan. 31.	Kispest	r. k.
9.	Csiszár Ferenc	1915. dec. 31.	Rákosszentmihály	ref.
10.	Fehér András	1914. jan. 6.	Tápiógyörgye	r. k.
11.	Fekete Ernő	1914. dec. 27.	Cinkota	r. k.
12.	Görögh János	1915. febr. 10.	Balassagyarmat	r. k.
13.	Hajdu M. László	1916. febr. 22.	Rákoscaba	r. k.
14.	Hofferik Ferenc	1916. márc. 29.	Budapest	r. k.
15.	id. Horváth Lajos	1915. febr. 22.	Budapest	r. k.
16.	ifj. Horváth Lajos	1915. aug. 29.	Budapest	r. k.
17.	Juhász Lajos	1914. febr. 18.	Jobbágyi	r. k.
18.	Képesi József	1916. szept. 27.	Budapest	r. k.
19.	*Knapp István	1915. júl. 11.	Polány	r. k.
20.	Marx Ferenc	1915. jan. 5.	Tolna	r. k.
21.	Nagy Károly	1916. febr. 24.	Budapest	ref.
22.	id. Nagy Lajos	1910. ápr. 17.	Pécel	ref.
23.	ifj. Nagy Lajos	1916. ápr. 16.	Budapest	ref.
24.	Pataki Gyula	1914. aug. 12.	Budapest	ref.
25.	Remete Imre	1914. ápr. 14.	Zombor	r. k.
26.	Révay Márton	1913. máj. 5.	Kispest	r. k.
27.	Schvarczkopf Antal	1915. jan. 2.	Zajta	r. k.
28.	*Sipos Béka	1913. aug. 4.	Maroshévíz	r. k.
29.	Spák József	1914. máj. 17.	Bikás	g. k.
30.	Sümegi Rudolf	1914. aug. 18.	Budapest	r. k.
31.	Tausz György	1915. jún. 9.	Budapest	g. kel.
32.	Tóth Antal	1916. ápr. 1.	Budapest	r. k.
33.	Zoltán Gyula	1913. márc. 10.	Magyargéc	r. k.

* Kimaradt.

III. OSZTÁLY.
Osztályfő: LUX GYULA.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Ambrus Zoltán	1913. júl. 1.	Máramarossziget	r. k.
2.	Balogh Béla	1914. dec. 13.	Szécsény	r. k.
3.	Benes Ödön	1914. okt. 3.	Kispest	ref.
4.	Cserni Vilmos	1915. jún. 29.	Érd	r. k.
5.	Duffek Károly	1914. júl. 21.	Rákospalota	r. k.
6.	Eiberger Nándor	1913. ápr. 23.	Budapest	r. k.
7.	Fischi László	1914. okt. 28.	Budapest	r. k.
8.	Gyenge Biró Lajos sm.	1913. aug. 1.	Nyárádtő	r. k.
9.	Harach Endre	1915. máj. 14.	Deménd	r. k.
10.	Hobola Lajos	1915. aug. 23.	Budapest	r. k.
11.	Horváth György	1912. febr. 16.	Kispest	r. k.
12.	Horváth István	1911. ápr. 7.	Mór-Sövénykútp.	r. k.
13.	Juhász Mihály	1915. aug. 11.	Rákospalota	r. k.
14.	Kárpáti Rudolf	1915. jan. 13.	Budapest	r. k.
15.	Kéri József	1914. okt. 26.	Tamási	ág.h.ev.
16.	Lakner István	1913. febr. 2.	Kőszeg	r. k.
17.	Lója György	1914. máj. 21.	Kaszakisváralja	r. k.
18.	Majercsik Jenő	1915. ápr. 22.	Kecskemét	r. k.
19.	Matuz István	1915. júl. 7.	Rákospalota	ág.h.ev.
20.	Márk Bertalan	1915. márc. 16.	Budapest	ág.h.ev.
21.	* Mesztegnyei Mihály	1913. szept. 20.	Pécs	r. k.
22.	Molnár Sándor	1915. dec. 1.	Várpalota	ref.
23.	Nagy József	1915. máj. 14.	Cece	ref.
24.	Neducza István	1905. márc. 28.	Magyarcsanak	g.kel.
25.	Németh János	1915. jún. 7.	Vaszar	r. k.
26.	Németh József	1913. márc. 20.	Rákospalota	r. k.
27.	Pap Erazmus	1915. aug. 22.	Valkó	r. k.
28.	Pál Antal	1915. júl. 12.	Budapest	r. k.
29.	Pintér György	1914. ápr. 4.	Siófok	r. k.
30.	Rüble Béla	1914. szept. 18.	Elek	r. k.
31.	Suba Vilmos	1911. okt. 17.	Zólyom	ref.
32.	Svetits Jenő	1915. máj. 18.	Budapest	r. k.
33.	Szabó Jenő	1913. júl. 3.	Székesfehérvár	r. k.
34.	Szabó Lajos	1914. febr. 6.	Kéthely	r. k.
35.	Szilasi László	1915. nov. 23.	Budapest	ref.
36.	Szrapkó Imre	1915. júl. 18.	Cegléd	r. k.
37.	Török István	1915. aug. 2.	Pesterzsébet	r. k.
38.	Trubicza Ferenc	1913. szept. 7.	Felsőgalla	r. k.
39.	Varga Béla	1912. nov. 14.	Devecser	r. k.
40.	id. Varga Jenő	1914. okt. 29.	Budapest	r. k.
41.	ifj. Varga Jenő	1915. jan. 28.	Devecser	r. k.
42.	Zsohár Zoltán	1913. szept. 26.	Kisrákos	ref.

* Kimaradt.

IV. OSZTÁLY.

Osztályfő: NÉMETH SÁNDOR.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Adámi Rezső	1910. jún. 26.	Ada	r. k.
2.	Barotányi Jenő	1913. aug. 6.	Nagymagyar	r. k.
3.	Bálint János	1914. jún. 10.	Jászkarajenő	r. k.
4.	Biró Zsolt	1914. jan. 13.	Rákospalota	ref.
5.	Borbás Ferenc	1913. szept. 20.	Budapest	r. k.
6.	Borsovitz Gábor	1913. febr. 26.	Nyitraabánya	r. k.
7.	Csáki Imre	1914. szept. 27.	Szolnok	ref.
8.	Dobos József	1913. nov. 1.	Endrőd	ref.
9.	Erdélyi György	1911. ápr. 21.	Ötveny	ág.h.ev.
10.	Farkas Sándor	1912. jan. 21.	Kemenesapálfá	ág.h.ev.
11.	Frnya Sándor	1913. szept. 25.	Ózd	ág.h.ev.
12.	Galántai Imre	1912. máj. 10.	Ócsa	r. k.
13.	Gilányi László	1914. jan. 5.	Budapest	r. k.
14.	Halmi Tivadar	1909. ápr. 15.	Hőgyész	r. k.
15.	Herbert Lajos	1912. jún. 8.	Budafok	r. k.
16.	Kitzinger József	1912. máj. 24.	Komárom	r. k.
17.	Korponai András	1913. jún. 18.	Rábadídvég	r. k.
18.	Ködmenci Pál	1913. jún. 24.	Budapest	ref.
19.	Kutasi György	1913. júl. 13.	Budapest	r. k.
20.	Merreider János	1913. márc. 2.	Esztergom	r. k.
21.	Meštanek Sándor	1914. jún. 2.	Budapest	r. k.
22.	Németh Ferenc	1911. jún. 8.	Somogysámsón	r. k.
23.	Németh Gyula	1913. dec. 28.	Budapest	ág.h.ev.
24.	*Nyuli József	1911. jún. 1.	Dunapentele	r. k.
25.	Ötvös Lajos	1912. febr. 25.	Mátyásföld	r. k.
26.	Palotás Béla	1912. júl. 5.	Budapest	r. k.
27.	Papp Béla	1912. szept. 19.	Pestszentlőrinc	r. k.
28.	Pál Emil	1913. dec. 9.	Budapest	ref.
29.	Pfemeter István	1913. márc. 24.	Mosonszentpéter	r. k.
30.	Pucher Béla	1914. febr. 23.	Budapest	r. k.
31.	Ruckmich György	1914. ápr. 22.	Budapest	r. k.
32.	Schönviszky Pál	1912. szept. 14.	Budapest	r. k.
33.	Schwecht László	1914. ápr. 2.	Újpest	r. k.
34.	Simkó Tibor	1914. ápr. 26.	Budapest	r. k.
35.	*Szánti László	1912. jan. 1.	Sepsiszentgyörgy	r. k.
36.	Tálos Géza	1913. szept. 21.	Balatonfüred	ref.
37.	Teklics Gyula	1907. márc. 7.	Látrány	r. k.
38.	Varga József	1913. jan. 13.	Dunavecse	ref.
39.	Ványi Gábor	1914. márc. 21.	Dunaföldvár	r. k.
40.	Virág István	1914. ápr. 22.	Marcali	r. k.
* Kimaradt.				

V. OSZTÁLY.

Osztályfő: MESTERHÁZY JENŐ.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Buzi Sándor	1912. máj. 20.	Sarkad	ref.
2.	Csaplár Pál	1912. szept. 28.	Pesterzsébet	r. k.
3.	Cseh József	1911. jún. 19.	Nagyvárad	r. k.
4.	Diskant István	1913. okt. 24.	Budafok	r. k.
5.	Fehér Antal	1912. febr. 3.	Ózd	r. k.
6.	Ferenczi Béla	1912. szept. 15.	Budapest	r. k.
7.	*Gyenes József ism.	1911. okt. 5.	Maglód	ág.h.ev.
8.	Habony Endre	1913. máj. 21.	Budapest	r. k.
9.	Hábel Gyula	1908. ápr. 24.	Kocsola	r. k.
10.	Háros Antal	1911. jan. 12.	Budapest	r. k.
11.	Heřkó Lajos	1912. nov. 26.	Budapest	r. k.
12.	Herrich József	1911. nov. 30.	Salgóbanya	r. k.
13.	Holly Rezső	1912. nov. 19.	Martonvásár	r. k.
14.	Hülber Gyula	1911. febr. 4.	Várpalota	r. k.
15.	Kapiller Ernő	1913. szept. 28.	Felsőkismartonh.	r. k.
16.	Kellner Károly	1911. ápr. 16.	Ercsi	r. k.
17.	Király József	1913. máj. 25.	Berzence	r. k.
18.	Kis Lajos	1910. nov. 14.	Gyermely	ref.
19.	Kiss László	1913. jún. 26.	Muraszombat	ref.
20.	Koller Henrik	1913. máj. 11.	Somogyszil	ág.h.ev.
21.	Koós Gergely	1910. okt. 27.	Kisterenye	r. k.
22.	Korbély Béla	1910. júl. 19.	Budapest	r. k.
23.	Mády Gyula	1912. jan. 8.	Budapest	ref.
24.	Mészégető Imre	1911. okt. 5.	Balatonújlak	r. k.
25.	Nádasdy Ottó	1912. jún. 10.	Mohora	ág.h.ev.
26.	Néhai József	1913. jan. 13.	Kőröshegy	r. k.
27.	Pándi Gyula	1909. szept. 17.	Budapest	r. k.
28.	Pereczes István	1902. aug. 12.	Tata	ref.
29.	Perl István	1911. febr. 2.	Budapest	r. k.
30.	Pozderka István	1912. dec. 15.	Törökszentmiklós	r. k.
31.	Szabó György	1912. dec. 24.	Bicske	r. k.
32.	Szántó Béla	1912. júl. 13.	Budapest	r. k.
33.	Szijjártó János	1912. febr. 12.	Székesfehérvár	r. k.
34.	Taliga Miklós	1912. nov. 30.	Cinkota	ref.
35.	Térdi György	1911. dec. 31.	Felsőgalla	r. k.
36.	Varga Lajos	1912. máj. 2.	Budapest	r. k.
37.	Weichhart Kálmán	1911. febr. 16.	Budapest	r. k.
38.	Zsebők István	1910. aug. 11.	Pesterzsébet	r. k.
39.	Zsohár Gyula	1912. ápr. 23.	Kisrákos	ref.

* Kimaradt.

B) MAGAVISELET, SZORGALOM ÉS ELŐMENETEL.
I. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Matematika	Term. és kém.	Gazdasági ism.	Rajz	Szépírást	Fékek	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Isi- és belső dolg.	Külső alakja
1.	Baumann Árpád	3	3	2	4	3	3	3	4	3	3	2	3	2	3	2	1	3	
2.	Benyó József	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2	2	
3.	Brezovits Ferenc	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2	1	3	
4.	Budai Endre	2	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	
5.	Burghárd Ferenc	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	3	2	1	1	2	
6.	Cseh Ferenc	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1	1	2	
7.	Csermendy László	2	3	2	4	3	3	3	3	3	2	3	3	3	4	3	2	3	
8.	Csizmadia Mihály	1	2	1	2	3	2	2	3	2	1	2	2	2	3	2	1	2	
9.	Csohány Aladár	2	4	1	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	4	3	2	2	
10.	Dér Zoltán	1	2	2	3	3	3	2	4	3	2	2	2	2	2	1	1	1	
11.	Éliás Mihály	1	3	2	3	3	4	3	4	4	3	2	2	4	4	2	3	3	
12.	Fodor Béla	1	3	1	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	
13.	Gregersen György	1	3	1	4	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2	3	3	3	
14.	Hermel Ödön	1	2	1	3	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	3	3	
15.	Hoffmann Sándor	1	2	2	2	2	3	2	2	3	2	3	3	2	2	3	2	2	
16.	Huszár József	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	3	
17.	Kálmán Mihály	1	2	1	3	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	
18.	Kovács István	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	
19.	Kovács Pál	2	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3	
20.	Kutsera Ferenc	1	2	3	2	2	2	2	3	2	1	3	3	2	1	2	2	2	
21.	Malek Tibor	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	1	2	2	3	3	
22.	Maraffkó László	2	2	2	3	2	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	1	3	
23.	Matusek Géza	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	
24.	Márton Ferenc	1	2	2	1	3	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	
25.	Mihályffy László	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	3	3	2	1	3	
26.	Nagy Lajos	1	2	1	3	2	2	1	3	3	2	3	2	2	2	2	1	3	
27.	Rauschenberger A.	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	2	
28.	Sárpataky Jenő	2	3	1	4	3	4	3	3	3	2	3	3	2	2	3	2	3	
29.	Stein János	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	2	2	2	2	
30.	Szabó Ferenc	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3	2	2	3	
31.	Szalontai Sándor	1	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	
32.	Szilágyi Demeter	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	3	1	2	1	
33.	Szöllősi András	2	2	1	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3	1	2	1	3	
34.	Szupp Lambert	1	2	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	3	
35.	Tornyos Miklós	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	3	
36.	Tóth Sándor	2	3	2	4	3	3	3	4	2	3	3	3	3	3	3	3	3	
37.	Vagner Oszkár	1	2	2	2	2	1	2	3	2	1	2	2	1	2	2	1	3	
38.	Viasz Károly	2	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	3	
39.	Virág János	1	2	2	3	2	3	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	2	
40.	Weitz Győző	1	2	2	3	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	2	1	2	
41.	Wrabel Imre	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	3	3	1	3	2	2	3	

II. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hitt- és erkölcsi.	Test- és élettan	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mezőgazdaság	Természettudomány és kémia	Gazdasági ism.	Rajz	Ének	Zene	Kézimunka	Testgyakorlás	Írásheli dolg. külső alakja
1.	Adamecz István	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2
2.	Asbóth Ferenc	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	1
3.	Bellay László	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1
4.	Boer György	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1
5.	Borbás János	1	1	1	1	2	2	1	2	3	1	1	2	1	2	1	1	1
6.	Bőze Tibor	1	2	1	2	3	2	3	2	3	2	2	2	1	1	2	1	3
7.	Burucz Sándor	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2	1	2	2
8.	Cseke Ferenc	2	2	2	3	3	2	3	2	3	1	3	2	2	2	1	2	2
9.	Csiszár Ferenc	1	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	3	3
10.	Fehér András	2	2	1	2	1	1	2	1	3	1	2	2	2	2	1	1	1
11.	Fekete Ernő	1	2	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2	1	1	2
12.	Görögh János	1	2	1	2	2	3	3	2	3	2	2	3	2	2	2	1	3
13.	Hajdu Mihály	2	3	2	4	4	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
14.	Hofferik Ferenc	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2	3
15.	id. Horváth Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2
16.	ifj. Horváth Lajos	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1	1
17.	Juhász Lajos	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3
18.	Képesi József	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	1	3	3
19.	Marx Ferenc	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2
20.	Nagy Károly	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
21.	id. Nagy Lajos	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2
22.	ifj. Nagy Lajos	1	2	1	3	2	3	3	2	3	2	2	3	3	3	2	1	2
23.	Pataki Gyula	1	2	1	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2
24.	Remete Imre	1	1	1	2	1	3	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1	1
25.	Révay Márton	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1
26.	Schvarczkopf Antal	1	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1
27.	Spák József	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1
28.	Sümegei Rudolf	1	2	2	3	3	3	2	2	3	2	2	3	2	2	1	2	2
29.	Tausz György	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	1	1
30.	Tóth Antal	2	3	2	3	3	4	3	3	3	2	2	2	3	3	1	1	3
31.	Zoltán Gyula	1	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3

III. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi.	Lelekt., logika	Magy. nyelv és ir.	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiség-tan	Term. és kém	Fizika	Gazdasági ism.	Balaz	Ének	Zene	Fegy. ének és zene	Kézimunka	Testgyakorlás	hársbeli dolg.	külső alakja
1.	Ambrus Zoltán	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2,2	2	1	2	
2.	Balogh Béla	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1,2	1	1	1	
3.	Benes Ödön	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2,2	2	2	2	
4.	Cserni Vilmos	1	2	2	2	3	3	2	2	3	2	3	3	2	2	2	2,2	2	2	3	
5.	Duffek Károly	1	3	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	—	3	2	2	
6.	Eiberger Nándor	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1,1	2	1	2	
7.	Fischi László	1	2	2	2	2	3	1	1	2	2	2	3	2	2	2	2,2	2	2	2	
8.	Gyenge Biró Lajos	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	1	2	
9.	Harach Endre	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	—	1	1	1	
10.	Hobola Lajos	1	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2,2	3	2	2	
11.	Horváth György	1	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	2	—	2	2	3	
12.	Horváth István	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	1,2	2	1	1	
13.	Juhász Mihály	1	2	2	1	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2,2	2	2	1	
14.	Kárpáti Rudolf	1	2	2	3	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	2,1	2	2	1	
15.	Kéri József	1	2	1	2	2	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2,2	2	1	1	
16.	Lakner István	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	3	1	2	
17.	Lója György	1	2	2	3	2	3	3	2	2	1	3	2	2	2	2	—	2	1	1	
18.	Majercsik Jenő	1	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1,2	2	1	1	
19.	Matuz István	2	3	1	3	3	3	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2,2	2	2	3	
20.	Márk Bertalan	1	3	1	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	—	2	2	1	
21.	Molnár Sándor	1	2	1	1	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	—	2	2	1	
22.	Nagy József	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1	2,2	2	1	1	
23.	Neducza István	1	2	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	—	3	2	1	
24.	Németh János	1	3	2	3	2	3	3	3	2	2	3	2	3	2	3	2,2	2	1	2	
25.	Németh József	1	3	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2,2	2	1	3	
26.	Pap Erazmus	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2,2	2	2	2	
27.	Pál Antal	1	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2	3	2,2	2	2	2	
28.	Pintér György	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	2	3	2	—	1	1	1	
29.	Rüble Béla	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	—	1	1	1	
30.	Suba Vilmos	1	2	1	2	2	3	2	2	1	2	3	2	2	2	2	—	1	1	1	
31.	Svetits Jenő	2	3	2	3	3	3	2	3	4	2	3	4	3	1	2	—	3	1	2	
32.	Szabó Jenő	1	2	1	2	1	2	2	2	3	1	2	3	2	2	2	—	2	1	1	
33.	Szabó Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1	1	1	
34.	Szilasi László	1	3	1	3	2	3	2	2	2	2	3	3	2	3	2	—	2	2	2	
35.	Szrapkó Imre	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1	—	1	1	1	
36.	Török István	1	2	1	1	2	2	2	3	2	2	3	3	2	3	2	2,2	3	2	2	
37.	Trubicza Ferenc	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	—	2	1	1	
38.	Varga Béla	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2,2	2	1	2	
39.	id. Varga Jenő	1	3	2	2	3	3	2	3	3	2	2	3	3	2	3	—	2	2	3	
40.	ifj. Varga Jenő	1	2	2	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2,2	2	1	2	
41.	Zsohár Zoltán	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	—	1	1	1	

IV. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcs	Nevel- és tanítást	Nevelési és tanítási gyák	Magy. nyelv és irod	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Kémia	Fizika	Gazdaságtan	Italiz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásbeli dolg. külső alakja
1.	Adámi Rezső	1	2	2	3	2	2	3	2	2	3	2	3	2	3	2	2	—	1	2
2.	Barotányi Jenő	2	2	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1,1	1	1
3.	Bálint János	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	—	1	1
4.	Biró Zsolt	1	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	3	3	—	1	1
5.	Borbás Ferenc	1	2	2	1	3	3	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2,2	1	2
6.	Borsovitz Gábor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1,1	1	1
7.	Csáki Imre	1	2	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2	2	—	1	1
8.	Dobos József	1	2	1	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	—	1	2
9.	Erdélyi György	1	3	1	4	3	3	3	3	2	2	2	1	2	1	2	3	—	2	2
10.	Farkas Sándor	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2,2	1	1
11.	Frnya Sándor	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1	2
12.	Galántai Imre	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	—	1	3
13.	Gilányi László	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	1	2	1	2	2	2,2	1	2
14.	Halmi Tivadar	1	2	2	2	2	2	1	3	2	3	2	3	2	3	2	2	—	2	2
15.	Herbert Lajos	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2,1	1	2
16.	Kitzinger József	1	3	2	4	3	4	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	2	2
17.	Korponai András	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	3	2	1	2,1	1	1
18.	Ködmencsi Pál	1	2	1	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	2	1	2,2	1	2
19.	Kutasi György	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	1	1,2	1	2
20.	Merreider János	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	1	—	1	1
21.	Meštanek Sándor	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	—	2	2
22.	Németh Ferenc	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1,2	1	1
23.	Németh Gyula	1	2	1	2	3	2	3	2	2	2	2	1	2	2	2	2	—	2	2
24.	Ötvös Lajos	1	2	1	2	2	3	2	3	2	3	2	1	2	2	2	2	—	2	2
25.	Palotás Béla	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1	—	1	1
26.	Papp Béla	1	2	2	2	3	2	3	2	1	3	1	2	2	2	2	2	—	1	2
27.	Pál Emil	2	3	1	4	3	3	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2	—	1	2
28.	Pfemeter István	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1	2
29.	Pucher Béla	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	—	2	2
30.	Ruckmich György	1	2	2	3	2	2	2	3	1	2	1	2	2	1	2	1	—	2	2
31.	Schönviszky Pál	1	3	2	2	3	3	4	3	2	3	2	2	2	3	3	3	—	2	3
32.	Schwecht László	1	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	—	1	2
33.	Simkó Tibor	1	2	1	2	2	2	3	2	1	3	2	2	2	2	2	2	—	2	1
34.	Tálos Géza	2	3	1	3	2	2	3	2	2	3	2	3	2	3	4	3	—	2	2
35.	Teklies Gyula	1	2	2	2	2	3	4	3	2	2	3	2	2	3	2	3	—	1	2
36.	Varga József	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2,2	1	2
37.	Ványi Gábor	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	—	1	2
38.	Virág István	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	1	2

V. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcsi	Neveléstört.	Iskolaszerveztan	Nevelési és tanítási gyakorlat	Magy. nyelv és irod.	Német nyelv	Alkormánytan	Mennyiségtan	Egészségtan	Közigazgatásig.	Rajz	Ének	Zene	Egyházi ének és zene	Testgyakorlás	Írásbeli dolg. külső alakja
1.	Buzi Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	—	1	1
2.	Csaplár Pál	1	2	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3,3	1	2
3.	Cseh József	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	2	1	1	1	1	1,1	1	1
4.	Diskant István	2	2	1	2	2	3	2	2	2	3	2	3	2	2	2	—	1	2
5.	Fehér Antal	1	2	2	3	2	3	2	2	3	3	2	2	2	2	3	—	1	2
6.	Ferenczi Béla	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	—	1	2
7.	Habony Endre	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1	4	3	—	2	2
8.	Hábel Gyula	1	3	1	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	1	2	—	2	2
9.	Háros Antal	2	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	—	2	3
10.	Helkó Lajos	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2,2	1	1
11.	Herrich József	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1,2	1	1
12.	Holly Rezső	1	3	2	3	3	2	2	3	2	3	2	2	2	3	3	—	2	2
13.	Hülber Gyula	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	2,2	1	1
14.	Kapiller Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1,1	1	1
15.	Kellner Károly	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	—	1	1
16.	Király József	1	3	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2,2	1	2
17.	Kis Lajos	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	—	1	1
18.	Kiss László	2	3	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—	2	2
19.	Koller Henrik	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	1	—	1	2
20.	Koós Gergely	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1,2	1	1
21.	Korbély Béla	1	2	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	2
22.	Mády Gyula	1	3	1	3	3	3	3	2	3	4	3	3	3	4	3	—	2	3
23.	Mészégető Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2,1	1	1
24.	Nádasdy Ottó	1	2	1	3	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2,2	1	2
25.	Néhai József	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	—	1	1
26.	Pándi Gyula	2	2	1	2	2	2	2	1	2	3	2	2	2	2	2	1,2	1	1
27.	Pereczes István	1	2	1	2	1	3	2	2	2	3	2	2	3	2	1	—	2	2
28.	Perl István	1	2	1	2	2	2	1	2	2	3	2	2	1	1	3	—	1	1
29.	Pozderka István	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2,1	1	1
30.	Szabó György	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	2	—	1	1
31.	Szántó Béla	1	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	2	2
32.	Szijjártó János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	—	1	1
33.	Taliga Miklós	1	2	1	2	2	2	3	3	2	3	1	2	2	3	3	—	1	2
34.	Térdi György	1	2	2	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	3	—	1	1
35.	Varga Lajos	1	2	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	3	—	1	1
36.	Weichhart Kálmán	3	3	3	3	2	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3	—	1	3
37.	Zsebők István	2	3	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	—	1	2
38.	Zsohár Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1,1	1	1

C) Tanulmányi eredmény.

Tárgyak szerint.

TANTÁRGY	I. o.				II. o.				III. o.				IV. o.				V. o.								
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4					
Magaviselet -- -- -- --	29	12	—	—	27	4	—	—	39	2	—	—	33	5	—	—	31	7	—	—					
Szorgalom -- -- -- --	1	32	7	1	7	22	2	—	8	20	13	—	6	25	7	—	12	15	11	—					
Hit- és erkölcsan -- -- -- --	17	21	3	—	20	11	—	—	21	17	3	—	20	18	—	—	29	6	3	—					
Neveléstudomány -- -- -- --	—	—	—	—	10	11	9	1	11	15	15	—	10	19	6	3	17	13	8	—					
Nevelési és tanítási gyakorlat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	23	9	—	11	15	11	1					
Magyar nyelv és irodalom --	3	13	18	7	8	14	8	1	11	18	12	—	7	22	8	1	11	13	14	—					
Német nyelv -- -- -- --	3	16	20	2	6	14	9	2	7	15	18	1	7	19	10	2	9	14	15	—					
Történelem, alkotmánytan --	2	14	22	3	5	16	10	—	5	19	16	1	2	21	15	—	9	16	13	—					
Földrajz -- -- -- --	3	26	12	—	5	20	6	—	4	21	16	—	15	21	2	—	—	—	—	—					
Mennyiségtan -- -- -- --	—	20	17	4	1	13	17	—	7	10	23	1	3	23	12	—	6	10	20	2					
Természetrajz, kémia -- --	2	20	16	3	10	16	5	—	8	27	6	—	14	21	3	—	—	—	—	—					
Fizika -- -- -- --	—	—	—	—	—	—	—	—	2	19	20	—	13	18	7	—	—	—	—	—					
Egészségtan -- -- -- --	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	17	8	—					
Gazdaságtan, közgazdaságtan	10	17	13	1	7	18	6	—	7	13	20	1	10	24	4	—	11	18	9	—					
Rajz -- -- -- --	3	21	17	—	3	18	10	—	4	20	17	—	8	19	11	—	4	24	10	—					
Szépírás -- -- -- --	7	20	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Ének -- -- -- --	8	23	9	1	8	16	7	—	7	27	7	—	9	22	6	1	12	15	8	3					
Zene -- -- -- --	8	19	11	3	6	20	5	—	5	27	9	—	13	16	9	—	9	13	16	—					
Kézimunka -- -- -- --	4	29	8	—	18	12	1	—	8	26	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Testgyakorlás -- -- -- --	18	17	6	—	17	12	2	—	24	17	—	—	27	11	—	—	29	9	—	—					
Írásbeli dolgozatok külső alakja	2	22	17	—	10	13	8	—	20	15	6	—	11	25	2	—	19	16	3	—					
Tanítóképesítő vizsgálatra je-																					Összes.				
lentkezhetik -- -- -- --																	35								
Felsőbb osztályba léphet --	32				28				38				32				—					130			
Javítóvizsgálatot tehet --	7				3				3				6				3					22			
Az osztályt nem ismételheti --	2				—				—				—				—				—				2
Összesen	41				31				41				38				38				189				

D) Általános előmenetel.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül						
	Összes száma	m i n d e n			egy	két	több
		r e n d e s t a n t á r g y b ó l					
		á l t a l á b a n			e l é g t e l e n		
		jeles	jó	elégséges			
I.	41	—	10	22	1	6	2
II.	31	—	17	11	3	—	—
III.	41	—	11	27	2	1	—
IV.	38	1	18	13	5	1	—
V.	38	2	15	18	—	3	—
Összesen	189	3	71	91	11	11	2
Középiskolai érettségi bizonyítvány alapján folytatja tanulmányait — — — — —						az V. osztályban	
						3	

E) A tanulók statisztikája.

A nyilvános tanulók létszámi változásai	I.	II.	III.	IV.	V.	Össze- sen
	o s z t á l y					
Felvétetett -- -- -- -- --	44	37	42	41	41	205
Beiratkozott -- -- -- -- --	42	33	42	40	39	196
Évközben kimaradt -- -- -- -- --	1	2	1	2	1	7
Év végén nem vizsgázott -- -- -- -- --	—	—	—	—	—	—
Meghalt -- -- -- -- --	—	—	—	—	—	—
Pótló vizsgálatot tett május havában -- -- -- -- --	—	—	—	—	—	—
Év végén osztályvizsgálatot tett -- -- -- -- --	41	31	41	38	38	189
Előképzettség szerint :						
Reáliskola IV. osztályát végezte -- -- -- -- --	1	—	—	—	—	1
Polgári iskolát végzett -- -- -- -- --	40	—	—	—	—	40
Középiskolai érettségi bizonyítvány alapján folytatja tanulmányait -- -- -- -- --	—	—	—	—	3	3
Előző isk. évben ugyanezen intézet növendéke volt -- -- -- -- --	—	31	40	38	35	144
Más tanítóképző-intézetből jött -- -- -- -- --	—	—	—	—	—	—
Ismétlő -- -- -- -- --	—	—	1	—	—	1
Összesen	41	31	41	38	38	189
Vallás szerint :						
Róm. kat. -- -- -- -- --	29	22	31	27	29	138
Ref. -- -- -- -- --	5	6	6	7	7	31
Ág. h. ev. -- -- -- -- --	5	—	3	4	2	14
G. kat. -- -- -- -- --	2	2	—	—	—	4
G. kel. -- -- -- -- --	—	1	1	—	—	2
Összesen	41	31	41	38	38	189
Anyanyelv szerint :						
Magyar -- -- -- -- --	41	31	41	38	38	189
Nyelvismeret szerint :						
Csak magyarul beszél -- -- -- -- --	37	31	38	35	35	177
Franciaul is beszél -- -- -- -- --	1	—	—	—	—	—
Németül is beszél -- -- -- -- --	2	—	1	3	3	9
Tótul is beszél -- -- -- -- --	—	—	—	—	—	—
Szerbül is beszél -- -- -- -- --	—	—	1	—	—	1
Románul is beszél -- -- -- -- --	1	—	1	—	—	2
A tanulók mulasztásai :						
Egy órát sem mulasztott -- -- -- -- --	2	7	6	3	—	18
30 óránál kevesebbet mulasztott -- -- -- -- --	18	10	17	16	19	80
30 óránál többet mulasztott -- -- -- -- --	21	14	18	19	19	91
Összesen	41	31	41	38	38	189

F) A tanulók szüleinek foglalkozása.

Foglalkozás neve	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
	o s z t á l y					
Pap	—	—	1	—	—	1
Tanár	1	—	—	1	—	2
Tanító	—	1	2	3	3	9
Orvos	—	—	—	—	—	—
Gyógyszerész	—	—	—	—	—	—
Ügyvéd	—	—	—	—	—	—
Mérnök	—	—	—	—	1	1
Író	—	—	—	—	—	—
Művész	—	—	—	—	—	—
Köztisztviselő	1	1	1	2	1	6
Magántisztviselő	—	1	3	1	1	6
Vasutas	—	—	2	—	1	3
Postás	2	2	1	2	—	7
Katona	—	—	1	—	—	1
Csendőr	—	—	1	—	—	1
Rendőr	1	2	3	1	—	7
Önálló gazda	1	3	5	4	5	18
Gazdasági alkalmazott	—	—	1	—	—	1
Önálló kereskedő	3	—	1	—	1	5
Kereskedelmi alkalmazott	1	1	1	—	—	3
Önálló iparos	7	3	7	6	5	28
Ipari alkalmazott	6	4	1	5	5	21
Tőkés	—	—	—	—	—	—
Járadékos	—	—	—	—	—	—
Magánzó	—	—	—	—	1	1
Nyugdíjas	3	2	2	2	3	12
Altiszt	3	3	3	3	2	14
Szolga	1	2	—	—	—	3
Házmester	—	1	—	—	1	2
Munkás	3	2	1	—	—	6
Napszámos	3	—	3	4	5	15
Egyéb	5	3	1	4	3	16
Összesen	41	31	41	38	38	189

G) A magántanulók (vizsgaengedélyesek) statisztikája.

Magánvizsga I. osztályból	1
Különbözeti vizsga I—IV. osztályból	3
Különbözeti vizsga I— V. osztályból	3
Honosító képesítő vizsga	2
Összesen:	9

Vallás:

Róm. kat.	6
Református	2
Görögkeleti	1
Összesen:	9

Szülők foglalkozása:

Tisztviselő	1
Önálló gazda	1
Önálló iparos	5
Egyéb	2
Összesen:	9

Nyelvtudás szerint:

Csak magyarul	6
Franciául is	2
Szerbül is	1
Összesen:	9

V.

Épület. Berendezés. Udvar. Kert.

Épületünkön a múlt nyár folyamán jelentékeny tatarozást végeztettünk. Rendbehoztuk az utcai részét.

Régóta megoldásra váró kérdést oldottunk meg azzal, hogy az osztálytermek padjait renováltathattuk. Több osztálytermet kifesthettünk.

Udvarunk kizárólag a játék és sport céljait szolgálja. A testnevelés szempontjából kívánatos volna, hogy a szomszédos telek (ezelőtt állami fatelep) intézetünkhöz csatoltassék. A testnevelési

felügyelőség vállalkozott arra, hogy a földművelésügyi minisztériumtól elkéri e területet intézeti testnevelési célokra.

Az intézet kertje 700 négyzetöl. Beosztása és üzemterve olyan, hogy a tanítás céljait szolgálja. Azért a kertben a termelés minden ágának jut egy kis terület. Van a kertben: faiskola, konyhakert, termő szőlő, virágos kert, mezőgazdasági növények telepe, magtermelő telep és termő gyümölcsfák.

Felszerelése egy kisebb és egy nagyobb virágház, méhes és két melegágy. A talajművelési, szaporítási és növényápolási munkákat az iskolai év folyamán a növendékek végzik, főleg a gyakorlati órákon, ha azonban a szükség úgy kívánja, egyesek órán kívül is.

A méhészet erősen összezsugorodik. A környéken mindenütt rohamosan épülnek a nagy bérházak és így a méhlegelő évről-évre kisebb. Jelenleg 31 méhcsaládunk van, amelyek azonban alig tudják téli mézszükségletüket összegyűjteni, úgyhogy sokszor etetésre szorulnak.

VI.

Internátus.

Intézetünk a nevelés céljait és eljárásait fokozottabb mértékben érvényesítheti azoknak a növendékeknek a nevelésében, akiket szülőik teljesen az internátusra bízna. A közös életrend, a bőséges tanulási alkalom, a tanulmányi, erkölcsi és egészségügyi felügyelet a növendékek testi és lelki fejlődését biztosítja. Az internátusi ifjúság jó szellemére vall, hogy a nevelés munkájából maga is kiveszi részét: felügyelnek egymásra, támogatják egymást munkájukban. Egyaránt érdeke szülőnek, növendéknek, hogy az internátus szigorú fegyelmet követel. Ez azonban nem rideg, hanem melegséggel párosult szigorúság.

Köztartás.

Az intézet köztartása az elmúlt iskolaévben is zavartalanul működött. Az étkezés rendje a multhoz képest ez évben megváltozott, amennyiben az ebéd idejét a délelőtt 8 órától délután 2 óráig folyó tanítások miatt 1 órától 2 órára kellett tenni. Ezzel kapcsolatban szükségessé vált, hogy a növendékek a délelőtt folyamán uzsonnakenyeret kapjanak.

A köztartás főzőkonyhájának zavartalan működését özv. Pessina Vilmosné intézeti gazdasszony odaadó és lelkiismeretes gondossága biztosította, kit ezért a kifogástalan és mintaszerűen végzett munkájáért a legteljesebb elismerés illet.

A köztartás vezetését Váradi József tanártól augusztus hó folyamán Frigyes Béla tanár vette át.

Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok.

Az elmúlt iskolai évben az évvégi állapot szerint intézetünk 189 tanulója közül 79 kapott az internátusban ellátást és lakást. A künnlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bentlakók közül 18 növendék 15 P-t, 39 növendék 25 P-t és 22 növendék 50 P-t fizetett havonként. Az ebédesek 18 P-t fizettek.

A Székesfővárosi Gyermekfelruházási Akcióból az iskolanővérek útján több növendék részesült segélyben. Így 11 növendék kapott fehérneműt, 7 növendék cipőt és 17 növendék cipőtálpát.

Egy növendékünk kapott 200 P tanulmányi ösztöndíjat.

Alapítványaink kamatai részben anyagi segítségnek, részben erkölcsi jutalomnak tekinthetők. Alapítványaink kamatait a következő növendékek kapták:

1. A Keller-alapítvány kamatait (4.53 P) a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanító: Kapiller Ernő kapta.

2. A Sztankó-alapítvány kamatait (4.52 P) Koller Henrik kapta meg, aki amellet, hogy az ugrásban rekordokat döntött meg, kiváló tanuló is.

3. A 40 éves találkozó alapítvány kamatait (4.53 P) a leg-harmónikusabban képzett tanuló: Hülber Gyula kapta.

4. A Roxer-alapítvány kamatait (1.87 P) Szijjártó János kapta, aki az önképzőkörben a legtöbbet dolgozott.

5. A Horvay-alapítvány kamatait (11.40 P) — magaviselete, szorgalma és előmenetele elismeréséül — Herrich József kapta.

6. Az 1890-ben végzett tanítók (volt növendékeink: Szöcs József, Bárány Zsigmond, Kökény Péter, Simon Miklós és Pogány József) 100 pengő ajándékát 50—50 pengőjével Mészégető Imre és Zsohár Gyula V. éves növendékek kapták.

7. Dr. Kádár Levente és dr. Gyürky Tibor 8—8 pengős ajándékát egyenlő arányban Varga Lajos, Szabó György és Kis Lajos V. éves növendékek kapták.

8. Lázár papír- és könyvkereskedő 10 P-ös ajándékát 5—5 pengőjével Buzi Sándor és Kellner Károly V. éves növendékek kapták.

9. Kertész Gyula zenetanár (intézetünk volt növendéke) 3 végzett növendéknek 2 éven át ingyen megküldi a Magyar Kórus című folyóiratot. Ezt Cseh József, Herrich József és Kapiller Ernő V. éves növendékek kapták.

10. Dr. Kádár Levente 10 pengős ajándékát Németh Ferenc IV. éves növendék kapta.

11. A Quint József-alapítvány 167.10 P kamatából Merreider János, Varga József IV. éves, Horváth István, Szabó Lajos, Zsohár Zoltán III. éves, Adamecz István, id. Horváth Lajos II. éves növendékek 20—20 P-t, Kutsera Ferenc és Hoffmann Sándor I. éves növendékek pedig együtt 27.10 P-t kapnak.

12. A „Budapesti Áll. Tanítóképző-intézeti Iskolatársak Egye-

sülete“ Taliga Miklós V. éves növendéknek — az egyesület közgyűlésén való közreműködéséért — Sik Sándor: A magyar fiú szavalókönyvét ajándékozta. Nevezett egyesületnek 30 pengős ajándékát karácsonykor Cseh József (17 P) és Perl István (13 P) kapták.

Az intézet nevében hálás köszönetet mondunk minden adományért.

A Müller Testvérek Vegyészeti gyár R. T. ifjúsági pályázatán a tanítóképző-intézetek növendékei részére kiírt pályázat I. díját, azaz 50 (ötven) pengőt, Habony Endre V. éves tanuló nyerte meg. Ványi Gábor IV. éves és ifj. Horváth Lajos II. éves növendékeink ugyanezen a versenyen, melynek feladata egy „Ex libris“ elkészítése volt, jutalomban részesültek. A jutalom egy-egy aquarell-készlet. A Müller Testvérek gyárnak ezért az áldozatkészségeért, mellyel a magyar rajztanítás ügyét ily hatásosan támogatják, e helyről is köszönetet mondunk.

Az V. éves jutalmazottak érdemei.

Az intézet mb. igazgatója arra kérte az V. évf. 22 növendékét, írják le, kinek és miért adnák a rendelkezésre álló jutalmakat. Az eredmény összhangban volt a tanártestület határozatával. Sok szép megokolásra is találunk. Legjobban *Mészégető Imre* V. éves növendék fejtette ki, hogy ki miért érdemli meg a jutalmat. A következőkben közöljük ezeket a rövid, de jellegzetes jellemrajzokat.

Kapiller Ernő: Ügyes, talpraesett, derék tanító. A végző évfolyam mestertanítója. Szorgalmas, jótanuló növendék volt 5 éven keresztül. Jó zenész. Ünnepeleink zeneszámaiban mindig szerepelt. Ha szükség volt a zenekarban, színdarabnál, hegedű- vagy énekkíséretnél zongoristára, Kapiller mindig rendelkezésre állott. Rendes, pontos növendék volt, aki kötelességét mindig teljesítette, mulasztást nem követett el, a rábízott teendőket a leglelkismeretesebben elvégezte. Német nyelvi dolgokban osztálytársainak mindig rendelkezésére állott, szívesen adott tanácsot, készségesen nyújtott segítséget. Előzékeny, udvarias, jószívű fiú, aki a gyengébbeket mindig támogatta.

Hülber Gyula: Az ifjúság vezetője, aki nem zsarnoki módon, hanem megértéssel igyekezett az internátus ifjúságát vezetni. Leiki egyensúly jellemzi. Jóakarattal sikerült az ifjúsággal beláttatni azt, hogy a szabályok megtartása minket is megtart. Igazán finoman ki van fejlődve benne az, hogy mikor kell köszönetet mondani. Ez nagyon fontos a tanítónál.

Szijjártó János: Szerintem a legharmónikusabban képzett tanító, akinek szavai, elvei és tettei mindig összhangban vannak. Szorgalmas, jószívű, jótanuló fiú, aki minden téren becsületesen megállta

a helyét. Erős akaratú fiatalember. Amit meg akart csinálni, azt meg is csinálta. Akadályt nem ismert. Ahol olyan emberre volt szüksége az osztálynak, akibe bizalmát helyezhette, aki ügyeit képviselhette, aki vezetőként szerepelhetett mindenkor, az Szijjártó János volt. Szelid, józan, mértéket tartó fiú, aki az osztály belső életének ellentéteit mindig igyekezett kiküszöbölni, elsimítani, kiegyenlíteni, úgyhogy az osztály jó közszellemének megteremtésében Szijjártó barátomnak van a legnagyobb érdeme.

Koller Henrik: Jó sportember, aki a maga istenadta tehetségével a sport terén hírnevet szerzett több esetben intézetünknek. Minden téren tehetség. A betegek hűséges ápolója, jószívű, kedves fiú, akit a dícséretnek — amelyeket a sport terén szerzett — nem tettek elbizakodottá. Mindig szerény volt. Jótanuló növendék.

Herrich József: A cserkészapródok ügyes vezetője. Az intézeti ünnepélyeknek Kellnerrel együtt lelke volt, aki sok-sok délutánt feláldozott, hogy gyakorlós gyermekeink szereplése, színdarabja minél jobban sikerüljön. Az intézeti énekkar vezetője. Lankadatlanul sarkalta az énekkar tagjait, hogy egyik napról a másikra megtaníthassa az énekszámokat. Reális, gyakorlati ember, aki a matematika terén segítette a gyengébbeket. Jószívű, adakozó fiú. Hazaija közkincse volt a bentlakóknak.

Zsibár Gyula: Mint az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület ifjúsági vezetője, szeretettel, rátermettséggel végezte munkáját. Minden percnyi szabad idejét a gyerekek között töltötte, nekik szentelte. Mindenhez ért. A rajz, kézimunka épen úgy esete, mint a zene vagy az elméleti tárgyak. Mindig szorgalmas, ügyes, jótanuló növendéke volt az intézetnek. Az eltévesztett utakról mindig jó vágányra igyekezett visszatéríteni osztálytársait. Minden rossznak ellenzője volt. Sok tekintetben példaképe a diákoknak.

Kellner Károly: Az ünnepélyek főrendezője, a népművelési előadások ügyes vezetője. Határozott, jókedvű, derült fiú, aki a maga vidámságával, lelkesedésével mindenkor jókedvre hangolta osztálytársait. Jószívű, önzetlen fiú, aki csomagjából minden bentlakó osztálytársát részesítette. Mint tanító, a múlt évben a legjobb, az idén majdnem első tanítója lett az intézetnek.

Buzi Sándor: Osztályunk logikája, akihez mindenki bizalommal fordult, ha a mennyiségtan területén bizonytalan volt egyes dolgokban, vagy hiányosságot érzett. Buzi Sándor a legnagyobb készséggel segített mindenkinek. Előzékeny, udvarias, jótanuló fiú. Az analfabéta-tanfolyam hűséges rendezője. Ha a tanítónövendékek közül nem volt elég jelentkező az analfabétákkal való foglalkozásra, akkor mindig ő ment le hozzájuk; hogyha már osztálytársai sehogysem tudtak idejükből szakítani, akkor azt a munkát, amire osztályunk vállalkozott, átvette.

Varga Lajos: A küntlakók legderékabb fiatalembere, a cserkészek vezetője, aki becsületes, szorgalmas, komoly magatartásával, szelíd, barátságos lelkületével példaként állhatott úgy osztálytársai,

mint mások előtt. Harmónikusan képzett fiatalember, valósággal gentleman. Mindenütt becsülettel megállta a helyét. Mindig jó-tanuló volt.

Szabó György: Jó barát; ügyes, szorgalmas, derült kedélyű, hangulatos, tréfás fiú, aki az anyagiakkal való küzdés állandó harcában is a maga állandó jókedvével, vidámságával jókedvre hangolta a társaságot. Az osztály hangulatának ő volt az iránvítója, de mindig a jó irányában. Kedves, jó fiú, akit mindenki szeret. Az alsóbb osztályokban gyenge tanuló volt, de kitartó akarattal, erős munkával és szorgalommal törekedett arra, hogy a jótanulók sorába kerüljön. Ez a törekvése az V. osztályban bizonyos mértékig sikerült is.

Kis Lajos: Lelkiismeretes, rendes és pontos fiú, jobban mondva nagyon lelkiismeretes, nagyon rendes és nagyon pontos. Elszédítő az a rend, amely Kis Lajos szekrényében uralkodik. Nincs az a legkisebb tű, fogkefe, vagy tanszer, aminek szekrényében, illetőleg asztalában a legszigorúbban megszabott helye ne lenne.

Cseh József: Rendes, pontos fiú, aki minden írni valóját olyan szépen, pontosan végzi, hogy — amint mondani szoktuk — a nyomdatechnika egyet-mást tanulhatna Cseh Józseftől. Ilyen dolgokban úgy a tanár uraknak, mint osztálytársainak a legszívesebben, szinte örömmel segített. Sok önzetlen munkát végzett. Udvarias. Jó rajzos, jó zenész, aki mindig hozzájárult ünnepélyeink széppé és hangulatossá tételéhez.

Taliga Miklós: Jó sportember, elsőrendű tornász, talpraesett, ügyes fiú. Ügyes tanító, jó szavaló, derült kedélyű, határozott fiú.

*

Az értesítő szerkesztője e jellemrajzok készítőjéről Mész-
é g e t ő I m r é r ő l csak annyit mond, hogy e jellemrajzok egyúttal
írójuk nemes jellemét is tükröztetik.

VII—VIII.

Nevelés. Fegyelem.

Minden tevékenységünk arra irányult, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk. Reméljük, hogy majd az élet nehéz küzdelmeiben is keményen, becsületesen és lelkiismeretesen fogják betölteni azt a helyet, ahová őket a Gondviselés állítja. Ezt a célt szolgálta az a határozatunk is, amely szerint a helyettesítések alkalmával a társadalmi érintkezés formáiról beszélgetünk.

Arra törekedtünk, hogy növendékeink ne csak külső kényszer, hanem belső szükséglet alapján kövessék a jót. Arra törekedtünk, hogy a cél felé való törekvéseinkben növendékeink velünk együtt érezzenek.

Az erkölcsi tökéletesedést, a mélyebb lelkiiséget, az egységes világnézet ügyét szolgálta a tanártestület azzal, hogy egyes ifjakat segített abban, hogy sajátos problémáikat megoldhassák. Ennek igen nagy jelentőségét láttuk. Az osztályok jó közszelleme szempontjából nagy gondot fordítottunk arra, hogy ártalmatlanná tegyük azokat, akiknek élénk érzékük van a lázadozás, az ellenzékiesség, a gúnyolódás stb. iránt. Ezen az úton a rombolás vezéreiből általában az építés híveit formáltuk.

Nevelői törekvéseink egyes részleteiről az alábbiakban számolunk be:

1. Vallás-erkölcsös nevelés.

Intézetünk nagy gondot fordít arra, hogy növendékei valóban vallásosak legyenek. Életünkkel és az összes tantárgyak tanításával törekedtünk ezt a célt szolgálni.

A hittanárok a vallásos nevelésről a következőket jelentik:

a) *A róm. kat. hittanár:*

A vallásos nevelés célja egyrészt az öntudat erősítése, másrészt az erkölcsi tökéletességre való törekvés megszerettetése. A nevelés ideje alatt kell az ifjúnak magáévá tenni a majdnem 2000 éves nagy elveket, a római katolikus egyház szép életét, amit szentségi kegyelmeivel az élet Királya, az eucharisztikus Krisztus tesz lehetővé. Célunkat szolgálják minden évben a szent beszédek, magyarázatok, egyéni beszélgetések, szt. misék és szt. áldozások. Itt kell megemlítenem minden évnek legnagyobb lelki eseményét, a lelkigyakorlatot, amit az idén igen szép eredménnyel P. Elsasser S. J. tartott. E helyen is köszönet érte.

b) *A ref. hittanár:*

Az iskolai esztendő istentisztelettel kezdődött és végződött. Évközben vasárnaponként több ízben tartottunk iskolai istentiszteletet úgy a nagyobb, mint a kisebb növendékek számára, vetített-képes előadásokkal.

Az évenként szokásos csendes napokat ez évben is megtartottuk úrvacsoraosztással és előadásokkal.

Minden hittanórát bibliai magyarázattal kezdtünk és több ízben bibliai megbeszéléseket tartottunk, aktuális kérdések felett.

A növendékek viselkedése vallás-erkölcsi szempontból kifogástalan s a vallás dolgai iránt érdeklődő.

c) *Az ág. h. ev. hittanár:*

Az ág. h. ev. vallástanítás az egész esztendő folyamán zavartalanul folyt le. A tanév kiemelkedő eseményei az idén is a hit-erősítő előadások voltak, amelyeket részint az evang. gimnáziumban, részint az Üllői-úti imaházban és a Deák-téri templomban tartottunk. Istentiszteleteket a Bécsi kapu-téri templomban láto-gatták a növendékek. Ugyanott ünnepeltük meg október 31-ét.

Hálás köszönettel kell megemlékezni az Igazgató úr és az intézet tanári karának mindenkor segítségére kész magatartásáról is. A növendékek szorgalma és viselkedése kifogástalan volt.

2. Hazafias nevelés.

A hazafias szellem tanításunkat, nevelésünket és minden ténykedésünket áthatja. Mindent elkövettünk, hogy a nemzeti érzés állandó ápolása mellett az egyes ünnepségekben rejlő nagy nevelőerőt kiaknázzuk. A tanév folyamán rendezett ünnepségek közül különösen nagy hatással volt az ifjúságra az Aradi Vértanúk emlékünnep, a március 15-iki nemzeti ünnep, a Gyóni Géza emlék-ünnepély, az évzáró ünnepély, a repülőhősök temetése és az ismeretlen katona sírjának felkeresése.

Az említett 4 ünnepély műsora a következő volt:

Október 6.

1. Hiszekegy ...
2. Alkalmi beszéd. Tartja Hülbér Gyula V. éves.
3. Chopin: Gyászinduló. Orgonán Cseh J., zongorán Kapiller E.
4. Krüger: Mozdonyok beszélgetnek Aradon.
Szavalja Merreider János IV. éves.
5. Luspai: Arad felől ... Férfikar.
6. Massenet: Andante. Palotás hegedűn és Kapiller zongorán.
7. Tábori P.: Október 6. Szavalja Matusek G. I. é.

Iskolai ünnepély.

1932. március 15-én.

1. Hiszekegy ... Énekkar.
2. Ünnepi beszéd. Sziijártó János V. é.
3. Egressy—Petőfi: Nemzeti dal. Énekkar.
4. Gyökössy E.: Lesz még országunk! Merreider J. szavalja.
5. Részlet Erkel Bánk bánjából. Énekkar. (Virág István).
6. Amikor Petőfi született ... Színjáték.
7. Kéler B.: Csokonai. Zenekar.
8. Himnusz.

Gyóni Géza emlékünnepély.

1932. május 29.

1. Hiszekegy ...
2. Nagy Ferenc tanár emlékbeszéde.
3. Gyóni G.: Magyar asszony írja ... Szav. Matusek G. I. é.

4. Gyóni G.: Csak egy éjszakára ... Szav. Majercsik J. III. é.
5. Gyóni G.: A kokárda. Szav. Szrapkó I. III. é.
6. Himnusz.

Évzáró ünnepély.

1932. június 5.

1. Hiszekegy ...
2. Évzáró beszéd. Tartja Frank Antal dr. igazgató.
3. Búcsúbeszéd. Az irredenta plakett átadása.
4. Részlet a „Julius Caesar”-ból.
5. Zenekar.
6. Himnusz.
7. Tisztelgés a nemzeti zászló előtt.

Határozott fegyelemmel is törekedtünk hazafias célokat szolgálni. Tudatában vagyunk annak, hogy a magyarság jövője csak úgy lehet biztosított, ha egységesek vagyunk. Ennek a nemzeti egységnek a feltétele a fegyelem. A jövő felnőttjei pedig csak akkor lesznek fegyelmezettek, ha a jelen ifjúsága fegyelmezett. Nem rideg, hanem lelkes fegyelemre törekedtünk.

3. Testnevelés.

Ifjúságunk testi nevelésére ebben az évben is nagy gondot fordítottunk. Nemcsak a rendes tornaórákon, hanem a mindennapi reggeli tornán, továbbá a sportköri, cserkész- és leventeórákon, valamint a játék-délutánokon is gondunk volt arra, hogy növendékeink a szellemi munkák közben megfelelő testi felfrissülésben is részesüljenek. Mindezt természetesen úgy végeztettük, hogy az ifjúság ezekben a foglalkozásokban lehetőleg kedvvel és ne irtózáttal vegyen részt. Szóval, arra törekedtünk, hogy mindenki a saját testi épsége és egészsége érdekében igyekezzék foglalkozni ezeken az órákon, de mindezeknek az átérzése mellett, nem feledkeztünk meg egyúttal annak az állandó szem előtt tartásáról sem, hogy később: az ők testnevelői képességüktől függ a nemzet serdülő virágainak, a jövő gyermekcsemetéinek okszerű testnevelése, tehát azoknak testi erőssége, rugalmassága, ügyessége és egészsége.

Tanítványaink ezeket a szempontokat nem is mulasztották el figyelmen kívül hagyni s általában a testnevelő órákon úgy viselkedtek, mint akik jövőre hivatásukkal tisztában vannak. Általában sokat játszottak, de ha komoly tornára került a sor, duzzogás nélkül, sőt ambícióval végezték ezt is, úgy, mint az komoly ifjakhoz illik is. A játékok közül még mindig a kosárlabda és

kétkapus kézilabda a legkedveltebb, de szívesen játszanak elemi iskolákba való kisebb játékokat is. Tornából inkább a mozgásos (ritmikus) dán gimnasztikára fordítottunk több időt, míg a szertorna veszélyesebb részét mellőztük. A ritmikus tornát különösen azért tartottuk fontosnak, mert ez a népiskolai testnevelés kívánalmainak is jobban megfelel. Az atlétikáról a sportköri részben emlékezünk meg.

4. Művészi nevelés.

A múzeumok és időszakos kiállítások látogatása kétségtelenül leghatásosabb eszköze a művészi nevelésnek. A folyó iskolai év látogatásai közül kiemelendő a Múcsarnokban rendezett, a magyar festészet és szobrászat fejlődését a mult század közepétől napjainkig szemléltető, értékes kiállítás tanulmányozása.

5. Állatvédelem.

Télen az intézet kertjében madáretetőket helyezünk el s a kertben termesztett napraforgómagvakkal etetjük a cinkéket. Ennek eredménye az, hogy nyáron egy-két cinkecsalád itt is költ. Miután a kertünk kis területre szorul, csak két mesterséges madárodú van felállítva. Természetes dolog, hogy a felállított odúk a verebek betolakodása miatt állandó ellenőrzés alatt vannak.

6. Leventeoktatói tanfolyam.

Az 1931—32. tanévben a leventeoktatókat képző tanfolyam a II., III. és IV. évfolyamok részére minden szerdán és pénteken 1-től 2 óráig, az V. évfolyam részére pedig minden hétfőn 1-től 2 óráig volt, mint tananyag az órarendbe bállítva.

Növendékeink — mint a jövődő leventeoktatói kar utánpótlása és gerince — átérzve leendő nemes hivatásukat, az egész kiképzési éven át lelkes és odaadó buzgalmat tanúsítottak a leventekiképzés anyagának elsajátításában.

A kiképzést a III. és V. évfolyamban vitéz Varga Ferenc, a II. évfolyamban Bánhidv István, a IV. évfolyamban pedig Zacharia Sándor főoktatók vezették.

A szorgalmas munka és lelkes törekvés igen értékes eredményre is vezetett, amennyiben az intézet III. és IV. évfolyamából összeállított versenyszakas az székesfővárosi Testnevelési Felügyelőség és a KISOK. közös rendezésében megtartott középiskolai zártrendű szakaszgyakorlat-versenyt nagy pontfólénnel nyerte meg a többi székesfővárosi középiskola előtt.

7. Ifjúsági egyesületek.

A) Önképzőkör.

Báró Eötvös Józsefről nevezett ifjúsági önképzőkörünk vezetésével ez évben is Németh Sándort bízta meg a tanári testület. A kör szeptember 26-án tartotta meg alakuló gyűlését, amelyen tiszti-karát választotta meg következőkép: ifjúsági elnök: Szijjártó János V. é. n., főjegyző: Mészégető Imre V. é. n., jegyző: Borsovitz Gábor IV. é. n., pénztáros: Herrich József V. é. n., könyvtáros: Szabó György V. é. n. Ez évben 16 gyűlést tartott a kör. A tárgysorozatot felolvasások, szabadelőadások, szavalatok, ének- és zeneszámok alkották. A felolvasások kizárólag szépprózai munkákra szorítkoztak, az ismeretterjesztő előadások viszont csak szabadelőadások voltak, szám szerint: kilenc előadás. Nevezetes mozzanata a kör életének Murgács Kálmán dalszerző és Reményik Sándor költő látogatása. Az előbbi hangulatos dalaiból, az utóbbi szívbemarkoló hazafias költeményeiből mutatott be egynéhányat. Mind a két vendég mély hatással volt az ifjúság lelkiületére. Az önképzőkör keretében folyt le okt. 6-iki és márc. 15-iki hazafias ünnepélyünk; az utóbbin, mint nyilvános ünnepélyen nagyszámú és előkelő közönség jelent meg. Az önképzőkör feladata volt ezenfelül az intézetünkben tartott népművelési előadásokat bekeretező ének- és zeneszámokról, szavalatokról stb.-ről való gondoskodás. Az önképzőkör pénzkészlete az iskolai év végén 514 P 46 fillér.

B) Segítő Egyesület.

A Segélyező-egyesület 1931. szept. 26-án tartotta alakuló közgyűlését, amikor az ifjúság az egyesület ifjúsági elnökévé Hülber Gyula V. éves, pénztárossá Térdi György V. éves, jegyzővé Barotányi Jenő IV. éves növendéket választotta meg. Ugyanekkor az V. osztályból Herrich József, Kellner Károly és Néhai József; a IV. osztályból Farkas Sándor, Ködmencsi Pál és Pfemeter István; a III. osztályból Lója György, Neduczka István és Suba Vilmos; a II. osztályból Révay Márton, Spák József és id. Horváth Lajos; az I. osztályból Dér Zoltán, Matusek Géza és Vagner Oszkár tanulót küldte az ifjúság az egyesület választmányába tagul.

Az iskolaév folyamán az egyesület 8 gyűlést tartott. Az egyesület rendes tagjai 585 P tagsági díjat fizettek be, mely összeg takarékpénztárba téve, 12.36 P kamatot hozott. Az egyesület összes bevétele a folyó tanévben 597.36 P volt.

Az intézet ifjúsága 22 esetben vette igénybe az egyesület támogatását és pedig 1 fiú kölcsönt kapott, melyet pontosan visszafizetett; 10 fiú egyszer, 4 tanuló kétszer és 1 háromszor kapott adományt. Ez összeggekkel 15 fiú köztartási díjrészletét, 1 vizsgadíját, 1 épületfenntartási díjrészletét, 1 a kántorképzés tandíját fizette

meg; 1 növendéknek cipőt vásároltunk; 1 tanulót a kórházban támogattunk.

A folyó iskolai évi adományok összege 357.20 P. Az egyesület tőkésítés céljából 240.16 P maradványt adott át az intézet igazgatóságának.

Egyesületünk áldásos működése nélkül több növendékünk kénytelen lett volna tanulmányát abbahagyni. A szomorú és folyton romló gazdasági helyzet a jövőben még fokozottabban fog egyesületünknek alkalmat adni, hogy nemes célját gyakorolja.

A Segélyző-egyesület tőkésített vagyona, az intézet pénztári naplója szerint, a múlt tanév végén 3670.76 P volt.

C) *Mária kongregáció.*

A Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és szt. Imre herceg pártfogása alatt álló ifjúsági Mária kongregáció az év elején megválasztott tisztikar vezetésével az idén is megkezdte működését. Régiek és újak lelkesen álltak a Nagyasszony leventéi közé, hogy az Ő eszméi szerint és segítségével e földön a „Regnum Marianum“-nak édes Hazánkna, ezen túl pedig az Örök Hazának polgárai lehessenek. Ez lebegett szemük előtt, akár gyűlésre jöttek össze, akár a havi szent áldozások alkalmával magával az Úrral, az örök tisztasággal beszélgettek.

Itt említjük hálás köszönettel P. Zsiros S. I. nevét, aki a kongregáció rendezésében az intézet összes katolikus növendékei előtt a Szívgyárda-mozgalomról és munkáról tartott igen hasznos és értékes előadást.

D) *A 334. sz. „Apáczai“ cserkészcsapat 1931/32. évi beszámolója.*

Cserkészcsapatunk történetében az 1931/32. tanév is mozgalmas és eseményekben gazdag volt. A tanév megnyitása után az oklevelet nyert és ennek folytán a csapatból eltávozott tagok helyett felvétellel jelentkezett tanulók beosztásával megkezdtuk ismét a cserkészmunkát. A kilépett 19 cserkész helyébe 15 jelöltet és 5 más csapatból átlépő tagot vettünk fel, minél fogva csapatunk ez évben is 68-as taglétszám mellett a népesebb cserkészcsapatok közé volt sorolható.

A tanév első csapatösszejöveteleit a tervszerű és eredményes munkához nélkülözhetetlen munkaprogramm összeállítására és megbeszélésére használtuk fel. Csapatunk Frank Antal dr. igazgató parancsnok irányítása mellett, Frigyes Béla tanár, cserkészcsapatotest (parancsnok-helyettes) közreműködésével két, egyenként 4—4 órásból álló rajjal működött. Ez utóbbiak vezetésére Koch István tanító és Varga Lajos V. é. tanítónövendék, cserkész segédtestek, mint rajparancsnokok nyertek megbízást. A csapat kebelében működő

„Szondi“ apródrajt az ifjúság részéről Herrich József V., Ványi Gábor IV. és Balogh Béla III. é. tanítónövendékek vezették dícséretes buzgalommal.

Az elmúlt tanévben intézetünk új iskolai munkarendjéhez alkalmazkodva, a csapat minden hó 2. és 4. hetében, pénteken d. u. 4—6-ig tartotta csapat- és őrsi összejöveteleit, melyeket az őszi és tavaszi hónapokban kedvező időjárás esetén kisebb sétával vagy kirándulással kötöttünk össze. Ezen összejöveteleken folyó belső munkát kívántuk mélyebbé tenni akkor, amidőn alkalmat adtunk 12 cserkészünknek, hogy M. Cs. Sz. I. ker. által február és márciusban rendezett őrsvezetői tanfolyamon résztvegyenek, a csapat két tagját a húsvéti ünnepek alatt megtartott X. orsz. központi őrsvezetői táborra kiküldtük és lehetővé tettük, hogy 8 cserkész segédtisztjelöltünk az I. cserkészkerület tavaszi hétvégi segédtiszt táborain résztvegyen. Örömmel szögezhetjük le e helyen, hogy az említett tanfolyamon, illetőleg táborokon szereplő cserkészeink kifogástalan magatartásukkal, alapos cserkészfelkészültségről tanuskodó munkájukkal, valamint szép jegyzetvezetésükkel minden alkalommal a vezetők teljes elismerését nyerték el, sőt 4 cserkészünk, név szerint: Csáki Imre, Korponai András, Szabó Lajos és Spák József könyvjutalmat is nyertek. Résztvettünk csaknem minden alkalommal az I. cserkészkerület havi tisztgyűlésein és azon voltunk, hogy apródvezető cserkészeink a Magyar Cserkészszövetség részéről rendezett apródvezetői összejöveteleken és megbeszéléseken résztvegyenek.

Az 1931. évi nagy táborozásunkat, a múlt évektől eltérőleg, az iskolai év megkezdése előtt, szeptember hó 2-ától 9-éig rendeztük. A tanulságos, sok érdekes cserkészélményt nyújtó, Miskolc és Eger között a festői Bükk-hegységben lezajlott táborozás egyébképpen csapatunk első mozgó táborozása volt, melyről február 1-én rendezett csapatünnepélyünkön számoltunk be vetített képekkel kísért előadás keretében.

Ez évben is több alkalommal szerepelt csapatunk a nyilvánosság előtt. Másodízben vettünk részt az I. cserkészkerület által évenként rendezendő cserkész hadijátékon. Szeptember hó 27-én a Szabadság-téren felállított ereklyés országzászlónál teljesített csapatunk díszőrségi szolgálatot, február hó 14-én a Városi Színházban szerepeltünk egy jótékonycélú előadás keretében, május hó 25-én résztvettünk nemzetünk két hősi repülőjének, Endresz Györgynek és Bittay József temetésén és végül május hó 29-én a hősök emlékünnepegyén az I. cserkészkerületet képviselő csapatok sorában foglaltunk helyet. „Szondi“ apródrajunkt május hó 22-én megtartott Apródnapon szerepelt elismerésre méltó módon.

Nyilvános ünnepélyt az 1931/32. tanév folyamán három ízben rendeztünk. Apródjaink az intézet ifjúsági vöröskereszt egyesületével karöltve, december hó 13-án gyönyörködtették kedves és bájos előadásukkal az intézetünkben megjelent díszes és szépszámu közönséget. Szép erkölcsi és anyagi sikerrel zárult, családi hangulatban és cserkészszellemben lefolyt csapatünnepélyünket február hó 1-én

tartottuk és végül a csapat 15 jelöltjét ünnepélyes keretek között, meghívott vendégek előtt május hó 1-én tavattuk fel.

Megemlékezve ezen ünnepélyeinkről, nem mulaszthatjuk el, hogy őszinte hálával ne adózzunk csapatunk mindazon jóakarató támogatójának, kik kedves megjelenésükkel ezen ünnepélyeink fényét emelték és önzetlen adományaikkal a csapat táborozási alapját gyarapították.

Végül évi beszámolóink befejeztével megemlítjük, hogy a csapat parancsnoksága a tanév zárulásával egy, Százhalombatta község közelében fekvő, Duna-szigeten tervezi idei nyári nagytáborzását.

E) Wesselényi Sportkör.

Sportkörünk ezévi működéséről nem számolhatunk be olyan nagy diadallal, mint az elmúlt 2—3 esztendőben. Igaz ugyan, hogy olyan nagy hullám után, mint amilyen ezekben az években mutatkozott, amikor ugyanis rekordok döntésével sorozatos bajnokságokat szereztünk, némi esésnek be kellett következni, de a sportkör vezetője úgy érzi, hogy bizonyos mértékben az ifjúság versenyző ambíciója is csökkent. Pedig köztük volt még az országos rekordokat döntő nagy versenyző: *Koltai-Koller Henrik*, aki már a „nagyok” között is feltűnő sikerrel képviselte a magyar nemzeti színeket. S mégis, a fiúk mintha egy kissé megdöbbenek volna ettől az országos hírné siktől. Mintha azt érezték volna: talán nem is érdemes erőlködni, ha az ember nem lehet olyan nagy, mint Koltai. Pedig ez nemcsak országos, hanem európai, sőt világviszonylatban olyan rendkívüli eset, amely előtt a szakértők is csak a legnagyobb csodálattal állanak meg.

Koltainak ezek a meglepő eredményei eddig a következők: 1. Magyarország középiskolai és országos ifjúsági bajnoki távolugró rekordját 1930-ban 666 cm.-ről 683-ra s majd 1931-ben 683-ról 7 m 11 cm.-re javította.

2. Az országos ifjúsági távolugró rekordot 1930-ban 684 cm.-ről 695-re, s majd 1931-ben a Berlin—Budapest közti válogatásnál (mikor győzelmesen Budapestet képviselte) 7 m 22 cm-e javította. Ez világviszonylatban is szinte megdönthetetlennek látszó ifjúsági rekordteljesítmény. — Győzelmesen szerepelt Koltai-Koller Henrik V. éves tanítványunk még Ausztria és Olaszország ellen is, mint *nemzeti válogatott*, amellyel nemcsak intézetünknek, hanem az összes tanítóképzőknek dicsőséget aratott, mert tanítónövendék eddig ilyen megérdemelt kitüntetésben nem részesült.

Hisszük, hogy kiváló atlétánk, akiről büszkén jegyezzük fel, hogy egyúttal *kiváló tanuló is*, még sok szép eredményt fog elérni mindnyájunk örömeire és az egész nemzet dicsőségére. Meleg szívvel búcsúzunk tőle és aggodó szeretettel kísérjük további — hisszük, hogy a világ bajnokság felé vezető — diadalmas útját.

Beszámolóinkban azért nem feledkezünk meg a sportkör kisebb, de szintén lelkes szereplőiről sem. Ezek közül elsősorban Koltai

sportköri elnök segítő társát, a kitűnő gerelyvető *Farkas Sándor* titkárt emeljük ki, mint a legagilisabb szervező erőt. Mellette *Nádasdy, Taliga, Csaplár, Fehér, Papp Béla, Ködmencsi, Korponai, Révay, Zoltán, Borbás, Gyenge-Biró* és *Ambrus* érdemelnek említést, mint akik a tavaszi kerületi versenyen intézetünk csapatának a 3-ik helyezést biztosították és ezzel a KISOK. díszoklevelét megszerezték.

F) *Jelentés az Ifjúsági Vöröskereszt-csoport 1931/32. évi működéséről.*

Ifjúsági Vöröskereszt-csoportunk 1930. szeptember 26-án alakult meg. Ebben a tanévben, 1931. szeptember 17-én alakult újjá a csoport 18 taggal. Tagok a gyakorlóiskola leánynövendékei. Évközben kimaradt 2 gyermek.

Csoportunknak már nem kellett annyira küzdenie a kezdet nehézségeivel, mint a múlt évben, így többet is dolgozhattunk. Munkánk legnagyobb része szociális irányú.

A Kormányzóné Öföméltósága ingyenyhító akciója számára a csoport a saját vagyonából 3 darab swettert, 2 darab sált, 1 darab sapkát és 2 pár gyermekharisnyát vett. A Magyar Ifjúsági Vöröskereszt által összegyűjtött ruhadarabok átadásánál a küldöttségben csoportunknak két tagja is részt vett.

Gyakorlóiskolánk egyik szegénysorsú növendékének a szüleit 2 kg cukorral és 6 kg liszttel segítéztük.

Szociális munkánk legszebb része a büdszentmihályi róm. kat. népiskola tanulóinak használt ruhadarabokkal való ellátása volt. A csoport tagjai, akik legnagyobbbrészt jómódú szülők gyermekei, összegyűjtötték használt vagy kinőtt, de még jó állapotban lévő ruhadarabjaikat, cipőiket, félretett játékaikat. A gyermekek örömmel adtak a magukéból, aminek az lett az eredménye, hogy összesen 18 pár gyermekharisnyát, 1 pár gyermekkesztyűt, 1 fiúöltönyt, 5 darab fiúnadrágot, 1 darab mackónadrágot, 2 darab swettert, 10 leányka ruhát, 4 darab leányka kötényt, 1 darab fiú kötényt, 4 darab fiú blúzt, 3 darab leányka sapkát vagy kalapot, 1 darab fiú kalapot, 11 darab leányka mellényt, 6 darab leányka nadrágot, 5 pár cipőt, 3 darab meséskönyvet, 1 készlet dominójátékot, 1 készlet tapadó abc-t és 1 darab játékmozdonyt gyűjtöttek össze. Ezeket 1931. karácsonyára elküldtük a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt által rendelkezésünkre bocsátott címre: a büdszentmihályi róm. kat. elemi népiskola Ifjúsági Vöröskereszt-csoportja számára. Itt Végh Hermin tanítónő, a csoport vezetője 28 gyermeket ruházott fel a küldött ruhákból. Csoportunk vezetője a következő levelet kapta Végh Hermin tanítónőtől:

Az I. ker. tanítóképző-intézet gyakorlóiskola
Ifjúsági Vöröskereszt-csoport vezetőjének

Budapest.

Őszinte örömmel és meleg szeretettel vettem át a mi kis fázó és éhező gyermekeink számára küldött sok meleg ruhát és ruhaneműt. Engem is meghatott a vezetése alatt álló csoport igazi magyar ifj. Vöröskeresztes lelkülete, amely olyan gondosan átjávítva, kitisztítva, csomagolva küldte hozzánk ezeket a kis holmikat.

Holnap, meglepetésszerűen lesz a kiosztás, de ma már sejtenek gyermekeink valamit és örömmel csillog szemük. Sajnálom, hogy az adományozók nem látják azt a kitörő örömet és szomorú arcocskák felvidulását a kiosztáskor. Bizonyára kétszeres boldogságot és örömet szerezne nekik is. Simogassa meg helyettem Őket és mondja meg Nekik, azt üzenem, hogy a jó Isten fizesse meg nekik százszorosán jóságukat. Az Ön munkájára Isten áldását kéri és fáradozását hálásan köszöni

Véghe Hermin
rk. tanítónő.

Az iskolai év folyamán az amerikai vöröskeresztesektől 4 csomagot kaptunk, amelyeknek tartalmát — legnagyobbbrészt játékok és iskolaszerek — nyolc szegénysorsú gyakorlóiskolás növendékünk között osztottuk szét.

1931. szeptember 26-án a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt felhívására 35 gyermekrajzot küldtünk a japán kiállítás céljára. Ezekért a rajzokért japáni gyermekrajzokat fogunk kapni.

Külföldi vöröskeresztes testvéreinket meg akarjuk ismertetni hazánk szépségeivel. Ebből a célból hazánk különböző tájairól fényképeket, képeslapokat gyűjtöttünk, hogy ezeket albumalakba kötve, külföldre küldjük. Szép számú képet sikerült összegyűjtenünk, de az album elkészítése a jövő feladata.

1931. december 13-án este a cserkészapródtestvérekkel karöltve, műsoros összejövetelt tartottunk, szép erkölcsi és anyagi sikerrel.

Az ünnepély műsora a következő volt:

1. Cserkészinduló. Előadja az intézet énekkara.
2. Megnyitó beszéd. Elmondja Zsohár Gyula V. é. növendék.
3. Szabolcska M.: Karácsonykor. Elmondja Zalai Gyurka, gyak. isk. tan.
4. P. Ábrahám E.: Rozmarin. Mesejáték. Előadják a gyak. isk. növendékei.

Szünet.

5. Schubert: A C-dur szimfóniából. Előadják hegedűn: Perczes István V. éves, Palotás Béla IV. éves növendék, zongorán: Kapiller Ernő V. éves növendék.
6. Győri V.: Mese. Elmondja Koch Márta gyak. isk. tanuló

7. Avar—Murgács: Pikk-Pokk. Zenés mesejáték. Előadják a gyak. isk. növendékei. Zongorán kíséri Kapiller Ernő V. éves növendék.

Összejöveteleinket minden hét szerdáján tartottuk. Az összejöveteleken a téli időszakban meséléssel, játékkal, énekléssel, kézimunkázással foglalkoztunk. A leánykák használható ruhadarabokat, kendőket, csipkéket, magyaros díszítésű terítőket, stb. készítettek. Tavasszal összejöveteleinket jó időben az udvaron tartottuk. Többször kirándultunk a közeli Sashegyre. Itt a gyermekek szabadon játszhattak. Testet-lelket üdítő és örömteljes délutánok voltak ezek.

Zárógyűlésünket 1932. június 8-án tartottuk.

Az Ifjúsági Vöröskereszt-csoport tanárelnöke dr. Frank Antal igazgató, ifjúsági vezetője Zsohár Gyula V. éves növendék, ifjúsági segédvezetője Farkas Sándor IV. éves növendék.

IX.

Tanítás.

A tanítás a tanítóképző-intézeti tanterv és utasítás, valamint a népiskolai utasítás szerint folyt. A tanítóképző-intézeti utasítás esetleges hiányait a magunk lelkével iparkodtunk pótolni.

Korunk pedagógiájának azt az elvét, amely az *élmények* nagy jelentőségét hangoztatja, azzal követtük, hogy nagy gondot fordítottunk mind az *értékelményekre*, mind a *kutató-élményekre*. Arra törekedtünk, hogy növendékeink az értékeket átéljék, az ismereteket pedig — a lehetőség szerint — a maguk kutató munkájával szerezzék meg.

Nagy gondot fordítottunk arra, hogy növendékeinknek a német és a tót nyelvben, továbbá zenében alkalmat nyujtsunk alaposabb elmélyedésre. Ezt a célt szolgálta a német és tót kisebbségi tanfolyam és a fakultatív zeneóra.

Az év folyamán összesen 19 tanári gyűlést tartottunk, 12 rendeset és 7 rendkívülit.

Tanártestületünk az elmúlt évben több — tartalmilag összefüggő — módszeres értekezletet tartott. A tartalmi összefüggést az egységes probléma (a továbbképzésre való nevelés) adta meg, amelyet az 1930—31. iskolai évben Frank Antal dr. terjesztett a tanártestület elé.

Ebbe a körbe tartoznak a következő előadások:

Prochaska Ferenc dr.: „Az öntevékenységre való nevelés a földrajz tanításában.”

Mesterházy Jenő „Továbbképzés a történelem terén.”

Kishonti Barna: „Az öntevékenységre való nevelés nehézségei és lehetőségei az ének és zene tanítás körében.”

Nagy Ferenc: „Öntevékenység a testnevelésben.”

Ezzel lezártunk egy nagyon lényeges értekezés-sorozatot. Ezenkívül módszeres értekezleten tárgyaltuk a gyakorlati irányú munkásság tárgyában kiadott rendeletet, és elkészítettük a Házi Rendtartási Szabályzatot.

1. Gyakorlati kiképzés.

A gyakorlati kiképzésben a tantervi utasítások szellemében jártunk el. A III. és IV. osztály növendékei a gyakorlóiskola alsó (I—IV. o.), az V. osztály növendékei pedig a gyakorlóiskola felső (III—VI. o.) tagozatában naponként váltakozva hospitáltak és — előre megadott szempontok szerint — tapasztalatokat gyűjtöttek a tanulók testi és lelki életére nézve. A IV. és V. osztály növendékei emellett figyelték a tanítói munkát és tanulmányozták az iskola berendezését és felszerelését. Az V. osztály növendékei a rendtartásban, az iskola adminisztratív munkáiban is segédkeztek és ezen felül szakszerű gyermektanulmányozást, valamint módszertani szemináriumi munkákat is végeztek.

A IV. o. tanítási gyakorlatait dr. Frank Antal és Váradi József vezették. A mintatanításokat Drozdý Gyula mutatta be. Egy-egy növendék átlag kétszer-háromszor tanított.

Az V. o. növendékei dr. Prochaska Ferenc és Váradi József vezetése alatt végezték tanítási gyakorlataikat. A mintatanításokat Drozdý Gyula és Szalatsy Richárd mutatták be. Egy-egy növendék átlag hatszor tanított. Ezt a gyakorlatot némileg teljesebbé tették a hospitáláskor végzett tanítói munkák, a gyakorlóiskolai tanulók foglalkoztatása az óráközi szünetekben, a tanulmányi sétákon és kirándulásokon, valamint a gyakorlóiskolai tanulók előkészítése az iskolai ünnepélyeken való szereplésre.

Pedagógiai kirándulások: 1931 október 9-én az állami gyógy-pedagógiai nevelőintézetben, ahol Szabó Károly igazgató nagy úgyszeretettel ismertette az intézet működését. November 7-én a *Állami Tanítók Országos Egyesületé*-nek közgyűlésén. 1932. január 13-án Budapest székesfőváros Mária Terézia-téri népiskolájában, a *Pedagógiai Szeminárium*-ban, az ottani lélektani laboratóriumban, valamint a *Fővárosi Pedagógiai Könyvtárban*, ahol Ozorai Frigyes főigazgató, Háros Antal igazgató, Cser János és Nyirő Éva vezetők gondoskodtak arról, hogy növendékeink minél több tapasztalatra tehessenek szert. Február 2-án az *Eötvös-Alap emlékünnepe*lyén. Március 18-án a *Vakok József Nádor kir. Intézetében*, ahol *Heródek Károly* igazgató egész délelőttjének feláldozásával ismertette a vakok nevelését. Április 6-án az *All. Gyermekmenhelyen*.

A szíves fogadtatásért és a szakszerű vezetésért ezen a helyen is hálás köszönetet nyilvánítunk ezen intézmények vezetőinek és tisztikarának.

Itt emlékezünk meg őszinte hálával *Éltes Mátyás* gyógypedagógiai igazgatóról, aki kérésünkre 1931. november 12-én ismét eljött intézetünkbe, hogy V. éves növendékeinknek bemutassa az *intelligencia-vizsgálatok* módját és ezen vizsgálatokhoz készült *jegyzőkönyvének* felhasználását.

2. Nemzeti kisebbségi tárgyak.

a) *A német kisebbségi nyelvi gyakorlatokon* résztvettek: az I. osztályban 7, a második osztályban 9, a harmadik osztályban 14, a negyedik osztályban 5 és az ötödik osztályban 4 növendék.

A német kisebbségi nyelvi órákon főleg nyelvhelyességi és stílusgyakorlatokat végeztünk. Olvasókönyvül használtuk a német nyelvkönyvnek a haladottabbak részére szóló részét és önálló irodalmi munkákat. Az ötödik évfolyamban olvastuk a német kisebbségi iskolák számára készült olvasókönyveket, továbbá német pedagógiai munkákat. Foglalkoztunk a hazai németiség településtörténetével és a német irodalomtörténet főbb fejezeteivel. Az ötödévesek tanítási tervezeteket készítettek német nyelven és tanítási gyakorlatokat is végeztek.

A német kisebbségi nyelvi órák száma minden évfolyamban heti 2 óra volt.

A német kisebbségi órákat az I., II. és IV. osztályban dr. *Prochaska Ferenc*, a III. és V. osztályban *Lux Gyula* vezették.

I—II. osztály összevontan heti 2,	összesen 58 óra;
III. osztály heti 2 óra,	összesen 56 óra;
IV. osztály heti 2 óra,	összesen 56 óra;
V. osztály, heti 2 óra,	összesen 55 óra.

b) *Kisebbségi tót tanfolyam.*

A tót nyelvi tanfolyamra a folyó tanévben összesen 12 növendék jelentkezett és pedig 7 a kezdő csoportba, 5 a haladók csoportjába. Ez utóbbiak közül kimaradt 2 s így maradt a tanév végén 10.

Mindkét csoport heti 1—1 órában tanult. Mindannyian szorgalmasan eljárak az órákra és iparkodtak elsajátítani és begyakorolni a tót nyelv ismeretéhez szükséges tananyagot.

A) Az elvégzett tananyag a kezdők csoportjában a következő volt a *Hulik—Artbauer-féle tót nyelvkönyv* alapján:

Kto je tu? Čo je tu? — A főnevek háromféle neme. Velky klobúk, malá hlava. — A melléknevek háromféle neme. A „lenni” ige egyes száma. Doma, vonku. — A „lenni” ige többes száma, Jaké je to? Čie je to? — Môj, tvoj, jeko, jej névmások. Škola. — Nőnemű főnevek: nás, vás, ich névmások. Barvy. Náš vešiak. Detské kázanie. — Színek jelölése. Jaho sa más? — Az —ie-re

végző semleges nevek alany- és tárgyesete. Az at' végű igék jelen ideje. Cítania. Cítajte! — Az —a-ra végződő nőnemű főnevek és melléknevek tárgyesete. A citat' és požitat' jelen ideje. Počítanie. — A tőszámnevek 10-ig. Jaseň. Kto čo robi? — e —o végű semleges főnevek, —at' végű igék. Za potravínami. — Élettelen hímnemű főnevek tárgyesete. Viezt', niest' jelen ideje. Na nádráži. Ked' ja pôjdem na tú vojnu; — ist'—idem. Anna chystá na stôl; ruža—ruž'u; pit'—pijem. Anna je nemocná. Pozdravy. — Zlá nemoc. — zlú nemoc; praesens historicum. Zverinec. — Élőlényeket jelentő kemény tőhangzós hímnemű főnevek egyesszámú tárgyesete. Vel'ká repa. — Kicsinyító főnevek; stretnút' — hynút'. Co vidím ráno vonku. Každému svoje. — Svoj—svoja—svoje. Chcet'—chcem.

B) A haladók csoportjának a tananyaga a következő volt:

Vianoce. — Egyesszámú dativus. Kohútok a sliepocka. Šťastlivý a veselý Nový rok! — A többesszámú dativus. Jasličky. — Dativussal álló prepozíciók. Príslovia. Kukučka. Domilionu. — Tőszámnevek millióig; pénz. Peniaze. Múdra Anička. Miery a váhy (mértékek és súlyok). Násobenie (szorzás). Rok má rýchly krok. Az év, hónapok. Dni (hetek, napok, órák). Obrázky zo školy. — Egyes számú lokativus. Remeslo má zlaté dno. — Egyes számú instrumentalis. Deväťoro remesiel desieta bieda. Poriadatélom v triede. — Két esetet vonzó helyhatározó prepozíciók. Povodení. — Többes számú instrumentalis. Príslovia. — Moja izbička. — Pluralia tantum = pomnožné. Chudák a zlodej, Holub a včela. — Az igék ismétlése. Zima. — A főnév ragozásának ismétlése.

Továbbá a nyelvtani tananyag begyakorlására retroverziók voltak. A beszélőkészség megszerzésére meg kérdések- és feleletekkel beszédgyakorlatokat végeztünk.

A tót tanfolyamot a kezdők és haladók csoportjában Pázmán József vezette.

A tanfolyamon résztvevők névsora és érdemjegyei:

a) Kezdők: Dér Zoltán 1, Hermel Ödön 1, Hoffmann Sándor 1, Matusek Géza 1, Wrabel Imre 1, Weitz Győző 1, Bellay László 1, Spák József 1.

b) Haladók: Harach Endre 1, Lója György 1, Neduczka István 1, Suba Vilmos 1.

c) *Fakultatív zene és egyházi ének.*

A növendékek a kötelező hangszerükön kívül egy másik hangszert is tanulhatnak, a III. osztálytól kezdve pedig a kántori teendőket is gyakorolhatják. Fakultatív zenét 18-an, egyházi zenét 41-en tanultak. Ezeknek a rendkívüli tantárgyaknak a tanulásáért havi 1, illetőleg 2 pengőt fizettek a növendékek, mely összeg a hangszerek karbantartására és a zenei könyvtár gyarapítására szolgál.

3. Írásbeli dolgozatok.

a) Magyar nyelvi dolgozatok.

I. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Egy kis baleset. 2. Az én három kívánságom. 3. Hullanak a falevelek. 4. Mit csinálhatnak most otthon? 5. Látogatás a tüzelőszer-kiállításon. 6. Hogyan épült fel Déva vára? 7. Óra előtt. 8. Melyik napszakot szeretem legjobban? 9. Legkedvesebb virágom. 10. Iskolába megyek. 11. Balatonvidéki adomák. 12. Húsvét hétfőjén. 13. Csendélet az asztalon. 14. Mit álmodtam egyszer?

Házi dolgozatok: 1. Első napjaim a tanítóképzőben. 2. A mi családunk. 3. Halottak napján. 4. Karácsonyi szokások a mi családjunkban. 5. Mit regél a felvidéki karácsonyfa? 6. A mi cserkészaink mulatsága. (Levélalakban.) 7. Képzelt történet a felebaráti szeretetről. 8. Tavasz van körülöttünk. 9. Első évem a tanítóképző-intézetben.

II. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Újra népes az intézet. 2. Hogyan szoktam tanulni? 3. Az utolsó rózsza. 4. Az én legkedvesebb barátom. 5. Az én nótám. 6. Mit láttam a mikroszkópon? 7. Az én első tanítóm. 8. A megfagyott madárka. 9. Levél a félévi értesítő hazaküldésével kapcsolatban. 10. Mi történhetett a baromfiudvarban? (Nyomok alapján.) 11. Képzelt történet valamely közmondás igazolására. 12. Nyílik az ibolya. 13—16. Közéleti fogalmazványok.

Házi dolgozatok: 1. Aquincum. 2. A talu vagy város valamely jellegzetes alakja. 3. Nagy Pál a világháborúban. (Képzelt történet.) 4. Milyen érzelmekkel várom a karácsonyt? 5. Családunk multja. 6. Mit tanulhatunk a XVI. század magyar nemesifjak neveléséből? 7. Mit regél a márciusi szellő? 8. Mit tanultam Kölcsey Parainesiséből? 9. Jegyzőkönyv.

III. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Szeptember végén. 2. Vegyünk magyar szöveget! 3. A falu télen. 4. Egy népballada tartalma és szépségei.

Házi dolgozatok: 1. Szépségek az életemből. 2. Mit dalolnak a falunkban? 3. Népmesei elemek Petőfi „János vitéz”-ében. 4. A „Szigeti veszedelem” jellemei.

IV. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Nehéz helyzet. (Életmozzanat.) 2. A szegény gyermekek karácsonyfájánál. (Alkalmi beszéd.) 3. Itt volt a költő... (Reflexiók Reményik Sándornak önképzőkörünkben történt látogatására vonatkozólag.) 4. Évzáró beszéd. (Intelme a népisisk. VI. o. tanulóihoz.)

Házi dolgozatok: 1. Valamely népiskolai olvasmány ismertetése. 2. Miféle nyelvjárási sajátosságokat figyeltem meg? 3. Pedagógus-gondolatok Pázmány: *A fiaknak istenes neveléséről* szóló prelátiójában. 4. Zrínyi és Gyöngyösi költészetének összehasonlítása. 5. Milyen mint a magyar ifjúság eszményképe.

V. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Gondolatok Kisfaludy és Széchenyi költészetéről. 2. Romantikus történet olvasmányaimból. 3. Petőfi jellemzése. 4. Regényalakok, akikkel az életben is találkozunk.

Házi dolgozatok: 1. Emlékbeszéd volt tanáraink sírján. 2. A magyar nyelv és Petőfi költészetében. 3. Ezeréves multunk a magyar költészet tükrében.

b) Német nyelvi dolgozatok.

I. osztály.

1. Unsere Schule. 2. Schnelles Studium. (Ein dramatisiertes Lektürestück.) 3. Der Faule. (Aus dem Gedächtnis.) 4. Der Rabe und der Fuchs. 5. Mein Körper. 6. Die Handwerker. 7. Beschreibung des Jahres: Der Frühling.

II. osztály.

1. Ein Spaziergang durch ein Dorf. 2. Mein Besuch bei meinem Onkel. 3. Liebe Eltern. (Ein Brief.) 4. Ein Ausflug. 5. Ein Diebstahl. 6. Ein Spaziergang durch Budapest. 7. Schlaraffenland. (Auf dem Lande.)

III. osztály.

1. Was weiss ich von Grossungarn? 2. Ein Spaziergang durch unsere Hauptstadt. 3. Des Knaben Berglied. (Aus dem Gedächtnis.) 4. Eine Reise. (Dramatisiert.) 5. Der Frühling ist da. (Eine selbstständige Arbeit.) 6. Das Schuljahr beginnt.

IV. osztály.

1. Eine Sage von Ladislaus dem Heiligen. 2. Wie der Wald beschaffen ist. 3. Der Fischer. (Aus dem Gedächtnis.) 4. Der Dreissigjährige Krieg. 5. Die Gräfin Therese Brunswick. 6. Was haben wir in der ungarischen Stunde gelernt? (Eine selbstständige Arbeit.) 7. Gotthold Ephraim Lessing.

V. osztály.

1. Lieber Freund! (Ein Brief.) 2. Leben und Werke von Ziller und Rein. 3. Johann Apáczai Csere. 4. Paul Georg Münch. 5. Der Fuchs und der Bock. (A tanár által felolvasott ismeretlen német

szöveg-leírása.) 6. Was haben wir gestern aus der Geschichte der Pädagogik gelernt? 7. Inhalt des Gedichtes: Hermann und Dorothea.

c) *Mennyiségtani dolgozatok.*

I. osztály.

Algebrai alapműveletek, a közönséges számtan gyakorlati és időszerű alkalmazásai és mértani alapfogalmak, alapszerkesztések.

II. osztály.

A gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatványkitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az összeillőség, kerületszámítás, körszámítás köréből.

III. osztály.

Kereskedelmi számtan és arányossági geometriai feladatok, Pythagoras tétele.

IV. osztály.

Számtani, mértani sorok, politikai számtan, felület és köbtartalom számítások.

V. osztály.

Az alsó évfolyamok anyagának példái.

4. *Kirándulások.*

A Budapesti Népművelési Bizottság május hó 8-án rendkívül olcsó kirándulást szervezett a Balaton megtekintésére. Intézetünk ötödik évfolyama majdnem teljes számban, továbbá néhány harmadéves növendék, öt tanár vezetése mellett résztvett ezen a kiránduláson. A 19 kocsiból álló hatalmas szerelvény két teljes kocsiját a mi intézetünk foglalta el. A kiválóan megszervezett kirándulás 6 óra 20 perckor indult a Duna—Száva—Adria vaspálya társaság budapesti állomásáról. Körülbelül féltíz órakor érkeztünk meg Siófokra, ahonnan a Balaton Gözhajózási Társaság személyszállító flottája — összesen hat hajó — vitt át bennünket Balatonfüredre. Az itt rendelkezésre álló, mintegy háromórányi időt nemcsak az ebéd elköltésére, hanem a fürdőhely szépségeinek és nevezetességeinek megtekintésére fordítottuk. Délután két órakor újra átkeltünk Tihany felé. Az átkelés folyamán hatalmas záporosó zúdult a kirándulásra. A mi ifjúságunk szerencsére az ötödik hajón foglalt helyet. A Tihanyba való megérkezéskor már annyira szakadt a zápor, hogy végét a hajón várhattuk meg. A sablonos balatoni zivatar után csakhamar újból napos időt élvezhettünk és így a kirándulás tiha-

nyi műsora sem szenvedett rövidülést. Megtekintettük a híres templomot az apátsággal, majd hosszabb sétát tettünk a Balaton partján fekvő látnivalók élvezésére. Hat óra tájban a flotta újból útrakelt és átvitte az egész társaságot Siófokra. Innen 8 órakor indultunk vissza Budapestre. Féltenegykor egy szép és tanulságos kirándulás tapasztalataival és emlékével gazdagabban tértünk haza.

Ugynezen a napon intézetünk IV. és III. éves növendékei, számszerint 67-en, 3 tanár (Németh S., Éber R., Frigyes B.) vezetésével a Budapesti Népművelési Bizottságnak a Balaton északi partvidékére irányított kirándulásán vett részt. Reggel 6 órakor gördült ki a kirándulóvonat a keleti pályaudvar boltíves csarnokából, végigrobogott a tavaszi hangulatban viruló fejemregyei lapályon, majd az akarattjai löszdomb alagútján áthaladva, elérte a Balatont. Elhallgatott a dal, elült a szó a nótás, csacsogó diákajkakon, hogy utat engedjen a tavaszi napfényben ragyogó Balaton láttára feltörő sóhajoknak. Robog tovább a vonat... Almádi, Balatonfüred stb. ... integetés, kendőlobogtatás minden állomáson, mintha mindenki ismerős volna. Valóban ismerős, hiszen itt minden magyar. Badacsonyan szállunk ki. Első utunk a templomba visz. Éppen indul a keresztjáró körmenet; a kiürült templom újra megtelik áhítatos diákszívekkel... Majd neki a hegynek, a Kőkapu felé megy a csapat, megbámuljuk a kőbemeredt őserőt a bazaltok fantasztikus formáiban. Fent vagyunk Ranolder püspök keresztje tövében s elmerülünk a kilátás gyönyörűségében, amelyhez fogható a Balaton egyetlen pontján sem kínálkozik. Meglátogatjuk a Kisfaludy-házat s megjelenik képzeletünkben a dalos, a regélő költő s a gyönyörű Szegedy Róza regényes szerelme, melynek szépsége mintha ott ragyogna most is a Balaton ragyogó tükrében, tüze meg ott gyöngyözne Badacsony borában... Nem tudunk betelni a táj szépségével, a regényes múlt emlékeivel. Az égzengés, a Balatonba csapkodó villámok fénycsíkjai, a nyomukba lépő zápor véget vet merengésünknek, behúzódnak a költő szobájába, ahol valamikor regéit költötte. Leszállunk a hegyről, megnézzük a falut, az iskolát, majd indulunk vissza s nóták, diáktrefák hangulatában 11 órakor elérjük a fővárost.

X.

Egészségi állapot.

Dr. Vladár Márton intézeti orvos jelentése az 1931/32. tanévről.

1931. június 20-án orvosi vizsgálatnak vetettük alá azokat, akik az 1931/32. tanévre, elsőéveseknek jelentkeztek. Tanítói pályára jelentkezett 40 tanulónál sem betegséget, sem komolyabb testi hibát nem találtunk s ezért felvehetőknak minősítették. Ezek között 22 tanulót, kiknél romlott fogazatot találtunk, arra köteleztük, hogy fogazatukat a nagy vakáció alatt rendbehozzassák.

Az V-ik évfolyamra jelentkezett 3 új tanuló egészséges volt. 1931. szeptember 7-én az elsőéveseket újra átvizsgáltuk s meggyőződünk, hogy fogaikat rendbehozták. Október 14-én az I. folyamra 3 új tanuló jelentkezett. Egészségesek lévén, felvételtek.

Az internátus tanulói a lefolyt tanévben, viszonyítva a múlt tanévhez, aránylag csekély számban betegedtek meg. Volt összesen 52 fekvő betegünk; ezek közül 1-nek fültőmirigygyulladása, 1-nek bőrbetegsége, 1-nek genyes mandolagyulladása volt, 49 tanuló pedig, a tél folyamán járványszerűen fellépett influenzában betegedett meg. Az ezidei influenzajárvány enyhe volt s a mi fekvő tanulóink influenzája is minden esetben enyhén, szövődmények nélkül zajlott le.

Egy tanulónkat, mellhártya- és tüdőgyulladás miatt kórházba utaltak. Halálesetünk nem volt. Magánrendelésen 72 ambuláns, beteg tanuló jelentkezett.

XI.

Tanítóképesítés.

A tanítóképesítő vizsgálat elnöke szeptemberben Molnár Oszkár tanítóképző-intézeti igazgató, júniusban pedig dr. Horn József felsőkereskedelmi iskolai igazgató volt, akik meleg szeretettel vezették a vizsgálatokat.

Az egyházak részéről Gigler Károly dr., Gaudy László dr. és Haypál Béla dr. küldettek ki vizsgálatainkra.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete szerint az áll. tanítóképző-intézetek közül 1931. szeptember havában csak a budapesti áll. tanítóképző-intézetben tartattak meg a tanítóképesítő vizsgálatok.

A rendelet értelmében a javító tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett: a bajai áll. tanítóképző-intézetből 5 jelölt, a csurgói állami tanítóképző-intézetből 5 jelölt, a jászberényi áll. tanítóképző-intézetből 4 jelölt, a kőszegi áll. tanítóképző-intézetből 4 jelölt, a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézetből 1 jelölt, a nyíregyházi áll. tanítóképző-intézetből 4 jelölt, a pápai áll. tanítóképző-intézetből 4 jelölt, összesen 27 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek:

1931. szeptember havában:

1. Auer Gyula, 1908. ápr. 30. Szombathely, Vas vm., r. k.
2. Belházy György, 1912. szept. 10. Litva, Hont vm., r. k.
3. Bertha Imre, 1910. ápr. 8. Csorna, Sopron vm., r. k.
4. Both István, 1906. aug. 18. Sopron, Sopron vm., r. k.

5. Demeter Barnabás, 1908. dec. 20. Ózd, Borsod vm., r. k.
 6. Fiedler Gyula, 1908. febr. 8. Zalaszentjakab, Zala vm., r. k.
 7. Gerencsér László, 1909. nov. 20. Kőszeg, Vas vm., r. k.
 8. Heiszter Lajos, 1908. aug. 16. Belovár, Belovár-Kőrös vm.,
róm. kat.
 9. Herczeg Nándor, 1911. május 17. Abony, Pest vm., r. k.
 10. Horváth Gyula, 1911. febr. 5. Kapuvár, Sopron vm., r. k.
 11. Hufnágel Gyula, 1910. ápr. 24. Pécsvárad, Baranya vm.,
róm. kat.
 12. Jäger István, 1907. dec. 4. Rákosszentmihály, Pest vm., r. k.
 13. Kiss Zoltán, 1909. ápr. 11. Szombathely, Vas vm., r. k.
 14. Koós Lajos, 1902. márc. 20. Balassagyarmat, Nógrád vm.,
református.
 15. Kovách Zsigmond, 1909. aug. 27. Nagyhind, Nyitra vm., r. k.
 16. Kovács Barnabás, 1910. júl. 2. Sepsiszentgyörgy, Háromszék
vm., r. k.
 17. Kovács János, 1908. okt. 2. Hévízgyörk, Pest vm., r. k.
 18. Kőnigheim Károly, 1910. máj. 1. Egyházasaradóc, Vas vm.,
róm. kat.
 19. Kurcz Antal, 1900. ápr. 6. Hajós, Szentgyörgy-pusztá, Pest
vm., r. k.
 20. Leipold Péter, 1911. febr. 23. Szalatnak, Baranya vm., r. k.
 21. Majer István, 1909. júl. 13. Hatvan, Heves vm., r. k.
 22. Marek László, 1907. jún. 27. Selmec- és Bélabánya, Hont
vm., r. k.
 23. Molnár József, 1910. jan. 2. Ópályi, Szatmár-Ugocsa és
Bereg k. i. e. vm., g.-kat.
 24. Olasz István, 1908. júl. 7. Óhuta, Borsod vm., g.-kat.
 25. Petneházy Ferenc, 1909. jan. 18. Nagyvárad, Bihar vm., ref.
 26. Pfeiffer Alfonz, 1911. szept. 25. Kolozsvár, Kolozs vm., r. k.
 27. Sugár Béla, 1908. október 5. Ipolyság, Hont vm., r. k.
 28. Szabó György, 1904. dec. 18. Kaba, Hajdu vm., r. k.
 29. Szabó Lajos, 1910. okt. 6. Szentgyörgyvár, Zala vm., r. k.
 30. Tajthy Tibor, 1907. márc. 7. Kiskunfélegyháza, Pest vm.,
róm. kat.
 31. Tóth András, 1910. jan. 22. Gyékényes, Somogy vm., r. k.
 32. Ungvári János, 1908. febr. 3. Körtefája, Maros-Torda vm.,
református.
 33. Zsákovits Lajos, 1900. dec. 10. Mogyoród, Pest vm., r. k.
1932. június havában:
1. Brandt Béla, 1909. márc. 24. Újantálvolgy, Gömör vm., r. k.
 2. Buzi Sándor, 1912. máj. 20. Sarkad, Bihar vm., ref.
 3. Csaplár Pál, 1912. szept. 28. Pesterzsébet, Pest vm., r. k.
 4. Cseh József, 1911. június 19. Nagyvárad, Bihar vm., r. k.
 5. Diskant István, 1913. okt. 24. Budafok, Pest vm., r. k.
 6. Felhoffer Géza, 1908. szept. 28. Budapest, r. k.
 7. Fehér Antal, 1912. febr. 3. Ózd, Borsod vm., r. k.
 8. Ferenczi Béla, 1912. szept. 15. Budapest, r. k.

9. Häbel Gyula, 1908. április 24. Kocsola, Tolna vm., r. k.
10. Hefkó Lajos, 1912. november 26. Budapest, r. k.
11. Herrich József, 1911. november 30. Salgóbánya, Nógrád vm., r. k.
12. Holly Rezső, 1912. nov. 19. Martonvásár, Fejér vm., r. k.
13. Hülber Gyula, 1911. febr. 4. Várpalota, Veszprém vm., r. k.
14. Kapiller Ernő, 1913. szept. 28. Felsőkismartonhegy, Sopron vm., r. k.
15. Kellner Károly, 1911. április 16. Ercsi Rácszentpéterpuszta, Fejér vm., r. k.
16. Király József, 1913. május 25. Berzence, Somogy vm., r. k.
17. Kis Lajos, 1910. nov. 14. Gyermei, Komárom vm., ref.
18. Kiss László, 1913. jún. 26. Muraszombat, Vas vm., ref.
19. Koller Henrik, 1913. május 11. Somogyszil, Somogy vm., ág. h. ev.
20. Koós Gergely, 1910. okt. 27. Kisterenye, Nógrád vm., r. k.
21. Megyesi Andor, 1899. aug. 25. Mezőzombor, Zemplén vm., róm. kat.
22. Mészégető Imre, 1911. okt. 5. Balatonújlak, Somogy vm., róm. kat.
23. Molnár István, 1911. nov. 24. Pestszentlőrinc, Pest vm., r. k.
24. Nádasdy Ottó, 1912. jún. 10. Mohora, Nógrád vm., ág. h. ev.
25. Néhaj József, 1913. jan. 13. Kőröshegy, Somogy vm., r. k.
26. Pándi Gyula, 1909. szept. 17. Budapest, r. k.
27. Pereczes István, 1902. aug. 12. Tata, Komárom vm., ref.
28. Perl István, 1911. febr. 2. Budapest, r. k.
29. Pozderka István, 1912. dec. 15. Törökszentmiklós, Jász-Nagykun-Szolnok vm., r. k.
30. Szabó György, 1912. dec. 24. Bicske, Fejér vm., r. k.
31. Szijjártó János, 1912. febr. 12. Székesfehérvár, Fejér vm., róm. kat.
32. Taliga Miklós, 1912. nov. 30. Cinkota, Pest vm., ref.
33. Térdi György, 1911. dec. 31. Felsőgalla, Komárom vm., r. k.
34. Varga Lajos, 1912. máj. 2. Budapest, r. k.
35. Zsebők István, 1910. aug. 11. Pesterzsébet, Pest vm., ref.
36. Zsuhár Gyula, 1912. április 23. Kistrákos, Vas vm., ref.

Egyházi énekekre és zenére képesítést nyertek:

1. Cseh József.	7. Mészégető Imre.
2. Hefkó Lajos.	8. Pozderka István.
3. Herrich József.	9. Andruscz István.
4. Kapiller Ernő.	10. Pinkola Sebestyén.
5. Király József.	11. Nádasdy Ottó.
6. Koós Gergely.	

Tanítóképesítő vizsgálat statisztikája:

Vizsgálatra jelentkezett 39 jelölt, oklevelet nyert 36.
Egy tárgyból javítóképesítő vizsgálatot tehet 3 jelölt.
Két tantárgyból javítóképesítő vizsgálatot tehet —.
Németnyelvű kiegészítő vizsgálatot tett 3 jelölt.
Egyházi énekből és zenéből vizsgálatra jelentkezett 11 jelölt.
Egyházi énekből és zenéből képesítést nyert 11.

Tanítóképesítő vizsgálati tétel.

a) Neveléstudományból.

A gyermektanulmányozás gyakorlati jelentősége a nevelésben és tanításban.

b) Magyar nyelv- és irodalomból.

Széchenyi és Kossuth kora a magyar költészet tükrében.

c) Mennyiségtanból.

1. Egy tanító házépítés céljából 15 év alatt félévi egyenlő utólagos részletekben visszafizetendő 8500.— P kölcsönt vesz fel. Kétszüksük el a törlesztési tervet 1., 2., 3., 15., 16. és két utolsó sorát! (Az évi utólagos kamatláb 6%.)

2. Egy szám 3 számjegye számtani haladványt képez. Maga a szám számjegyeinek összegével osztva 48-at ad; ugyanazon számjegyek fordított sorrendbe írva 396-tal kisebb számot adnak, mint az eredeti szám. Melyik e szám?

3. Egy zsírral megtöltött csonkakúp alakú zsírbödön tartalmát egy 106.76 cm alapkerülettel és 40 cm magassággal bíró hengeralakú edénybe akarjuk átönteni. Mily magasán fog ez utóbbiban az átöntés után a zsír állani, ha a zsírbödön alapja 30, fedőlapja 22 cm. átmérőjű és a magassága 36 cm? Számítsuk ki, hogy még hány kg zsírt kell vennünk a hengeralakú edény megtöltéséhez? (A zsír faj-súlyát $0.93 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$ -nek vegyük.)

4. Egy rézcső hossza 4.5 m, súlya 99 kg, átmérője 25 cm. Mily vastag a fala, ha a réz fajsúlya $8.8 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$? Hány kg. víz fér a hengerbe?

d) Német nyelvből (Kiegészítő képesítő vizsgálat).

Unsere Haustiere.
Die Zimmerpflanzen.
Der Tischler.

XII.

Gyakorlóiskola.

1. A gyakorlóiskola tanulóinak névsora

I. osztály:

1. Csernátöny Zsuzsanna
Dermár Ida
Éry Katinka
Frank Imre
5. Frank Marius
Gyürky Tibor
Hübner Helga Mária
Kádár Attila
Koch Sándor
10. Molnár Oszkár
Skoda Egon
Szukováthy György
Witthalm József
Zimmer Péter

- Buzik Ferenc
Clementis Iván
Czerman Izabella
5. Csapó Mária Magdolna
Gomperz János
Gráf Kornélia
Kecskeméthy Mária
Kéry János
10. Molnár Judit
Novakovszky László
Rozgonyi-Rösler Mária
Schmeis Livia
Szabó Klára
15. Szentpéteri Márta
Weszely Edit

Magántanuló:

Damber Márta Mária

II. osztály:

1. Bodroγκözy Zoltán
Buchelt Zoltán
Csávicz Éva
Frigyes Paulina
5. Horváth Dénes
Kéry Lenke
Lenz Klára
Mensáros György
Szokola Márta
10. Trettina Jenő
Váradi Éva

Magántanulók:

Pethes Iván
Szalatsy István
Zalai András

III. osztály:

1. Boronkay Attila Dénes

IV. osztály:

1. Bácskay Éva
Binder Jenő
Clementis Zsuzsanna
Csapó Ferenc
5. Delmár Ildikó
Hary Klára
Jankovics Éva
Kanizsai Etelka
Kertész Gizella
10. Koch Márta
Lendvay Julia
Lenz József
Major Ferenc
Nemessányi Zoltán
15. Reichardt Gyula
Remsey Beatrix
Rorárius Katalin
Soltész Gyula
Szukováthy Géza

Magántanuló:

Zalai György

V. osztály:

1. Balogh József
Janovszky István
Kövér Tihamér
Megadja László
5. Szakács Rózi
Windeisen István
Bátyai Lajos

VI. osztály:

1. Geiszler Károly
Hibity Mihály
Kanizsai Eszter
Katona János
5. Kunzl Károly
Panovics Teréz
Soltics László

Gyakorlóiskolánk két tagozatú. Az egyik tagozatban az I—IV., a másikban a III—VI. osztály van. Az I—IV. tagozatot Drozdy Gyula, a III—VI-at Szalatsy Richárd vezette.

A beiratásokat június hó 13-án tartottuk. A tanítást szept. 9-én kezdtük s június hó 12-én záróvizsgálattal végeztük.

A gyakorlóiskola tanulóinak magaviselete, szorgalma, előmenetele kifogástalan volt. A tanulók egészségi viszonyai kielégítők voltak, bár négy esetben 1—1 tanuló fertőzőbetegségbe esett; a mulasztások azonban a szokásos évi átlagnál nem voltak nagyobbak.

Az iskolai ünnepélyeket részint a tanítónövendékekkel közösen, részint külön tartottuk meg. Az alkohol káros hatásával január hó 31-én 1—1 órás tanítás keretében foglalkoztunk. Szülői értekezletet ősszel és tavasszal tartottunk, a szülők élénk érdeklődésétől kísérve. A madarak és fák napját ez évben május hó 2-án, „Anyák napját” pedig május 10-én tartottuk meg ünnepélyes keretek között.

Gyakorlóiskolánkban a tanítónövendékeken kívül a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek is hospitáltak és tanítottak. Ezenkívül több tanító- és tanítónőképző-intézet növendékei, tanáraik vezetésével, fővárosi és vidéki tanítók, tanárok hospitáltak gyakorlóiskolánkban.

Gyakorlóiskolánk V—VI. osztályú tanulóit ez évben is sikerült anyagi támogatásban részesítenünk. Budapest Székesfőváros Tanácsa ez évben 6 pár cipőt, 6 drb nadrágot, 7 drb szwetttert, 4 pár harisnyát, 16 drb fehérneműt adományozott tanulóinknak. Ezenkívül 8 tanulóinkat részesítette a Székesfőváros az ebédeltetési, 5 tanulóinkat pedig a nyaraltatási akció áldásában. A Budapesti Állami Tanítóképző-intézeti Iskolatársak Egyesülete pedig karácsonykor cukorkát és képeskönyveket ajándékozott szegénysorsú tanulóinknak. A kegyes adakozóknak ezúton is hálás köszönetet mondunk adományaikért.

A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai.

O s z t á l y	Beiratkozott	Kimaradt	Vizsgát tett	Nem szerint		Előmenetel szerint					Vallás szerint				Anyanyelv szerint	A szülők foglalkozása szerint				
				fiú	leány	kittűnő	jeles	jó	elégéses	elégtelen	róm. kat.	ref.	ág. h. ev.	izr.	magyar	tisztviselő	katona	iparos, kereskedő	tanár, tanító	más
I.	14	—	14	10	4	9	4	1	—	—	11	1	2	—	14	8	1	—	3	1
II.	12	1	11	5	6	7	2	2	—	—	9	2	—	—	11	6	2	1	1	1
III.	24	—	—	9	12	14	4	2	1	—	12	8	1	—	21	11	5	—	2	3
IV.	20	1	—	12	7	13	3	3	—	—	13	4	1	1	19	7	2	1	5	4
V.	8	—	—	6	2	—	2	3	2	1	4	2	2	—	8	—	—	4	1	3
VI.	7	—	—	5	2	2	3	2	—	—	5	2	—	—	7	—	—	3	—	4

XIII.

Iskolánkívüli népművelés.

Intézetünk nagy gondot fordít a népművelés kérdéseire. Ezt a feladatkörben juttatjuk kifejezésre. 1. Alaposan tárgyaljuk az iskolánkívüli népművelés problémáit. 2. A lehetőség szerint minden tanításunkat átítatjuk a népművelés gondolatával. Élesen rámutatunk arra, hogy a tanítónak mind az iskolában, mind az iskolán kívül gondoznia kell a nép anyagi és szellemi szükségleteit. 3. Nemcsak elméletileg tárgyaljuk ezeket a kérdéseket, hanem a lehetőség szerint azok gyakorlati keresztülvitelét is megmutatjuk. Ezt a célt szolgálta egyrészt az intézetben tartott kultúresték, másrészt az analízis-tanfolyam.

a) Kultúresték.

Ebben az évben az eddigi népművelési előadásainkat kultúrestékké avattuk. Ezek gazdagabb programja szélesebb körben is terjedt tetszést. Úgy érezzük, hogy ezekkel a kultúrestékekkel megtaláltuk az iskolánkívüli népművelésnek azt az útját, amelyen tovább kell haladnunk. A kultúresték rendezője Németh Sándor c. igazgató volt.

Kultúrestéink programja:

Október 26.

1. Beethoven: Isten dicsőisége. — Énekkar.
2. Dr. Gyürky Tibor előadása: „Az iskola védkezése a járványok ellen” címmel.
3. Krüger A.: Mozdonnyok beszélgetnek Aradon. Elmondja: Merreider J. IV. é. növ.
4. Thäis: Meditation. Előadják: Palotás B. (hegedű) és Kapiller E. (zongora).
5. Nagypál B.: Szerenád. — Zenekar.

November 16.

1. Beethoven: Largo. Orgonán és zongorán játsszák: Cseh József és Kapiller Ernő V. é. növ.
2. Kádár Levente dr. előadása: A gazdasági válság okai.
3. Schubert: Andante az Es-dúr trióból. Előadják hegedűn: Palotás Béla IV. és Perczes István V. é. növ., zongorán Kapiller Ernő V. é. növ.
4. Muraközy Gyula: Az erő. Elmondják Matusek Géza és Kutsera Ferenc I. é. növ.

5. Beethoven: Himnusz az éjhez. Énekkar.

6. Offenbach: Sajkadal a Hoffmann meséiből. Zenekar.

December 14.

1. Dancla: Solo. Hegedűn játssza: Palotás Béla IV. é. növ., zongorán kíséri: Földiák Erzsébet zeneakad. növ.
2. Dr. Loczka Alajos előadása „A vad nyugat” címmel.

3. Mendelssohn: Rondo Capriccioso. Zongorán játssza: Földiák Erzsébet zeneakad. növ.

4. Magyar népdalok. Énekkar.

5. Költemények. Elmondják: Térdei György V. é. növ., Dobos József IV. é. növ. és Tálos Géza IV. é. növ.

6. Auber: A köműves és lakatos. Zenekar.

Január 18.

1. Mendelssohn: Az Úrnak napja ez... Férfikar.

2. Lux Gyula előadása Goethe-ről.

3. Schubert-Goethe: A pusztai rózsza. — Csened a tengeren. Énekli: Hábel Gy., zongorán kíséri: Kapiller E. V. é. növ.

4. Goethe Faustjának prologusát elmondják: Dobos J., Merreider J. IV. é., Budai E., Kutséra F. és Weitz Gy. I. é. növ. (Dóczi L. fordítása.)

5. Haydn: Rondo. Előadják: Perczes I. (hegedű), Ötvös L. (gordonka), Kapiller E. (zongora).

6. Goethe: Talált virág. — Harangjárás. Elmondja: Matusek G. I. é. növ. (Dóczi L. fordítása.)

7. Schubert: Induló. Zenekar.

Február 22.

1. a) Schumann: Álmodozás. b) Boccherini: Menüett. Orgonán és zongorán játsszák: Cséh J. és Kapiller E. V. é. növ.

2. Szemere László előadása „Az ehető és mérges gombákról.”

3. a) Händel: Largo. b) Schubert: Éji zene. Gordonkán játssza: Ötvös L. IV. é. növ., zongorán kíséri: Kapiller E. V. é. növ.

4. Jelenet Az ember tragédiája XII. színéből. Előadják: Herbert L., Frnva S., Németh F., Bálint J., Ványi G. IV. é. növ.

5. Grieg: Solveig dala. Zenekar.

Március 7.

1. a) Gluck: Andante. b) Schubert: Éji zene. Gordonkán játssza: Ötvös L. IV. é. növ., zongorán kíséri Kapiller E. V. é. növ.

2. Sipos Sándor előadása: A gazdasági válság.

3. Kacsóh P.: Bagó második dala. Furulyanóta. Énekli Virág I. IV. é. növ., zongorán kíséri: Kapiller E. V. é. növ.

4. Lisznyai K.: Kupaktanács. Elmondja Frnva S. IV. é. növ.

5. Mascagni: Intermezzo a Paraszttbecsületből. Zenekar.

Április 11.

1. Földiák Erzsébet zongorajátéka.

2. Nagy Ferenc előadása: „A művészet és műélvezet” címmel.

3. Földiák Márta énekszámai. Kíséri: Földiák E.

4. Szabó D.: Boldogság Budán... Elmondja: Hülber Gyula V. éves növ.

5. Nagypál B.: Szerenád. Zenekar.

b) *Analjabéta tanfolyam.*

Az iskolánkívüli népművelés munkáját már másodízben az analfabétákra is kiterjesztettük. A Budapest Székesfőváros Iskolánkívüli

Népművelési Bizottsága közreműködésével rendeztük az analfabéta tanfolyamot, amely szeptember hó 28-tól december hó 30-ig tartott s amelynek felügyelője dr. Frank Antal, az intézet igazgatója, vezetője és oktatója pedig Szalatsy Richárd gyak.-isk. tanító volt. A tanításokat hetenként három nap este fél 8 órától fél 10-ig tartottuk. A tanfolyamra összesen 25 hallgató iratkozott be, akik közül azonban — kenyérkereseti és egyéb okokból — a tanfolyam berekesztése előtt kimaradt 11 hallgató. Így a tanfolyamot 14 hallgató végezte el s tanult meg írni, olvasni és számolni.

A tanfolyamot főként azért rendeztük, hogy tanítónövendékeink ezirányú gyakorlati kiképzését is szolgáljuk, amit teljes mértékben sikerült is elérnünk, mert a növendékek igen nagy érdeklődéssel kísérték a tanfolyam munkáját, amiben tevékeny részt is vettek. Bár nem volt kötelező, mégis rendszeresen hospitáltak a tanításokon, sőt tanítottak is.

A tanfolyam sikere tehát nemcsak az volt, hogy 14 analfabéta sajátította el az elemi ismereteket, hanem az is, hogy növendékeink gyakorlatilag is megismerték a népművelés ezirányú munkáját.

XIV.

Apponyi Kollégium.

Ebben az iskolai évben már csak zene- és rajzszakos jelöltek maradtak Budapesten, a többiek Szegeden folytatják tanulmányaikat.

Egy beltág intézetünk egvik szobájában lakott és a köztartás asztalánál étkezett.

A Kollégium szakvezető tanárai 1931/32. évben a következők voltak:

1. Baránszki E. László (rajzpedagógia).
2. Dr. Frank Antal (tanítóképző-intézetű pedagógia és iskolaszervezetan; igazgatói teendők).
3. Dr. Gyulai Ágost (német).
4. Hoffmann Rudolf (hegedű).
5. Dr. Kádár Levente (közgazdaságtan).
6. Sztankó Béla (zenepedagógia).
7. Zalánfi Aladár (orgona).

Az Apponyi Kollégium tagjai és didaktikai gyakorlataik.

Sorszám	N é v	Szaktárgy	Év- folyam	Vezető tanár	Jegyzet	
1.	Kántor Antal	rajz	I.	Tscheik Ernő	beltag	Kimaradt 1932. II. 17.
2.	Markup Valéria	„	I.	„	kültag	
3.	Moullion Erzsébet	„	I.	„	„	
4.	Fejér Lajos	„	I.	„	„	Nem jelentkezett
5.	Záborszky Irma	„	I.	„	„	„
6.	Fábián Mária Gonzága	ének, zene	I.	Kishonti Barna	„	
7.	Gaál Jenő	„	I.	„	„	
8.	Halász Béla	„	I.	„	„	
9.	Nagy Anna	„	I.	„	„	
10.	Pálos Marcell	„	II.	„	„	
11.	Viski János	„	II.	„	„	
12.	Latzin Ilona	„	II.	„	„	

XV.

A természetrajz-vegytan tanárainak értekezlete.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi június hó 9-én 38.979. sz. a. kelt rendeletével a cselekedtető tanítás meghonosítása, illetőleg továbbfejlesztése érdekében intézetünkben f. évi június hó 30-án, július hó 1-én és 2-án az összes tanító-, tanítónő- és óvónő-képzőintézetek természetrajz-vegytanszakos tanárai részére értekezletet rendezett. A miniszter úr az értekezlet szellemi és anyagi ügyeinek vitelével intézetünk mb. igazgatóját, az értekezlet megnyitásával Balázs Béla kir. főigazgatót bízta meg. Az értekezlet főelőadója Jaloveczky Péter c. igazgató volt.

Az értekezlet a következő program szerint dolgozott:

Június hó 30-án:

Délelőtt 8—1.

1. Balázs Béla főigazgató megnyitója.
2. Frank Antal dr.: A természetrajz tanításának jelentősége a tanítónévelésben.
3. Jaloveczky Péter: A növénytan tanításának módja.
4. Jaloveczky Péter: Tanítás a növénytan köréből.
5. Flóra Sándor: Előadás a növényélettan köréből.
6. Megbeszélés.

Délután fél 4 órakor:

1. Jaloveczky Péter: A növénytan tanításának módja (folytatás).
2. Marcéllly Kornél: A természetrajz a népiskola III—IV. osztályában. (Illusztrált tanítási vázlatok. Gergely-Kaposi segédkönyv.)
3. Megbeszélés.

Július hó 1-én.

1. Jaloveczky Péter: A vegytan-ásványtan tanításának módja.
2. Jaloveczky Péter: Tanítás a vegytan-ásványtan köréből.
3. Marcéllly Kornél: A vegytan helyzete a tanítóképző-intézetben.
4. Megbeszélés.

Délután kirándulás a Farkasvölgybe.

Július hó 2-án.

1. Jaloveczky Péter: Az állattan tanításának módja.
2. Jaloveczky Péter: Tanítás az állattan köréből.
3. Sziemeister János: Vegytan-ásványtani és növénytani gyakorlatok.
4. Megbeszélés.

5. Frank Antal dr.: Az értekezéslet főbb eredményei. Az értekezéslet berekesztése.

Nehéz az értekezleten felvetődött értékes anyagot röviden ismertetni. Ha azonban szükség van arra, hogy az értekezéslet tartalmát vázlatosan összefoglaljuk, akkor — a cél, az anyag kiválasztása, az anyag elrendezése és a módszer szempontjai szerint csoportosított — következő vezérgondolatok jelezhetik munkánk eredményét:

I. A *cél* szempontjából arra törekszünk, hogy a természet-vegytannál is szolgáljuk a tanítóképzés célját: a jó tanító nevelését. A természetrajz-vegytan alaki hatásainak, nevelői vonatkozásainak kidomborításával a magunk részéről is hozzá akarunk járulni ahhoz, hogy a növendékből egészséges világnézettel rendelkező tanító legyen. A gyakorlatiasságra való neveléssel is akarjuk a tanító idealizmusát szolgálni.

2. Az *anyag kiválasztása* kérdésében a következő elvek vezetnek bennünket. Az anyagredukció szempontjából azt valljuk, hogy a tantervi anyag nagyjában helyes, csak azt rövidebben kell feldolgozni. Azt az anyagot, amely a könyvben 180 oldal terjedelmű, 100—120 oldalon lehetne feldolgozni. Tehát itt az anyagredukció főképen könyvredukciót, illetőleg lecke-redukciót (a könyvből való kihagyást) jelent. Bizonyos növényekre (vadrepce stb.) nézve, pl. szükségtelen az, hogy a növendék azokról hosszas leckéket tanuljon meg, hanem elegendő azoknak a természetben való felismerése. Az anyag kiválasztása szempontjából — a mellett, hogy figyelembe vesszük azt a pedagógiai követelményt, amely szerint elsősorban a magunk környezetének növény-, állat-, ásványvilágát ismerjük meg, — hangot adunk annak a felfogásnak, hogy közismert dolgokat (pl. az emlősöket, amelyekről előzőleg már sokat tanultak) röviden intézzük el. A lehetőség szerint újat tanítsunk ezekről; pl. olyan jellemvonásokat, mint amilyenek a Brehmben vannak. Több gondot kell azokra fordítani, amelyek a természet háztartásában nagy szerepet játszanak, pl. az izeltlábuakra. A tanítási anyag kiválasztásában legyünk figyelemmel hazánk gazdasági helyzetére. A geológiai anyagnak csak egyik részét végezze el a természetrajz tanára, a másik részét a földrajz tanára tanítsa. — Így lehetne az elvégzendő anyagot a tanár és a növendék erejéhez mérni. Az értekezéslet kívánatosnak tartja, hogy más tantárgyakban is gondoskodjunk redukcióról.

III. A *tananyag*nak évfolyamonként való elrendezése kérdésében az értekezéslet véleménye megoszlott. A megoszlást számszerűleg is megállapítottuk. Júl. 2-án d. e. 10 órakor jelenlévő 48 tanár szavazata így oszlott meg: 16-an helyesnek találják a mostani elrendezést, 23-an azt kívánják, hogy a szervetlen vegytan magasabb évfolyamban legyen; 9-en nem foglaltak állást ebben a kérdésben. Egy évfolyam anyagát a helyi körülmények, az időszerűség stb. elvei szerint rendezzük el.

IV. 1. A *módszer* szempontjából a következő elveket ragadjuk

ki. Amit lehet azt cselekedtetve tanítjuk, azonban szem előtt tartjuk az aranyközépút elvét. Főképen típusokat tanítunk így. Az önálló dolgozás elve vezet bennünket olyan értelemben is, hogy bizonyos kérdéseket (olvasás, tanulmányozás, megfigyelés stb. alapján) egyes növendékek dolgoznak fel, s ők hozzák azokat az osztály elé. A természet közvetlen szemlélete miatt sokat kell kirándulnunk. Tekintettel kell ugyan lennünk az egész intézet munkájára, azonban a kirándulásokra időt kell szakítanunk. Kívánatos, hogy ősszel és tavasszal havonként egyszer az egész intézet kiránduljon. A különböző intézetek a helyi lehetőségek szerint oldják meg ezeket. Közeli helyekre 1 vagy 2 órás kirándulásokat rendezünk. A 2 órás kirándulást óracsere útján oldjuk meg. Kívánatos, hogy minden évfolyamnak évente 2—3 olyan szabad délutánja legyen, amelyből 3—4 óra kirándulásra fordítható. Minden növendéknek legyen értékes gyűjteménye. Törekedjünk megfelelő műveket olvastatni.

2. A feleltetésre vonatkozólag az az alapelvünk, hogy a növendék úgy feleljen ahogyan a dolgot tanítottuk. Szükség van a tankönyvre is. Szükség van arra, hogy a növendék állandósítsa az ismereteket. A könyvből gyarapítsa szókincsét, hogy ennek segítségével elmondhassa azt, amit az órán tárgyaltunk. E kérdésben a növendék egyénisége veendő figyelembe.

3. Szükségét érezzük annak, hogy a természetrajz tanítása során is előkészítsük a növendéket arra, hogy tanító lesz. Ebből a szempontból több alkalommal a felelő-növendékkel elmondatjuk azt, amit a népiskolában erről tanítani fog. A lehetőség szerint elvégeztetjük azokat a kísérleteket, amelyeket a népiskolában is el kell végezni. Az értekezlet felfogása szerint kívánatos, hogy Jaloveczky Péter igazgató a népiskolában is elvégezhető kísérleteket közzöljön a Néptanítók Lapjában.

4. A tanítói gondolatot azzal is erősíthetjük, ha a növendékek többet hospitálnak. Kívánatos volna, hogy már a II. évesek is hospitáljanak. Óránkon megkérdezhetjük, hogy mit látott a gyakorló-iskola természetrajzi óráján.

5. A szemléltető, a cselekedtető tanításhoz, az önálló munkálkodáshoz sok anyag, eszköz kell. Ezek nagy részét magunk törekszünk megszerezni, azonban e törekvés mellett nagy szükség van arra, hogy az iskolafenntartók bizonyos minimális összeget bocsássanak az érdekelt tanárok rendelkezésére.

6. Kérjük a vallás- és közoktatásügyi minisztériumot, utasítsa a filmoktatás rendezőit, hogy legyenek figyelemmel a természetrajz-tanítás érdekeire is.

7. Az értekezleten felvetődött az a gondolat is, amely szerint kívánatos volna hogy a tanítónőképző-intézetekben is tanítsanak szlőjdöt.

Az értekezleten a következők vettek részt:

1. Hunek Emil Nyíregyháza, áll. 2. Flóra Sándor Baja, áll. 3. Ehmann Tivadar Baja, áll. 4. Békéssy Draskóczy Virginia Győr, áll. 5. Tompa Margit dr. Győr, áll. 6. Nika Béla Fegyverhaza, áll. 7.

Jaloveczky Péterné Budapest, VII. ker. áll. 8. Riesz Janka Budapest, VII. ker. áll. 9. Bertha Mária Bpest, VII. ker. áll. 10. Rados Gyula Bpest, izr. 11. Roda Mária Cinkota, áll. 12. Székely Zoltán Csurgó, áll. 13. Bulla Andor Csurgó, áll. 14. Sziemeiszter János Jászberény, áll. 15. Tanai Antal Jászberény, áll. 16. Kascsák Ödön dr. Kőszeg, áll. 17. Rojkó Antal Budapest, óvónőképző, áll. 18. özv. Gerencsér Istvánné Budapest, óvónőképző, áll. 19. Vajda Erzsébet Budapest, II. ker. áll. 20. Farkas Mária Bpest, II. ker. áll. 21. Marczélly Kornél Pápa, áll. 22. Józsa M. Consolata Debrecen, r. kat. 23. Dupping M. Wilhelmine Debrecen, leányliceum. 24. vitéz Lenky Jenő Sopron, ág. h. ev. 25. Csikai Pál Nagykőrös, ref. 26. Molitor Gusztáv Miskolc, ág. h. ev. 27. dr. Gulyásné Benedek Berta Debrecen, ref. 28. Geöbel Ilona Pápa ref. 29. Prágner M. Mansueta Székesfehérvár, r. kat. 30. Öllös Sarolta Kecskemét, ref. 31. Gulyás István Kecskemét, ref. 32. Egey Antal Sárospatak, ref. 33. Gulyás M. Jolánta Sopron, r. kat. 34. Schmidt M. Ariadne Sopron r. kat. 35. Wekerle M. Blandina Sopron r. kat. 36. Sr. Csonka Evangelista Győr, Orsolyarend. 37. Sr. Magasi Franciska Győr, Orsolyarend. 38. Szabolcs József Eger, r. kat. 39. Polesinszky Béla Győr, r. kat. 40. Karácsonyi Jenő Esztergom, r. kat. 41. Dobrowszky Irén Budapest, III. ker. r. kat. óvónőképző. 42. Pumb Augustina Budapest, III. ker. r. kat. óvónőképző 43. Keresztúry Mária Eger, r. kat. Angolkisasszonyok. 44. Piros Angela Budapest, Ranolder-intézet. 45. Szarvák Karitás Budapest, Ranolder-intézet. 46. Markovics Vilma Miskolc, izr. 47. Zemplényi Irén Veszprém, r. kat. 48. Stingl Janka Veszprém, r. kat. 49. Kunszt Mária Veszprém, r. kat. 50. Sági Alojzia Pápa, r. kat. 51. Nagy Kornélia Pápa, r. kat. 52. Straub Ferenc Szeged, kir. kat. 53. Csada Imre Cinkota, áll. 54. Szabó Erika Szt. Imre hg.-u. r. kat. 55. Kerner Lucia Zsámbék, r. kat. 56. Müllmann Benigna Zsámbék, r. kat. 57. Szabó Béla Budapest, I. ker. áll. 58. Nagy Ferenc Budapest. 59. Barabás Tibor Budapest, főigazgatóság. 60. Cinkovszky Emilia polg. iskola Kistelek.

Úgy érezzük, hogy ez az értekezlet, amely az ilyen irányú munkálkodás terén az első összejeövetel volt, nagyon jól sikerült.

XVI.

1. Értesítés a következő iskolai évre.

A budapesti (I. ker. Fery Oszkár-utca 40.) állami tanítóképző-intézetbe felvételért pályázhatnak azok a kifogástalan erkölcsi magaviseletű tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 16. életévét még nem lépték túl s akiknek a polgári iskola vagy középiskola IV. osztályáról szóló félévi értesítőjük, illetőleg ugyanezen osztályról szóló bizonyítványuk általános jeles, vagy legalább általános jó tanulmányi előmenetelt igazol. Általános jó az a bizonyítvány,

amelyben legfeljebb egy elégséges fordul elő. A folyamodók kérvényüket a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz címezve, április hó 30-ig az intézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani.

Más úton (esetleg közvetlen a minisztériumba) beadott folyamodványok iktatás és tárgyalás nélkül küldetnek vissza a folyamodónak.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során valamely tárgy tanulása alól fel voltak mentve, felvételük esetén a tanév elején sikeres felvételi vizsgát tartoznak tenni.

A szabályszerű, ezidőszerint 2 P-s bélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélszerve és színérzéke hibátlan és így a tanítói pályára alkalmas,
3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó a polgári iskola, vagy középiskola négy osztályát a fentebb jelzett eredménnyel elvégezte; ha a folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztály elvégzését igazoló bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, a III. osztálybeli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja,

4. újkeletű hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, vagyoni állapotáról, jövedelméről és a kérvényező esetleges magánvagyonáról vagy ösztöndíjáról, továbbá a családtagok számáról, életkoráról és a családfő közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számáról.

5. Azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben mint rendes tanulók iskolába nem jártak, erkölcsi magaviseletük kifogástalanságáról szabályszerű községi bizonyítványt is tartoznak mellékelni.

Minden melléklet szabályszerű okmánybélyeggel látandó el, akiknek újkeletű hiteles szegénységi bizonyítványuk van, azok folyamodványa, valamint a folyamodvány mellékletei is bélyegmentesek.

A felsőbb évfolyamokba rendszerint a megfelelő alsóbb osztályból fellépő intézeti rendes növendékek vétetnek fel. A középiskolai érettségi alapján való felvételt a vallás- és közoktatásügyi minisztérium újból szabályozza.

A felsőkereskedelmi iskolának és a felső mezőgazdasági iskolának érettségi bizonyítványa alapján nem lehet tanítói oklevelet szerezni.

Az intézettel kapcsolatos internátusban a tartásdíj havi 50 P. A kintlakók 18 P-ért ebédet kaphatnak.

A díjak minden hó 5-ig fizetendők be az intézet pénztárába.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 840-2-14/1930. számú rendeletével megállapított díjakat minden növendék a beírás alkalmával tartozik az intézet pénztárába befizetni. Ezek a díjak a következők:

1. Beíratási díj — — — — — 1.50 P

2. Épületfenntartási, fűtési, bútorkészítési és evőeszköz díja	a) bejáróknál — — —	48.— P
	b) bentlakóknál — — —	68.— P
3. Betegápolási díj — — — — —		5.— P
4. Kézimunka díj — — — — —		4.— P
5. Kirándulási díj — — — — —		1.50 P
6. Értesítő díj — — — — —		3.— P
7. Önképzőköri díj — — — — —		1.50 P
8. Segítőegyleti díj — — — — —		3.— P
9. Tanárok Háza részére — — — — —		2.— P
10. Iskolaszanatóriumi díj — — — — —		1.— P
11. Filmdíj — — — — —		2.— P
12. Sportdíj — — — — —		2.40 P
13. Ifjúsági könyvtár díj — — — — —		1.50 P
14. Ifj. Vöröskereszt díj — — — — —		1.50 P
15. Tihanyi Sporttelep díj — — — — —		1.— P

vagyis — a tartásdíjon felül — minden bentlakó növendék 97 pengő 90 fillért, minden bejáró növendék 77 pengő 90 fillért tartozik az intézet pénztárába befizetni. Nem kötelező díj, a táncdíj: 10.— P; azonban kívánatos, hogy ötévi tanulmányai ideje alatt minden növendék legalább egyszer vegyen részt az intézetben minden évben rendezendő táncanfolyamon.

A bentlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, amelyek közül az egyik sötét legyen, 1 télikabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehérneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 ágylepedőt, 1 vánkost 3 huzattal, 1 téli takarót, vagy dunyhát 3 huzattal, 1 hatszemélyes abroszt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 pár hálópapucsot és cipőtisztító felszerelést. Minden fehérneműbe bejegyzendő (színes fonállal, vagy moshatlan tintával) a ruha száma. A felszerelés minden darabja magyar gyártmányú legyen. A szalmazsák és az ágyterítő a méret és az egyöntetűség miatt a beíráskor itt szerzendő be annál a kereskedőnél, akivel az igazgatóság ár és minőség tekintetében előzetesen megállapodott. A szalmazsák ára kb. 16.— P, az ágyterítőé 25.— P.

Fogazatával, orrával, torkával és fülével kapcsolatos bajokat mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszert, egyházi éneket vagy zenét akar tanulni, vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát tovább képezni, hogy az év végén más ajkú népiskolában való tanításra is szerezhessen képesítést, ezt az év elején írásban kell kérnie. A nyelvoktatás ingyenes, a fakultatív zeneoktatásért havi 1 P, az egyházi ének- és zeneoktatásért havi 2 P fizetendő hangszerre és hangjegyekre.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó

14-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja, mástól régi könyvet nem vásárolhat.

A felvételtől, az esetleges kedvezményről, a jelentkezés idejéről, valamint a fizetendő díjakról, a kötelezett felszerelésről a folyamódok az intézet igazgatósága útján értesíttetnek, azzal a hozzáadással, hogy a felvétel csak akkor válik véglegessé, ha a felvett tanulókat az intézetben tartandó orvosi vizsgálat, zenei hallási és színérzéki vizsgálaton tanítói pályára alkalmasnak találtnak.

Az 1932—33. iskolai év megkezdése.

- Szept. 1. Javítóvizsgálatok.
Szept. 2. Különbözeti és magánvizsgálatok.
Szept. 3. Javító képesítővizsgálat. Írásbeli képesítővizsgálat a pedagógiából.
Szept. 5. Javító képesítővizsgálat. Írásbeli képesítővizsgálat magyarból.
Szept. 6. Javító képesítővizsgálat. Írásbeli képesítővizsgálat számtanból.
Szept. 7. Beírás. Szóbeli képesítővizsgálat.
Szept. 9. 8 órakor ístentisztelet. 9 órakor évnyitás.
Szept. 10. Rendes tanítás.

2. *A budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézetben az 1932—33. iskolai évben használandó iskolakönyvek jegyzéke.*

(Tankönyvek, vezérkönyvek, segédkönyvek.)

I. o s z t á l y.

- Dr. Pokorny: Polg. isk. biblia, r. k.
Bányai: Bibliaismertetés, ref.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet, ev.
Németh-Novy: Magyar nyelvtan.
Németh-Novy: Magyar stilsztika.
A magyar helyesírás szabályai, I—V. o. r.
Lux: Német nyelvkönyv.
Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár, I—V. o. r.
Mesterházy-Maday: Egyetemes történet. I.
Fodor: Földrajz tanítóképzők részére. I. r.
Kiss József: Mennyiségtan. I. r.
Jaloveczky-Koch: Szervetlen kémia.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek. I. r.
Sztankó: Énekiskola. I. r.
Kosáry: Zongoraiskola.
Dobó-Ráth-Vágóné: Magyar hegedűiskola. I—II. r., I—II. o. r.

Bartos-Kurucz: Atlasz a világtörténelem tanításához. I—III. r., I—III. o. r.
Cholnoky és társai: Földrajzi iskolai atlasz. I—II.

II. osztály.

Dr. Pokornyi: Keresztény kat. hittan.
Bányai: Bibliaismertetés, ref.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet ev.
Quint: Testi élet.
Sarudy: Szerkesztéstan és retorika.
Lux: Német nyelvkönyv. II. r.
Meseterházy-Maday: Egyetemes történet. II. r.
Dr. Fodor: Földrajz II. oszt. számára.
Kiss József: Mennyiségtan. II. r.
Móczár: Növénytan.
Móczár-Török: Gazdaságtan. II. r.
Sztankó: Énekiskola. II. r.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V. o. r.
Kosáry: Harmónium iskola.

III. osztály.

Matuska: Erkölcstan.
Révész: Kereszténység története ref.
Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés ev.
Kornis Gy.: Lélektan és logika.
Sarudy: Poétika.
Lux: Német nyelvkönyv. III. r.
Lux: Német nyelvten III—V. o. r.
Mesterházy-Maday: Egyetemes történet. II. r.
Dr. Fodor: Magyarország földrajza.
Kiss: Mennyiségtan III. r.
Móczár: Állattan.
Jaloveczky-Koch: Földtan.
Éber: Fizika. I. r.
Móczár-Török: Gazdaságtan. III. r.
Sztankó: Énekiskola. III. r.
Sarudy-Hódossy: Összhangzattan. II—V.
Kovács: Orgonaiskola vagy Kosáry: Harmónium iskola.
Bloch: Hegedűiskola. III—V. o. r.

IV. osztály.

Schütz Antal: Kat. egyháztörténet középfokú isk. szám. r. k.
Révész: A magyar protestantizmus története, ref.
Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés.
Drozdy-Frank: Neveléstan, tanítástan, módszertan.
Sarudy: A magyar nemzet irodalmának története.
Szinnyei: A magyar nyelv.

Lux: Német nyelvkönyv. IV. r.
 Mesterházy-Maday: Magyar nemzet történelme.
 Dr. Fodor: A földrajztanítás módszere.
 Léway: Számítási példatár. IV—V. o. r.
 Léway: Geometriai példatár IV—V. o. r.
 Jaloveczky-Koch: Szerves kémia.
 Dr. Csada: Fizika. II. r.
 Móczár-Török: Gazdaságtan. IV. r.
 Sztankó: Énekiskola. IV. r.
 Bartos-Kurucz: Atlasz a magyar történelem tanításához.

V. osztály.

Dr. Magdics: Hitelemzés, r. k.
 Dr. Makkay: Kegyelemből, hit által, ref.
 Raffay: Evang. népisk. vallásnevelés módszertana ág. h. ev.
 Dr. Szelényi: Az evang. kereszténység világnézete, ág. h. ev.
 Frank-Németh: Neveléstörténet.
 Váradi: Iskolaszervezés.
 Sarudy: A magyar nemzet irodalomtörténete.
 Lux: Német nyelvkönyv. V. r.
 Dr. Horn: Alkotmánytan.
 Quint-Jaloveczky: Egészségtan. II. kiad.
 Dr. Horn J.: Közgazdaságtan.
 Sarudy-Hódossy: Gyakorlatok és dalok az V. o. számára.

Segédkönyvek és vezérkönyvek.

Népiskolai tanterv, 1925., IV—V. o. r.
 Frank-Drozdy: Hogyan tanítsunk a népiskolában, IV—V. o. r.
 Barcsai I. és Barcsai K.: Módszeres közlemények, IV—V. o. r.
 Egységes vezérkönyvek, IV—V. o. r.
 Kosáry: Népiskolai dalok harmóniumkísérettel, IV—V. o. r.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály.

Quint-Drozdy: Abc színes.

II. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv II.

III. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. III.
 Urhegyi: Magyar nyelvi példatár. III.
 Tanfi-Stelly: Számít. III.

IV. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv IV.
Úrhegyi: Magyar nyelvi példatár. IV.
Tanfi-Stelly: Számtan. IV.
Kiss-Nagy: Földrajz. IV.
Kogutowicz: Térképfüzet IV.

V—VI. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv. V—VI.
Úrhegyi: Magyar nyelvi példatár. V—VI.
Tanfi-Stelly: Számtan. V—VI.
Dr. Novy: Állampolgári ismeretek.
Kiss-Nagy: Földrajz. V—VI.
Jaloveczky-Móczár: Természetrájk.
Éber: Vegytan és természettan.
Kogutowicz: Térképfüzet. V—VI.
Bexheft: Egészségtan.

XVII.

A Budapesti Állami Tanítóképző-intézeti Iskolatársak Egyesülete.

Ez egyesület 1928 március hó 24-én alakult meg. Célja: az összetartás érzésének s a társas érintkezésnek ápolása azok között, kik ifjúságuk legszebb éveit a budapesti állami tanítóképzőben töltötték; célja ezen érintkezés által is ébren tartani azt a pedagógiai szellemet, melyre mint tanítójelöltek, az intézet falai között a valálaserkölcsei, hazafias népnevelés céljából irányítást nyertek; továbbá célja a nevezett tanítóképzőt, annak intézményeit és az iskolatársak esetleges hátramaradottjait erkölcsileg és — amennyire a körülmények szükségessé és lehetővé teszik — anyagilag is támogatni.

A tagok létszáma jelenleg 253. A választmány évenként rendszerint négy ülést tart. Az évi közgyűlés mindenkor műsoros előadással kapcsolatos. A választmány jóléti (szociális) bizottsága, ha szerény keretben is, igyekszik csekély adományaival, rendszeren karácsony táján, az intézet növendékeit támogatni.

Az iskolatársak bajtársi érzésének ápolására minden hó második szombatján (ezidőszerint a Magyar Tanítók Orthona helyiségében, IX. kerület, Kinizsi-u. 14.) látogatott összejövetelt tart.

Az egyesület vezetősége: az egyesület tiszteletbeli elnöke az intézet mindenkori igazgatója; választott tisztviselői ezidőszerint: Sztankó Béla elnök, Hittig Lajos, Emhő Gyula, Mihalik József al-elnökök, Jánosi Imre ügyvezetőigazgató, Gyurkovics Zoltán főtitkár, dr. Stolmár László titkár, Klell Kálmán és Winter Pál jegyzők, Tas József háznagy, Barátky László pénztáros, Klemm Árpád elnök.

Az egyesületbe való belépések a pénztáros intézendők: Barátky László, Budapest, VI., Szinyei Merse-utca 16.

TARTALOM

I.	1. Gyertyánffy István nem a múlté	5
	2. A munkáltató fizikatanítás	19
II.	Az iskolai év története	23
III.	Tanári testület — alkalmazottak	27
IV.	Növendékek	34
	A) Névsor	39
	B) Magaviselet, szorgalom és előmenetel	44
	C) Tanulmányi eredmény (összegezés)	45
	D) Általános előmenetel	46
	E) A tanulók statisztikája	47
	F) A tanulók szüleinek foglalkozása	48
	G) Magántanulók (vizsgaengedélyesek) statisztikája	48
V.	Épület. Berendezés. Udvar. Kert	49
VI.	Internátus, köztartás	50
	Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok	51
	Az V. éves jutalmazottak érdemei	53
VII—VIII.	Nevelés. Fegyelem	54
	1. Valláserkölcsös nevelés	55
	2. Hazafias nevelés.	56
	3. Testnevelés	57
	4. Művészi nevelés	57
	5. Állatvédelem	57
	6. Leventeoktatói tanfolyam	57
	7. Ifjúsági egyesületek:	58
	A) Önképzőkör	58
	B) Segítő-Egyesület	59
	C) Mária kongregáció	59
	D) Cserkészcsapat	61
	E) Sportkör	62
	F) Ifjúsági Vöröskereszt	64
IX.	Tanítás	65
	1. Gyakorlati kiképzés	66
	2. Nemzeti kisebbségi tárgyak	66
	a) Német kisebbségi tanfolyam	66
	b) Tót kisebbségi tanfolyam	66
	c) Fakultatív zene és egyházi ének	67

3. Írásbeli dolgozatok	
a) Magyar nyelvi dolgozatok	68
b) Német nyelvi dolgozatok	69
c) Mennyiségtani dolgozatok	70
4. Kirándulások	70
X. Egészségi állapot	71
XI. Tanítóképesítés	72
Tanítóképesítővizsgálati tételek	75
XII. Gyakorlóiskola	76
A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai	78
XIII. Iskolánkívüli népművelés	79
a) Kultúresték	79
b) Analfabéta tanfolyam	80
XIV. Apponyi Kollégium	81
Az Apponyi Kollégium tagjai és didaktikai gyakorlataik	82
XV. A természetrajz-vegytan tanárainak értekezlete	83
XVI. 1. Értesítés a következő iskolai évre	86
2. Iskolakönyvek jegyzéke	89

501